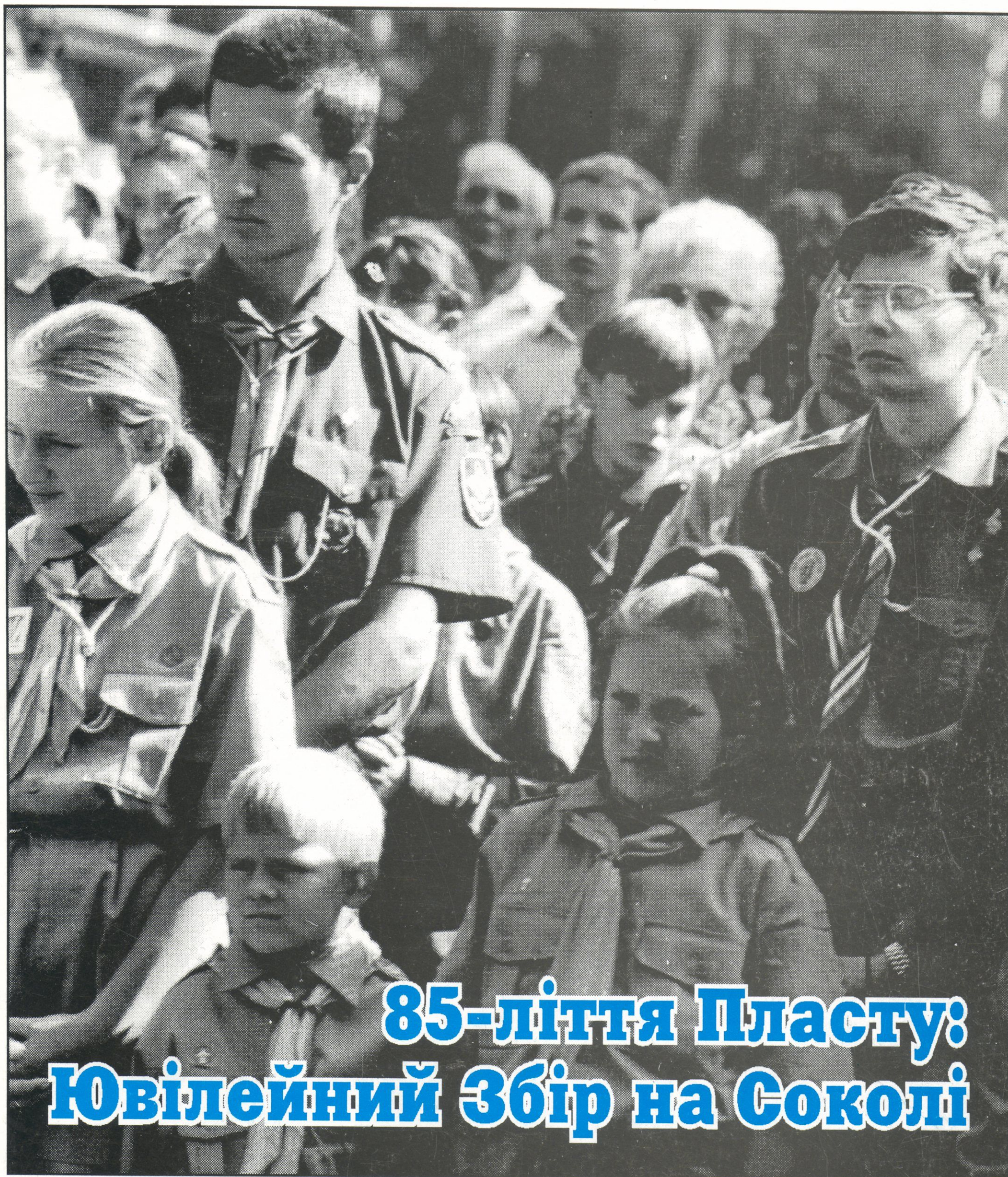

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

Ч.3 (115) 1997

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

**85-ліття Пласту:
Ювілейний Збір на Соколі**

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

ч.3 (115) 1997

ВІД РЕДАКЦІЇ

До читачів і читачок 1

ДУМКИ СТАРОГО ВОВКА

Пластун допомагає іншим 3

З ПЛАСТОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ

Іван Якубовський. Відродження Пласту в Україні,
його організаційно-ідейно-виховні недоліки та неуспіхи на масовість 5

ЧЕТВЕРТИЙ ПЛАСТОВИЙ КОНГРЕС

Лариса Онишкевич. Звіт з підготовчої роботи Головної Конгресової Комісії
Четвертого Пластового Конгресу 9

Перші відповіді на передконгресовий запитник 10

13 ЗБОРИ КУПО

Програма 13 Зборів КУПО 20

Юрій Слюсарчук. Звіт Голови Головної Пластової Булави 21

Орест Гаврилук. Причинки до історії КУПО 28

ДИСКУСІЯ

Володимир Соханівський. Чи церковний шовінізм? 31

КУТОК ВИХОВНИКА

Любомир Онишкевич. Пласт і провідництво 33

Евген Кульчицький. Підстави пластового виховання 38

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Богдан Яцишин. Ювілейний Збір на Соколі (фоторепортаж) 46

Богдан Генега. Лісова Школа: п'ять років в Україні 48

Богдан Яцишин. Другий летунський табір (фоторепортаж) 50

ПЛАСТ І СКАВТІНГ

Ангеліна Кліщ. На 9 Джемборі Скавтів Канади 51

СЛОВО СЕНІОРАТУ

Від Головної Пластової Булави 53

ВІДІЙШЛИ НА ВІЧНУ ВАТРУ

Роман Барановський. Світлій пам'яті Яреми (Ярка Першого) Веселовського 54

Пам'яті Ігоря Велигорського 55

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

Документи Першого Пластового Конгресу 19

Ольга Зарицька. Пластуні в ОУН 52

Василь Ласка. Табір старших пластунів у Підлютому 1930 року 56

ПЛАСТОВІ КУРЕНІ

М.Змиз. З'єднання куренів пластунів "Хмельниченки" 57

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

Старий Вовк. Пластова ідея 58

ПЛАСТОВА ФІЛАТЕЛІЯ

Сіроманець-філателіст. Стережіться: фальшивки! 58

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

Листи 59

ВІД РЕДАКЦІЇ

Дорогі Читачі й Читачки!

Оце третє/1997 число нашого журналу пластових думок і подій — *“Плвстовий Шлях”* — має появитись саме перед наступними Зборами Конференції Українських Пластових Організацій (КУПО) та перед першою сесією Четвертого Пластового Конгресу (ЧПК).

Це будуть історичні наради, бо ж кожному з нас став ясным факт, що наша організація по 86 роках свого існування переходить глибоку кризу в своїй структурі, а може навіть і у своєму напрямку праці та у меті свого існування. Дотепер ми були практично **етнічною організацією молоді бездержавної нації**, яка змагалася за свою незалежність, тому і вся наша діяльність була зосереджена на здобутті цієї самостійності і на вдержанні української культури й традицій серед майбутніх поколінь.

Це нашій нації вдалося осягнути — великою мірою завдяки праці й жертвенності осіб, вихованих в Пласті. Протягом останніх шести років ми здобули незалежність України, а також повернули Пластову Ідею на Рідні Землі та утвердили там вітку світового скавтського братерства.

Але на цьому потреба нашої дальшої праці не закінчилася. Наша країна є незалежна, але жахливо знищена століттями ворожих окупацій. Зокрема, населення України розколоне на безліч фракцій, які не вміють зі собою співпрацювати, а найважливіше — існує величезний брак чесних і характерних провідників в кожній галузі життя народу, провідників, які б хотіли й уміли самовіддано працювати для добра українського народу, а головно для розбудови сильної, здорової, могутньої Української Держави. **Виховання таких провідних кадрів** повинно стати новим центральним завданням Пластової Організації.

Майже кожний з нас здає собі справу з того, що така потреба існує й що нашим завданням є так унапрямити нашу подальшу програму, щоб ми це завдання могли виконати. Але ми не погодилися ще між собою, **як саме** це завдання найкраще перевести в життя, й тому тратимо час на зовсім непотрібні суперечки й непорозуміння замість розбудовувати нашу організацію для дальшої мети.

Тому теперішні Збори КУПО і Четвертий Конгрес є такі для нас важливі: вони повинні розпочати конкретну, конструктивну працю для дальшої

розбудови Пласту й припинити всі деструктивні непорозуміння, які стоять заборолом для подальшої нашої спільної дії.

Ми пропонуємо, щоб перед початком Зборів та Конгресу кожний з нас сів і задумався над різними засадничими питаннями, які нам скоріше чи пізніше доведеться вирішити й розв'язати. Це не є ще один “запитник” чи “анкета”, на яку Ви маєте відповісти. Це радше є “іспит совісти”, приватна медитація кожного з нас, щоб кожний наш член ясно усвідомив собі, що він думає, яка його опінія, де він стоїть по відношенню до ряду **основних питань**, які нам треба буде обговорити й вирішити — можливо, вже за кілька тижнів, — на наших історичних нарадах. Отож, Подруги й Друзі, запитайте себе:

- Що я вважаю найважливішим завданням Пласту сьогодні? Що повинно бути найважливішим моїм особистим завданням як члена Пластової Організації?

- Яку вагу я приписую справі прийняття Пласту України до інтернаціонального Скавтіngu?

- Яку вагу я приписую справі об'єднання більшості скавтських організацій в Україні в один Український Скавтінг?

- Як, на мою думку, повинна бути розв'язана справа меншинних скавтських організацій в Україні?

- Як я уявляю собі співпрацю Українського Пласту-Скавтіngu з Урядом України?

- Як я хотів би розв'язати питання співпраці Пласту зі шкільною системою в Україні? З Церквами в Україні? Зі Збройними Силами України? З політичними партіями в Україні? З громадськими організаціями в Україні? З українським суспільством?

- Як я уявляю собі співпрацю між Пластом-Скавтіngом в Україні та українськими діяспорними пластовими організаціями?

- Чи, на мою думку, Пластові Організації в діяспорі повинні й надалі існувати? Якщо так, то яке повинно бути їхнє завдання? Якщо ні, то що з ними зробити? Розв'язати та розпустити їхніх членів? Прилучити до скавтських організацій в країнах поселення? Перемінити в інші молодіжні організації?

- Чи, на мою думку, існує й надалі потреба Конференції Пластових Організацій (КУПО) і її органів — ГПБ, ГПР та Начального Пластуна — для єдности й єдности Пласту в цілому світі?

- Якщо КУПО має й надалі існувати, то чи до неї

На Ювілейному Зборі на Соколі

мав би належати Пласт в Україні, чи лише діаспорні організації?

- Якщо КУПО, ГПБ і ГПР мають і надалі існувати, то чи їх треба організаційно перебудувати, чи засадничо залишити такими, як вони є сьогодні, лише з малими, практичного характеру змінами?

- Чи потрібно яких-небудь змін в ідеології Пласту сьогодні? Чи ідеологія повинна бути однакою для Пласту-Скавтіngu в Україні і для діаспорних організацій (якщо такі й надалі існуватимуть)?

- Чи потрібно яких-небудь змін в методиці пластового виховання сьогодні? Чи пластова методологія повинна бути однакою для Пласту-Скавтіngu в Україні і для діаспорних організацій?

- Чи я вважаю, що питання пластової єдності й єдності сьогодні залишається підставою ефективності праці нашої організації, і тому така єдність мусить бути затримана?

- Яку роль я приписую українському патріотичному вихованню в Пласті в майбутньому? Чи Пласт в Україні повинен залишитися **етнічною** українською організацією молоді, чи перемінитись в **географічну** скавтську організацію України? Чи, можливо, повинні бути відмінні завдання для Пласту в Україні та для Пласту в діаспорі?

- Що є важливіше: допомога діаспорних організацій Пластові в Україні чи допомога Пласту в Україні діаспорним організаціям, головню в таких регіонах, як Південна Америка, колишні країни СРСР, Східна Європа? Хто повинен нести основну відповідальність за допомогу цим маленьким організаціям: Україна чи діаспора?

- Де, на мою думку, повинен бути "центр ваги" Пласту: в Україні чи в діаспорі? Якщо, на мою думку, "серце" Пласту повинно перенестись в Україну, то коли і як це повинно відбутися?

- Чи пластові організації в діаспорі, якщо не будуть більш "скавтовими", повинні залишитись незалежними українськими організаціями, чи повинні включитись в скавтіngи країн поселення і так стратити свій суто український характер?

- Яку роль повинна відігравати українська мова

в пластовій системі виховання? А яку роль повинні відігравати українська культура, історія, традиції, назовництво тощо?

- Що повинно бути важливіше для пластуна: його приналежність до світового Скавтіngu чи приналежність до українського народу?

- Що, на мою думку, треба буде зробити, щоб поширити Пласт-Скавтіng на всі українські землі? Чи взагалі це є потрібним? Чи Пласт в Україні може й надалі залишатись регіональною галицькою організацією?

- Хто, на мою думку, повинен вирішувати всі ці підставові питання нашого майбутнього? Пластовий Конгрес? Вибраний пластовий провід? Уряд України? Український народ? Чи, може, багато з цих питань треба залишити поки що невирішеними — вони самі по собі якось розв'яжуться з часом?

- Як я бачу свою власну, особисту роль в розв'язанні тих всіх підставових питань? Чим я можу найбільше допомогти?

- Які інші питання, на мою думку, є підставовими на сьогоднішній день і повинні бути вирішені в якнайскоршому часі?

Цей довгий список, очевидно, зовсім не вичерпує всіх можливих питань, які можна б сьогодні висунути і які, моч чи не моч, скоріше чи пізніше "вилізуть, як шило з мішка" і будуть вимагати нашої уваги. Але навіть цей скорочений список дає нам всім уяву, в якій складній, різноманітній і надзвичайно важкій до вирішення ситуації ми і наша організація знайшлися сьогодні.

Ці питання не є всі рівнозначні: одні є важливіші, інші трохи менш важливі. Але всі вони разом творять засадничу дилему: яким має бути Пласт в 21 столітті, щоб принести максимальну користь нашій країні та нашому народові. Історія поклала цей важкий обов'язок на наші плечі й обтяжила наше сумління тими всіма питаннями. Історія буде судити нас за те, як ми ці питання розв'яжемо.

Відповідальний Редактор

Семінар на ЛШ-97 веде ст.пл.скоб Р.Кульчинський

ПЛАСТУН ДОПОМАГАЄ ІНШИМ

Юначки з Коломиї

Дорогі Подруги й Друзі!

В останньому числі “Пластового Шляху” ми застановлялися над значенням Першого Головного Обов’язку Пластуна: **“Бути Вірним Богові...”** Нашим висновком було, що цей обов’язок є так основним для Пласту і для Скавтіngu, що без нього неможливо було б навіть уявити собі цих організацій.

Чому ж у Другому Головному Обов’язку ми майже повторюємо головну підставу Християнської релігії: **“Люби ближнього свого, як самого себе...”** Якщо хтось є добрим, чи хоч сjakим-таким членом християнської Церкви (будь-якого віровизнання), то цей обов’язок автоматично буде для нього головним законом в його житті. Найпростішою відповіддю на це питання може бути факт, що Перший Обов’язок стосується будь-якої релігії, не конечно лише християнської, але й мусульманської, єврейської, буддистської, гіндуської, даждбожної... Не всі ці релігії мають так підкреслену **ЛЮБОВ ДО БЛИЖНЬОГО**, як це проповідує християнська релігія, хоч майже всі головні релігії світу пропагують **доброту, мир, любов до інших**. **“Не роби іншому, що тобі не мило”** стало **Золотим Правилom** усіх західних культур.

Але засновник Скавтіngu, а за ним і Основоположники Українського Пласту, мали певну спеціальну мету в підкресленні цього аспекту ідеології нашої організації. В Пласті цей аспект не лиш є двічі згаданий в Трьох Головних Обов’язках Пластуна, але й виринає кількакратно в Пластовому Законі: “пластун є братерський і приятельський”, “пластун є чемний, ввічливий”, а також “пластун є словний, справедливий, точний” і т.д. — все це є аспекти цієї самої основної ідеї: пластун (скавт)

звертає увагу на почування інших людей, їм допомагає, старається не пошкодити їм тощо. Пластун є добрим громадянином, який може і вмie співпрацювати з іншими, бути всім приятелем, допомагати своїм ближнім....

Цілий ряд пластових-скавтських звичаїв є спрямовані в цьому напрямку: **“Пластове Добре Діло”** — засіб, як навчити дитину (новака чи молодого юнака) кожного дня робити хоч одну маленьку послугу якійсь іншій людині.

Інша ідея, яка спрямована до цієї самої цілі, це ідея **“пластового братерства”**, як теж світового братерства всіх скавтів. Ця шляхетна ідея є втілена в християнській **“любві до ближнього”**, але також є однією із найбільших ідей людства взагалі — елімінування воєн і братовбивства, взаємне порозуміння поміж державами й народами світу, допомога бідним, хворим, немічним, взаємна толеранція всіх народів, рас, релігій, економічних груп тощо. А найважливіше — взаємна толеранція людей з іншими думками, ідеями, цілями.

Ця ідея — це є **надія** людства на краще завтра. Це є ідеал, який є зрозумілий всім, хоч не завжди притримуваний — але все ж таки святий ідеал, до якого кожна людина інстинктивно звертається як до “раю на землі”. Кожний знає, що ми цього ідеалу не доживемо за свого життя, але кожний має надію, що ми хоч трішки наблизимось до нього і що наші прапраправнуки колись житимуть на землі, де цей ідеал стане реальністю.

Світовий Скавтінг поволі перейшов від британського шовінізму до прийняття ідеалу рівноправності всіх рас, релігій, етнічних груп. Правда, в тому ідеалізмі Світового Скавтіngu було і є багато гіпокризи: наприклад, “всі скавти є рівні, але деякі

Прибирати околиці міста — добре діло дівчат з Коломиї

Новачки розчищають джерело

є рівніші від інших”, і так скавти з бездержавних націй не могли й досі не можуть належати до світового “скавтського братерства”, а навіть деяким скавтським групам новозвільнених народів Світове Скавтське Бюро підкладає “колоди” під ноги, щоб утруднити їм вступ до “братерства всіх скавтів світу”...

Але це є лиш теперішня, тимчасова імперіялістична політика бюрократів, які під сучасну пору є в проводі Скавтіngu, а не ідеал Байден-Пауела чи Дрота. Ті Основоположники щиро й вповні вірили в братерство всіх скавтів світу, навіть тих, які не мають своєї держави і її ніколи мати не будуть (як, наприклад, цигани). Бо чим же їхні діти гірші від, скажімо, французьких чи англійських дітей? Чому циганські діти не можуть бути “братами в скавтіngu” кожного іншого скавта в світі?

Ідеалом Пласту є рівноправність і братерськість всіх скавтів світу — без взгляду на їхню расу, національність, державну приналежність, релігію, ідеологію. Ідеалом Пласту є толерантність до всіх скавтів, а далі до всіх людей в світі.

Пласт, в уяві Дрота, повинен бути багато більш чулий на цю підставу скавтської ідеології — бо ж, як пояснював мені покійний Дрот, ми століттями були

Мистецький табір '97

жертвами людської нетолерантності, може, довше і важче, ніж більшість інших народів. Нас поневолювали, кривдили, понижували, мучили, нищили, відкидали, як мало кого іншого на землі...

Христа: Його любов до ближнього мала таку величезну силу й вплив власне тому, що на Нього плювали, його тортували, Його замучили на хресті. Якщо б Він був виріс в гараздах і був славним королем Юдеї, наприклад, то Його ідеал любови до ближнього не мав би був тієї сили, яку він завжди мав і має в світі.

Бо ж Христос мав всі причини ненавидіти все людство — а Він замість цього залишив людству спадок любови до ближнього, толеранції, врозуміння, братерства.

Так і наша Україна: інші народи, які перейшли подібні знуцання, сьогодні мордують тих, якими

ЗБ-97

вони володіють, так, як інші народи колись мордували їх. Вони мстяться за свої власні кривди на невинних дітях своїх “ворогів”...

Але не український народ. Ми, коли дістали врешті нашу свободу, не мстилися на нікому. Ми відкрили свої рамена для всіх мешканців України й пригорнули їх.

Це розумів ще і покійний Дрот, і тому ідея братерськості була в його ідеологічній схемі така важлива. “Це є наша міць, це є наша слава”, — казав він.

Отже, кількакратне підкреслювання братерськості в ідеологічній структурі Пласту — це не є випадок, а глибоке переконання його Основоположника Дрота. “Пласт має привести справжню братерськість у світовий Скавтіng”, — твердив він, — “щоб вкінці колись та братерськість могла поширитися на все людство цілого світу”.

Це є наше призначення. Бо ж — якщо ми цього не зробимо, то хто інший?

Ваш Старий Вовк

ВІДРОДЖЕННЯ ПЛАСТУ В УКРАЇНІ, ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІДЕЙНО-ВИХОВНІ НЕДОЛІКИ ТА НЕУСПІХИ НА МАСОВІСТЬ

Пласт, пластун, пластуство — феномен нашого славного козацького лицарства. Олександр Тисовський, який 85 років тому відроджував Пласт в Галичині, правдиво у гімні називає: "Пласт — наша гордість і мрія". Я би виправив: "Пласт — наша гордість і слава"!

Не буду повторюватись в історичних виводах, як то було в роках 1911/12, коли в Академічній гімназії повстали перші гуртки першого пластового полку імені Петра Конашевича Сагайдачного. Це була здійснена мрія О.Тисовського-Дрота, як він каже, що ще "зі шкільної лавки мріяв змінити

Учасники виховно-вишкільного табору "Леґіон"-97

систему тодішнього виховання", коли ще Скавтіngu Байден-Пауела й помину не було. Він, педагог з роду педагогів, бунтувавсь проти тодішньої системи виховання в школах. Середньошкільне навчання тоді випускало життєвих "невдах", хоч давало т.зв. "свідоцтво зрілості".

Здобувши вищу освіту й захистивши докторську дисертацію, він, 25-річний юнак, стає на вчительську посаду в Академічній гімназії. Рівночасно знайомиться з публікаціями польського професора Анджея Малковського, вид. 1911 року: "Scouting jako system wychowania mlodziezy". Але українського скавтіngu він і не думає засновувати, як сам твердить, хоч його вражало масове поширення скавтіngu в польських середніх закладах. Він прагне творити свій виховний плян на козацьких вартостях, ідеалах. Він так і твердить: "Мій плян нав'язував до традицій Запорізької Січі та життя козаків". Звичайно, якби тоді була, як тепер,

опублікована Міністерством освіти України "Українська козацька педагогіка", його Пласт може був би й мало подібний до скавтіngu Бі-Пі. А так він каже, що "включив я до свого пляну багато правил зі скавтіngu, які я вважав доцільним і корисним для організації, яку я мав на увазі".

Хоч хлопці його займались, але назви організації не міг дати аж до кінця 1911 року, коли прочитав статтю Петра Франка в газеті "Діло" від 2 грудня 1911 року п.з. "Пластуни". Це нащадки наших славетних козаків, яких цариця Катерина II заслала на Кубанщину для приборкування непокірних закавказьких племен. Петро Франко описує подвиги кубанських пластунів, які брали участь в роках 1854-1856 у т.зв. "Севастопольській обороні". Як бачимо, та й Дрот ствердив "пріоритет" нашого пластуства перед скавтіngом, бо ж наші славетні пластуни прославлялись ще до народження того Байден-Пауела — засносника скавтіngu!

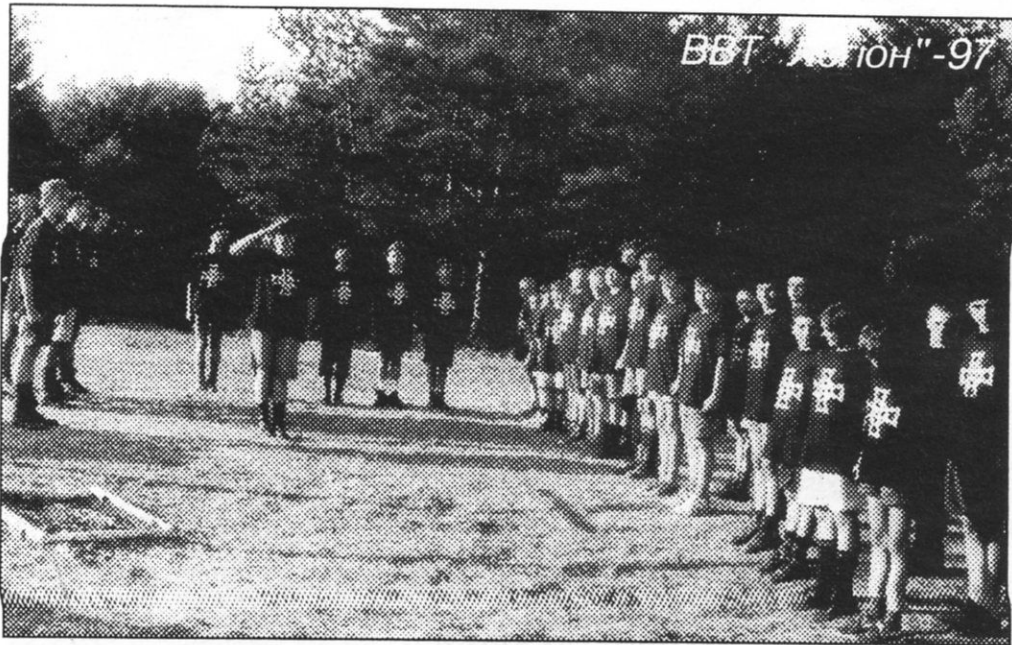
О.Тисовський з радістю називає своїх хлопців "пластунами", а за рекомендацією Івана Боберського саму організацію названо "Пластом".

Отож Олександр Тисовський не засновує, а відроджує наш історичний козацький Пласт в школах під австрійською окупацією.

Я в своїх публікаціях згадую, що в Галичині в той час були дуже напружені польсько-українські стосунки, а між молоддю тимпаче. Тому дирекція Акад. гімназії надає "місце" для публікації його праці про Пласт п.з. "Пласт (Scouting for boys) в українських школах". Ця вставка "Scouting for boys" в лапках рятувала його та гімназійну адміністрацію перед вищими шкільними властями, де були майже самі поляки, і згадка, хоч би в лапках, "скавтіng" діяла заспокоїливо, бо ж скавтіng був уже повсюдно в польських гімназіях.

ВВТ "Леґіон"-97

Запрацював Пласт по українських гімназіях та семінаріях в Галичині, а також і при бурсах Просвіти в місцевостях, де були польські середні заклади. Так було в ліберальній Австрії, а в двадцятих роках було дещо трудніше, коли Галичина стала під польську окупацію. В 1930 році, в час т.зв. "пацифікації" Галичини, Пласт був заборонений, перейшов у підпілля.

Діяв Пласт у підпіллі під різними формами ще до 1939 року, діяв і під німецькою окупацією, при молодіжних організаціях УЦК, діяв і в таборах "переміщених", на еміграції. Аж врешті на початку 50 рр. відроджується в країнах розселення еміграції. Творяться "Центральні керівні органи", наладжується організаційна структура стосовно до нових умов і проблем, але ідеологія не змінюється. Структурно творяться станиці, де гуртуються і виховуються збірно діти з різних шкіл місцевости. Виховну роботу провадять т.зв. "виховники" зі спеціального вишколу. Діти вчаться в чужинецьких школах, чужими мовами, в Пласті мусять знати рідну мову і Пласт рятує "українськість", пам'ять про походження, хоч і "абстрактно", бо родились на чужині.

Україна підневільна в імперії зла, як називали совдепю на заході. І раптом "горбачовська перестройка"! Можна не тільки думати правдою, але й говорити правду, "не оглядаючись". Проголошується "деполітизація школи", усуваються політичні організації в школах, як жовтенята, піонерія, комсомолія. В молодіжному русі виникає "плюралізація". Виринає несподівано ідея відродження і Пласту. Знаходяться ентузіясти, беруться радо до справи, хоч і непедагоги вони. Назустріч йде діаспора, допомагає. Ентузіясти заносять в Україну "модель діаспорного Пласту", який з великими труднощами спрацьовує. Дивина ще й в тому, що до Пласту чіпляють "причепурку": "скавтський". Можна це пояснити хіба прагненням якнайшвидше бути прийнятими у ВОСР. Бо ж "пластун" і "скавт" однозначні, як напр. "картопля" й "бульба", "штани" й "брюки", "краватка" й "галстук", чи "кошик" і "корзина". Навіть смішно казати, напр.,

"мокра калюжа" чи хоч би "горячий окріп"...

Багацько було і є метушні, галасу при відродженні Пласту, а він ніяк не "спалахує", як колись, в під'яремній Австрії, Польщі, чи ще де там...

Чому?.. Правда, спалах до відродження Пласту почавсь зі Західної України, де советська тиранія тривала тільки 50 років, а на сході на чверть століття більше, плюс століття царствування імператорів. Нащадки жорстокої неволі народу, якого імперська тиранія нещадно спустошувала, атрофуючи національну свідомість, нівечила в серцях пам'ять до всього "свого", як рідної мови, традицій, культури, національних вартостей, ідеалів,

духовности. Силою вкорінювано відчуження до свого рідного, прищеплюючи манкуртство, непам'ятство до власних ідеалів, до власної історичної сутности, "завсьоравнокували" до асиміляції в "єдиний великий советській народ с єдиним язиком Леніна", і як глумливо воно звучить, що все це творилось "под солнишком самой-самой, самой справедливой в мире, ленінской національной політики".

Отож умови для відродження і впровадження Пласту в Україні були вкрай трудні. Занесений з діаспори структурний модель Пласту вимагав структурного ж методичного модифікування стосовно відмінних проблем і можливостей в Україні. А ще Пласт як організація лякав педагогічний світ "поверненням до минулої заполітизованости". Через те до Пласту в школах ставала могутня стіна включно до пластових діячів від виховної справи, які заявляли: "Пласт у школу — тільки через мого трупа!"

Для роботи зі засновуваними пластовими гуртками бракувало самовиховних підручників. Підручники повинні бути до інтелектуального рівня сучасних дітей і до сучасних проблем визволеної України. Замість підручників виручувались і ще тепер виручуємось т.зв. "виховниками", що відбули т.зв. "вишкіл".

Трудно собі уявити, як доросла, дозріла людина, хоч би й ентузіяст справи, та за два чи три дні, наслуховавшись доповідей та виконуючи якісь там

вправи, могла стати пластовим виховником?

В листопаді 1991 року створивсь курінь сеніорату із ветеранів Пласту ще довоєнного, який почав цікавитись розвитком відроджуваного Пласту. Відокремленість сеніорату не мала впливу на справи в Пласті. Правда, була спроба зробити “пролом” щодо масовості Пласту в школах. 26 червня 1992 р. я мав зустріч із начальником Облвно п. Бартиш Лесею, а 15 липня 1992 р. відбулась “пленарна” зустріч з представниками Облвно, сеніорату, КПС. В результаті освіта давала Пластові “зелене світло” у школи області, а від себе запевнювала повне сприяння і матеріальну підтримку щодо видавничої справи.

В листопаді 1992 р. заснувався УПС і відбувся перший З'їзд. Прийняли правильник УПС, вибрали Булаву, але напруження в Пласті між сеніоратом, КПС і КПр ще більше зростало, аж довело до “поділу” Пласту на т.зв. “розширеному засіданні”

ВВТ “Леґіон”-97

Булави УПС. Ідейна основа та “причини” для поділу були насправді безглузді й усі ці причини можна би було владнати т.зв. “робочим порядком”, внутрі Пластової організації, шляхом “круглих столів”, дискусій та на З'їздах.

Стався ганебний злочин супроти такої великої справи, як відродження Пласту на самому його початку. Запрацювала наша генетична спадщина отаманщини, вождівства, бонапартизму чи ще як там?.. Запрацювали пристрасті озлоблення, ненависті, паплюження в пресі. Не допомогла і спільна зустріч 9 серпня 1993 року, на якій “опозиціонер” тоді Ю.Воробкевич закликав “об’явити собі взаємне прощення і вернутись всім назад до купи”. Основна вимога “УНПО (Українська Національно-Патріотична Організація — примітка редакції) ПЛАСТУН” є “генетична, національна чистота членів пластунів”. Признаюсь, що, наприклад, я не можу бути членом УНПО, бо ж моя матінка була полькою, а батько при моєму народженні був т.зв. “русофілом”. Який же я тоді українець для УНПО?

А до пластунівського куреня на Запорізькій Січі

приймали всі народи світу за умовою, що вступаючий стає лицарем християнським, приймаючи рідною українську мову і православний обряд.

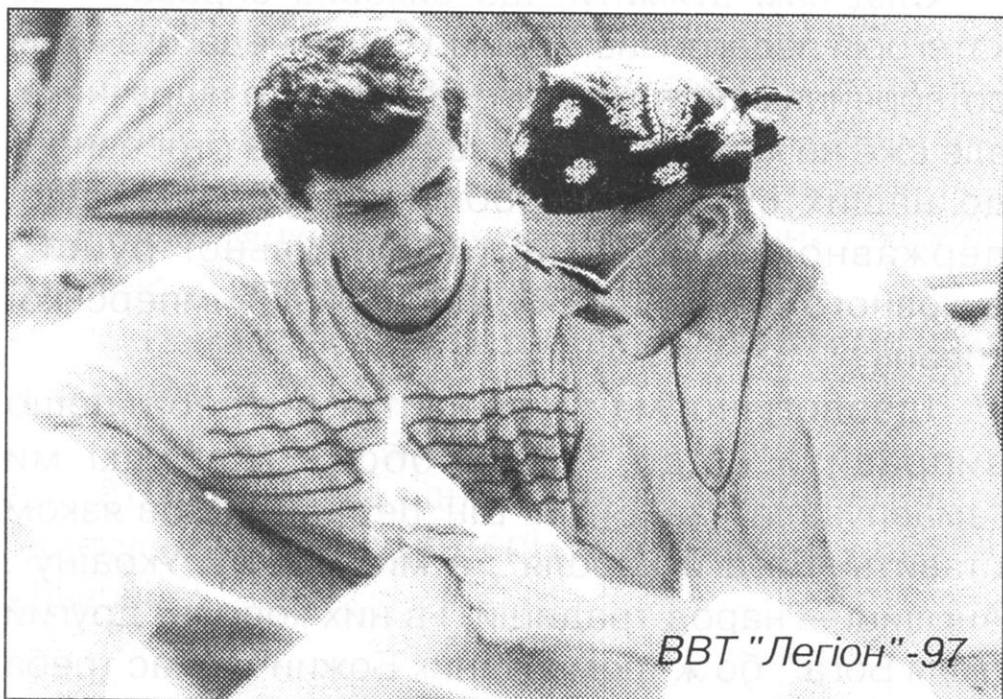
Причиною нашої біди й баламутства є сутність нашого віку, віку антагонізмів всяких “ізмів”, які змістом і намірами ідеально “покриваються”, як наприклад “нацизм”, “інтернацизм російський”, який чомусь іменувався “інтернаціоналізмом”, та інші “фашизми”. Наміри їх усіх були тільки імперські, загарбницькі апетити. Козацьке пластове лицарство служило тільки визвольній справі — визволяти поневолених бранців, стояти непробивною стіною проти турецько-татарської агресії, служити самовіддано Україні.

Отже, нам у Пласті треба рішуче й негайно реформуватись та реорганізуватись, бо так вимагає ситуація і невідкладні проблеми. Ми не в імперській неволі, а в своїй рідній хаті, де повинна бути, за словами Кобзаря, “своя правда, і сила, і воля”. Для того до “своєї хати” треба виховати “оновлену сім’ю, де не буде врага, супостата, а буде брат і буде мати й будуть люди”...

Для цього треба передусім об’єднати в один всеукраїнський Пласт всі аналогічні організації, існуючі в Україні і разом створити й ухвалити спільний статут на історичних традиціях пластового лицарства, що домінувало колись передусім на Сході України.

В редакцію “Вісника КПС” подав я статтю, яка саме торкається основних змін у спільному статуті, але чомусь досі стаття ще не появилася, хоч подав я її ще в листопаді 1996 року.

Вірну й рідну назву для Пласту я пропоную таку: “Пласт — лицарське товариство дітей України”. Отже, замість “скавтська організація” пропонується “лицарське товариство”, що найвірніше віддає нашу традицію, історію і право на її продовження. До того “романтика на лицарській героїці”, більше пориваюча від чужого слова “скавтський” у розумінні “пластунський”, як дублювання. “Дітьми України” є всі ми — сини й дочки від колиски аж до скону.

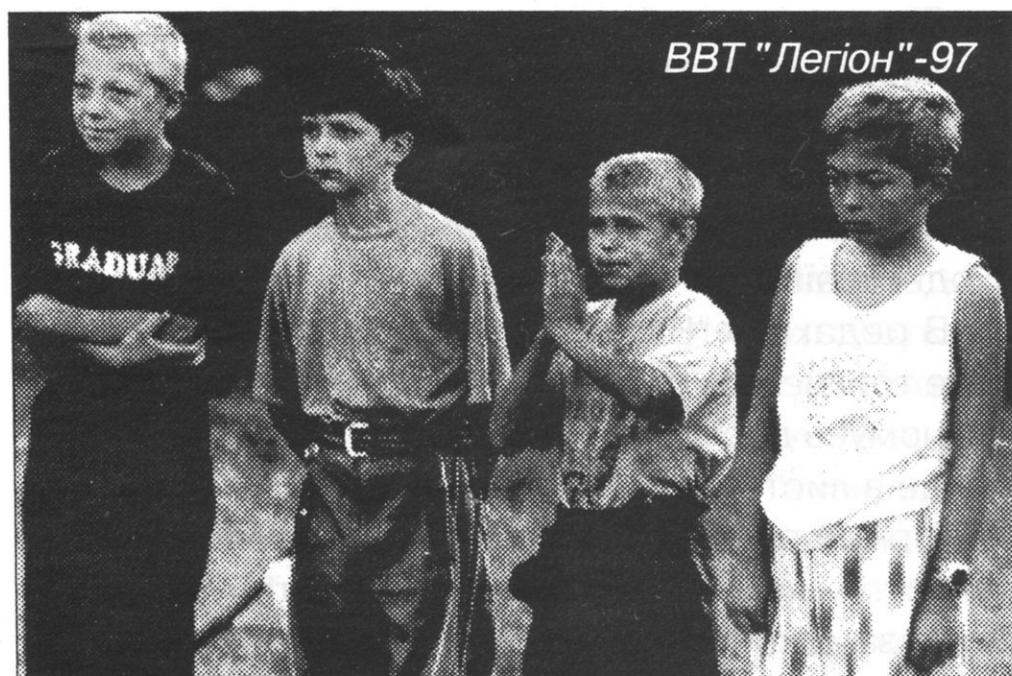

ВВТ “Леґіон”-97

Прекрасне визначення, без якихось там ще "генетичних вимог", як в УНПО.

Стосовно самовиховання, яким ми нехтуємо, наведу Вам цитати Вами боготвореного Бі-Пі, який пише у вступі до своєї самовиховної книжки "Скаутінг для хлопців": "Коли ти студюватимеш цю книжку, знайдеш в ній вказівки, як це зробити. Ти можеш вчитись сам від себе, замість користуватись вчителем, який би Тебе повчав..." А закінчує своє слово так: " Я вмістив в цій книжці все потрібне,

щоб зробити з тебе саме такого доброго скавта. Отже вперед! Читай книжку, виконуй практично все те, що вона тебе вчить, і я вірю, що ти проживеш бодай частинно такий гарний час, як я його прожив скавтом".

Слід нам втямити, що виховна справа — це категорія педагогічна, і даймо слово педагогам для сотворення самовиховного пластового підручника, але вже не копіюючи О.Тисовського, а стосовного до наших сучасних проблем, в умовах нашої державної незалежності, моральної руїни і духовного спустошення від минулої імперської тиранії.

Ідеологічно майбутній статут треба дещо виправити щодо "Трьох обов'язків", які ми "змавпували" за Бі-Пі. Він першим обов'язком ставить "Бога й короля", а ми "Бога й Україну". Англійці — народ традицій, і в них король "другий після Бога", бо ж "помазанник Божий". У нас треба

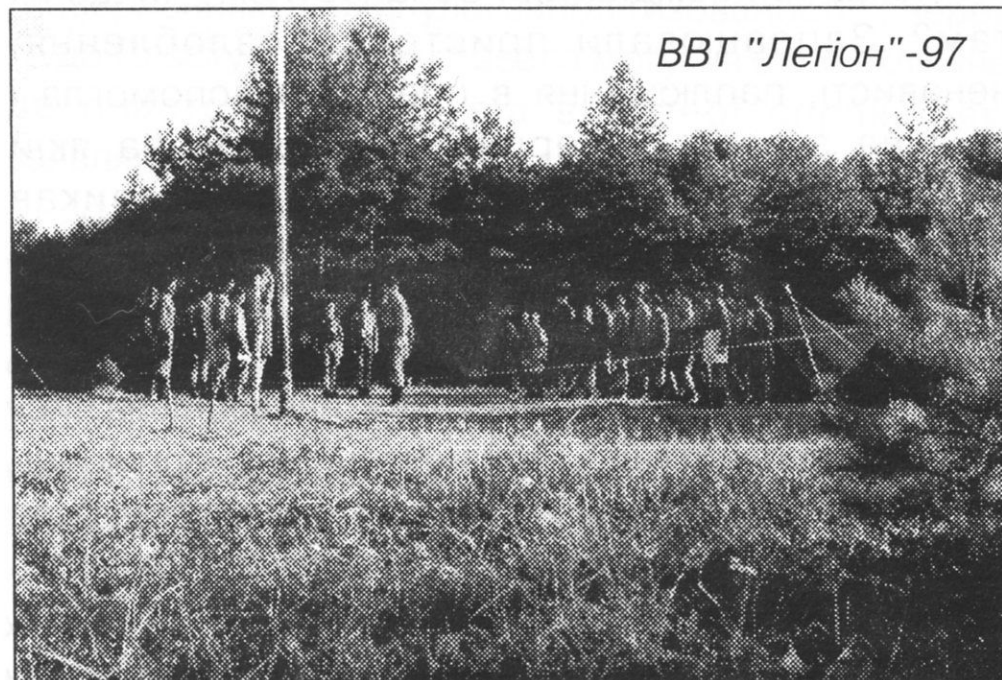
цей обов'язок ставити роздільно й конкретніше. Адже всі т.з. монотеїсти визнають одного Бога (мусульмани, жиди, єговісти, а навіть визнавці Силенкової РУНВіри визнають одного Дажбога). Козацькі пластуни були християнами й визнавали Бога в св. Трійці. визнаючи Пресвяту Трійцю, ми зобов'язані їй служити не тільки молитвами, але й добрими вчинками, як цього вимагає Бі-Півський другий обов'язок. На другий пластовий обов'язок поставмо "вірне служіння Матері-Україні аж до самопосягати". Третій обов'язок ми дублюємо з Пластовим Законом. Нащо? Поставмо нашим третім обов'язком "культ пам'яті нашої національної бутності, традиціям, культурі, мові й усьому, що становить зміст нашого національного життя". Все воно мусить також входити у пластовий виховний процес.

Статут і діяльність Пласту повинні об'єднувати всі Улади в одну, одноцільну пластову організацію з проводом із представників усіх Уладів. Особливе місце, на рівні з вибраними старшинами, надавали запорожці "старикам", по-сучасному "сеніорам", яких цінували за великий досвід та як випробуваних життям. Статут і діяльність Пласту обов'язково високодемократичні, як було це на Запорізькій Січі. В нашому відроджуваному Пласті дуже вражає "присмак" авторитаризму...

"Верховний Пластун" повинен бути поділений на діаспору й на Україну. Також дуже-дуже бажано, щоб був педагогом, як був ним наш Сірий Лев.

Отак коротко виглядали б найважливіші завдання для нашого відроджуваного Пласту в Україні. Не біймось — ми це все двигнемо! І повірмо словам нашого великого Пророка-Кобзаря, що тоді, на правду, "Козак оживе. Оживуть гетьмани в золотім жупані. Прокинеться доля..." і "Встане Україна, світ правди засвітить, і помоляться на волі невольничі діти!"

*Заступник Булавного УПС з ідеології, історії та виховної справи, пластун-сеніор довіри
Дід Яків (Іван Якубовський)*

ЗВІТ З ПІДГОТОВЧОЇ РОБОТИ ГОЛОВНОЇ КОНГРЕСОВОЇ КОМІСІЇ ЧЕТВЕРТОГО ПЛАСТОВОГО КОНГРЕСУ

ТРАВЕНЬ 1996 — ТРАВЕНЬ 1997

I. МЕТА КОМІСІЇ

Підготування Четвертого Пластового Конгресу (ЧПК), завданням якого є “аналіза вирішення основних питань діяльності всіх членів КУПО /.../ по-одинокі і як однієї світової Пластової Організації”. (Постанова ГПБ з 8 лютого 1996).

II. ІСТОРІЯ КОМІСІЇ

Згідно з цією метою, на сходинах Пленуму ГПБ 30 травня 1996 покликано на голову Комісії підготовки Четвертого Пластового Конгресу пл.сен. Ларису Онишкевич.

Перед ЧПК всі краї мають обговорювати “актуальні проблеми Пласту в даному краю”, закінчити це до 15 червня 1997 і передати тематику Головній Конгресовій Комісії (ГКК).

На сходинах ГПБ 21 вересня 1996 Л.Онишкевич представила рамові обов'язки ГКК, плян праці та список зголошених представників від країв. Після обширної дискусії з додатками від членів ГПБ і пл. сен. Софії Качор це було оформлено у документі під назвою “УПОВНОВАЖЕННЯ І ЗАВДАННЯ КОМІСІЇ ЧЕТВЕРТОГО ПЛАСТОВОГО КОНГРЕСУ”.

Підготування ЧПК мало продувжуватися в дусі попередніх пластових конгресів (від Першого Конгресу 1948 р.), які намагалися загальну пластову діяльність “**досліджувати, передбачувати, щоб діяти**”. На відміну від Другого і Третього Конгресів, які діяли загально і спільно по краях, тепер увагу звернено на краї, і тому праця аналізування і дискусії мала починатися по краях.

Вирішено, що, як і в минулому, “дискусія про сучасне й майбутнє Пласту має бути відкрита для всіх членів КУПО і має проходити по-пластовому, в дусі толерантності й пошани до всіх пластунів і в дусі демократичного процесу свобідного вислову думки”.

III. ОРГАНІЗАЦІЯ КОМІСІЇ

1. Голова: пл. сен. Лариса Залеська Онишкевич
члени: пл. сен. Христя Сохоцька (Канада)
пл. сен. Оленка Юрчук (ЗСА)
пл. сен. Софійка Геврик (ЗСА)
ст. пл. Лада Гапій (ЗСА)

2. Представники крайових комісій:
Австралія: ст. пл. Ростик Кошарський
Аргентина: пл. сен. Маруся Феदिшин Липинська
Америка: пл. сен. Юрій Савицький
Британія: пл. сен. Ярослав Гаврих
Канада: пл. сен. Тарас Закидальський
Україна: пл. сен. В'ячеслав Стебницький

3. Представник Орлиного Круга: пл. сен. Людмила Дармограй.

Представник Скобиного Круга: пл. сен. Ореста Ковч

IV. ДІЯЛЬНІСТЬ

У цій підготовчій стадії дії (до 15 червня 1997) голова мала таку діяльність:

1. Брала участь у двох сходинах ГПБ і двох телефонічних сходинах ГПБ.

2. Брала участь у зустрічі пластового активу Канади (з гістьми з України і ЗСА) 5-4 травня 1997 р., на якій були дискусії про пластові правильники і загальні пластові проблеми.

3. З допомогою членів комісії виготовила правильник дії комісії “УПОВНОВАЖЕННЯ І ЗАВДАННЯ КОМІСІЇ ЧЕТВЕРТОГО ПЛАСТОВОГО КОНГРЕСУ”.

4. Написала статтю до Пластового Шляху (4, 1996) про ЧПК і його попередників.

5. Виготовила обширний запитник (26 питань) для пластових провідників і розіслала його до всіх країв. Всі краї (крім Канади) прийняли його прихильно й розіслали його своїм членам (одні всім членам УСП і УПС, інші тільки вибраним членам активу).

Для того, щоб справді дати змогу всім дорослим пластунам висловити свою думку на деякі ключеві проблеми або думки, що нуртують тепер серед пластових провідників, цей запитник також поміщено у Пластовому Шляху (1, 1997).

6. Намагалася вести контакт із крайовими представниками до ГКК.

7. Виготувала рамову програму ЧПК.

8. Підготувала одну відкриту передконгресову дискусію у липні в Гантері (ЗСА), а другу у жовтні у Львові.

V. ПЛЯН ПРАЦІ

Коли крайові комісії підсумують свою діяльність і пришлють пропоновані теми до ширшої дискусії на ЧПК, ми виберемо з них 8 тем і розішлемо всім членам ГКК, щоб обрати 3 теми на I сесію ЧПК 11 жовтня 1997 р. Члени ГКК оберуть 3 теми і запропонують доповідачів та по двох коментаторів на кожну із трьох тем.

На Конгресі кожна із трьох тем буде мати годину для представлення і дискусії (спершу коментатори, а тоді всі присутні). Після цього при кінці Конгресу думки будуть підсумовані і оформлені як рекомендації. Ці рекомендації будуть подані для схвалення на КУПО 13 жовтня 1997 р.

11 жовтня 1997

Іст ГанOVER, Америка

Четвертий Пластовий Конгрес
I сесія

2:00- 2:20 відкриття Конгресу, історія і завдання; ЛО

2:20 - 5:20 тема ч.1 (один доповідач + 2 коментатори)

5:20 - 4:20 тема ч.2 (один доповідач + 2 коментатори)

4:20 - 4:40 перерва

4:40 - 5:40 тема ч.3 (один доповідач + 2 коментатори)

5:40 - 6:40 підсумування і дискусія над рекомендаціями

6:40 - 6:50 закриття

13 жовтня — представлення рекомендацій ЧПК на КУПО

СКОБ!

пл.сен.кер. Лариса Залеська Онишкевич

ПЕРШІ ВІДПОВІДІ НА ПЕРЕДКОНГРЕСОВИЙ ЗАПИТНИК

Ми дістали вже деякі відгуки на наш запитник з чотирьох країн, де діє Плест. Подаємо тільки ті скорочені відповіді, які не є зовсім подібні. Тому, що подаємо тільки кілька відповідей, щоб не було утотоження відповідей з даною країною відповідача, вони зазначені буквами "Ю" (працює як виховниця юнацтва 9 років), "Я" (давніше довголітній станичний одної із найбільших станиць), "Б", "Ч", "Ш", "Щ", "Ц". Деякі відповіді були у формі довшої статті, з підсумованими пропозиціями — ми з них вибрали ті, які в більшості відносяться до всіх країн.

А. КУПО

1. а. Чи тепер, після 42 років існування КУПО та відновлення Пласту в Україні, повинна змінитися ціль КУПО?

Ю: Чи тому 42 роки, чи 42 роки відтепер, ціль КУПО повинна збігатися з ціллю Пласту, і це не міняється, навіть якщо засоби, які вживаємо, щоб привчати дітей до тої цілі, треба приміювати до потреб часу.

Я: КУПО остаточно втратила рацію існування з хвилиною заіснування Пласту в Україні, а то й уже раніше, коли в практиці відкинено суть Пластової Присяги та Трьох Головних Обов'язків Пластуна, а практичне примінення Пластового Закону в щоденне життя членів стало тільки пустою фразою, до того ж проводи „пластових” організацій перестали себе вважати громадянами України.

Ч: КУПО була створена для збереження єдності Пласту. Сьогодні, в світлі існування окремих пластових організацій у дев'ятьох країнах світу, та ціль залишається надалі актуальною. Структура КУПО є достатня, щоб об'єднати всі крайові пластові організації, включно з Україною. В світлі існування Пласту в Україні маємо переходно ненормальну ситуацію, що провід КУПО є в діаспорі. Тому вважаю, що головний пластовий провід повинен перейти в Україну, як тільки Україна буде на те готова (чим скорше, тим краще). Щоб це не сталося раптово, треба на кожних Зборах КУПО поступово збільшувати число пластунів з України в провідних органах.

Ш: Ціль КУПО не повинна змінитися. Структура КУПО повинна затримати загальні організаційні рамки, одначе склад і ролю ГПР і ГПБ треба модифікувати у відповідності до сучасних потреб і реальних змін у функціонуванні Пласту, відколи Україна стала незалежною державою.

1. б. Чи повинна змінитися структура КУПО?

Ю: Уважаю, що справа структури не є суттєвою, себто сама організація є головна. Структура існує для того, щоб організація діяла.

2. а. Чи тепер зайшли вже такі життєві зміни, що вимагають, щоб пластові організації по краях повинні бути зовсім самостійні?

б. Чи тільки дуже поверхово бути пов'язані через КУПО для контактування?

в. Чи крайові пластові організації повинні надалі вдержувати ідейну єдність через КУПО, себто мати "однакове розуміння завдань та ідейних основ Пласту"?

г. Чи мають даліше організаційно підлягати ГПБ?

д. Чи краї повинні мати змогу іти своїми окремими дорогами до своєї /різної/ мети?

д. Для кого це буде тоді найбільшою користю /молоді? Пласту? Україні? діаспорі?/

Я: Діаспорні пластові організації повинні продовжувати свою цінну працю над вихованням молоді українського походження та над збереженням її ідентичности або а) окремо, самостійно, або б) єднаючись з іншими існуючими українськими молодечими організаціями, або в) у залежності від країни поселення включитись до державної скавтської організації як автономна її частина із забезпеченням збереження етнічної окремішности. В усіх випадках вони повинні у своїй назві пропустити слово "пластовий".

Ю: «Ідейна єдність» та «ідейні основи» Пласту — Три Головні Обов'язки Пластуна і Пластовий Закон. Як того не буде, то Пласт не буде мати причини існувати. "ЖИТТЄВІ ЗМІНИ" не можуть змінити щось такого підставового, як Три Головні Обов'язки Пластуна і Пластовий Закон.

Крайові пластові організації повинні мати змогу іти своїми окремими дорогами до одної мети. Якщо мета буде різна, як може бути одна і та сама організація? Кожна крайова пластова організація повинна могла «іти своїми окремими дорогами» (під цим я розумію вживати тих засобів, які будуть зрозумілими і ефективними для молоді даної країни), щоб пояснювати ідейну основу пластової організації. Це вийде на користь абсолютно всім: молоді, Пластові, Україні і діаспорі.

Б: Всі краї повинні далі бути пов'язані через КУПО.

Ш: Крайові організації повинні надалі втримувати ідейну єдність через КУПО. себто мати однакове розуміння завдань та ідейних основ Пласту. Та організаційно треба накреслити ширші рамки "автономної" діяльності країв, залишаючи за ГПБ координацію дій та узгодження виховної діяльності, а за ГПР збереження ідейної єдности.

Щ: Осідок ГПБ повинен бути в Європі, напр. в Німеччині.

Ч: Не вважаю, що існують причини, задля яких конечно усамостійнити крайові пластові організації. В єдності сила, й чим та єдність буде тісніша, а співпраця більш інтенсивна, тим краще для Пласту. Не забуваймо про позитивний вплив спілкування молоді України з молоддю діаспори. Ідейні основи Пласту повинні остати незмінними, але треба застановитися над можливими змінами їх інтерпретації, враховуючи сучасні обставини. Знов та інтепретація мусить бути однакова для всіх країв, інакше ми тратимо єдність (одну з наших цінностей) і de facto розбиваємо Пласт на дев'ять уламків. Якщо краям ДОЗВОЛИТЬСЯ ІТИ СВОЇМИ ОКРЕМИМИ ДОРОГАМИ ДО СВОЄЇ (РІЗНОЇ) МЕТИ, ТО заходить небезпека, що принаймні деякі з них можуть стати підмінкою Пласту, залишивши хіба тільки назву, а втративши його суть. Вже тепер чути голоси, що краї мусять в першу чергу дбати про себе самих, замість помагати Україні, забуваючи, що Пласт був створений для служби Україні.

3. Чи тепер розбіжності між крайовими пластовими організаціями є такі великі, що не можна бути всім пов'язаним одною ідеєю і спільністю дій і традицій?

Б: Нема великих розбіжностей.

Ю: Такі несамовиті ідейні розбіжності між пластовими крайовими організаціями є тому, що ми щораз даліше ВІДХОДИМО від суті ідейної основи Пласту. Три Головні Обов'язки Пластуна і Пластовий Закон є на те, щоб дати напрямні пластунам бути якнайкращими людьми. Точки Трьох Головних Обов'язків Пластуна і Пластового Закону є настільки широкі і загальні, що можуть покрити які-небудь ідеологічні розбіжності, спричинені різними оточеннями пластунів по цілім світі. Добра людина є добра людина, де б вона не жила!

Я: Діаспорні "пластові" організації, головню якщо вони не включаться до державного скавтіngu, повинні мати з собою постійний зв'язок для виміни досвідом, але не обов'язкову надструктуру, яка б керувала життям усіх організацій, бо умовини життя й праці в кожній країні інакші. Статут крайової організації повинен віддзеркалювати умовини даної країни поселення і через те не може бути однорідний для усіх країв.

Ш: Крайові організації можуть і обов'язково повинні бути пов'язані однією ідеєю і спільністю дій. Повинно бути місце для збагачення наших традицій певними іновациями, зумовленими далішим розвитком Пласту, особливо у вільній Україні.

Щ: Розбіжності по краях можуть бути тільки у методиці виховання, але не в ідеології. ... Відмінність в діях і традиціях ідуть в парі з вихованням і культурою даного краю.

Ч: Розбіжності між краями, хоча дефінітивно існують, не є аж такі великі, щоб заперечувати спільність ідеї, традицій і виховного процесу.

ЗАПИТНИК

4. а. Чи зайшли вже такі зміни, що всі пластові крайові організації не можуть надалі бути «об'єднані одною ідеєю і пов'язані спільністю дій і традицій», як написано у правильнику КУПО? Себто, чи тепер «один світ — один Пласт» уже більше не є можливий?

б. Чи кожний край повинен бути самовистачальний, полягати тільки на себе (напр., окремі журнали для членів уладів)?

Я: Краї можуть видавати свої власні журнали чи публікації, якщо того потрібно, але можуть теж використовувати видання Пласту в Україні, якщо вони (українські видання) не суперечать ідеологічній практиці організації даного краю.

Б: Краї повинні бути об'єднані ідеями, діями і традиціями.

Ю: Більшість змін, які Пласт зазнав від 1954 року, є поверхові і мають дуже мало до діла зі справжнім Пластом і пластовою молоддю. Діти далі є дітьми. Їх трудніше зацікавити «двома патичками», ніж попередні покоління, і тому треба видумувати нові засоби, але чи ми будемо уживати «два патички», чи найновіший комп'ютер, щоб вияснити, напр., що «пластун є словний», прикмета «словности» не міняється.

Я справді вірю, що «один світ — один Пласт» є зовсім можливий тому, що прикмети шляхетної людини є універсальні і не є залежні від країни, її режиму, матеріального рівня життя, якості шатра чи сокири на таборі і т.п.

Одна зміна — занепад знання і вживання української мови між молоддю діаспори. Я не можу собі уявити, щоб Пласт був неукраїнським, але з другої сторони мої 12-літні юначки мене ледве розуміють і я багато матеріалу мушу їм перекладати. Справа мови — моя найбільша проблема у виховній праці.

Кожний край повинен бути настільки самовистачальний, щоб могли ефективно діяти, значиться, промовити до молоді. Очевидно, що журнали мусять бути окремі. Кожний край має свій стиль і своєрідну точку зору. Більшість громадських видань виходить окремо по різних краях власне з цієї причини.

Ш: «Один світ — один Пласт» є можливий, а навіть дуже побажаний і потрібний для повного досягнення цілей Пласту. При тому, однак, розуміння і успішне переведення в діло цього кличу мусить бути дуже уважно зроблене, щоб було місце на певну індивідуальну ініціативу (напр., окремі і спільні журнали), але щоб рівночасно були втримані суттєві елементи єдності.

Щ: Тепер цей клич не є можливий, бо не є можливий один скавтінг. Журнали повинні сповняти роль втримання пластової єдності. Якою мовою? Доступною для юнацтва у всіх краях.

5. Які повинні бути відносини між крайовими пластовими організаціями, включно з Україною?

а. Паралельно дружні?

б. Чи одні повинні мати відповідальність допомагати іншим і мати спільні програми, проекти, видання?

Я: Зв'язок крайових організацій з Пластом в Україні повинен бути дружній, як дітей до своїх батьків: слухати порад Пласту й пристосовувати їх, якщо можливо, до умовин даного краю. Діаспора не може керувати (верховодити) Пластом в Україні. Діаспора повинна безкорисно матеріально помагати Пластові в Україні, доки така потреба існуватиме.

Ю: Очевидно, крайові пластові організації повинні бути «паралельно дружніми». Щодо «відповідальності допомагати іншим», друга точка Трьох Головних Обов'язків Пластуна («Помагати іншим») і сьома точка Пластового Закону («Пластун є братерський») свідчать про самозрозумілість цієї відповідальності один до одного, кожен по своїх силах і спроможностях.

Спільні програми і проекти повинні відбуватися для взаємного збагачення всіх частин, коли є нагода. Спільні видання є складніша справа.

Ш: Треба координувати співпрацю між крайовими організаціями для спільних програм, проектів, видань. Все це паралельно з нормальною діяльністю поодиноких країв, залежно від їхніх спроможностей та потреб і умовин.

б. а. Чи ГПБ має дальше діяти?

б. Чи головство ГПБ і ГПР повинно за договором бути призначене на кожену країну?

в. Чи ГПР в одній, ГПБ в іншій?

г. Чи вибирати даних пластунів без уваги на країну?

г. Чи, може, ГПБ або ГПР повинні завжди бути в Україні?

д. Тепер бюджет КУПО не витримує видатків на сходини (навіть телефонічні). Як можна інакше вести працю ГПБ і ГПР?

Б: Так, як тепер.

Я: ГПБ (чи подібна установа з іншою назвою) повинна діяти тільки в Україні і, якщо політичні обставини на це дозволять, на українській етнічній території, тимчасово сьогодні не приналежній до України. Діаспора не повинна мати ніякого голосу в Головному Проводі Пласту, бо в діаспорі Пласт не буде існувати.

Щ: ГПБ повинна відігравати роль координуючого тіла між Україною і діаспорою і повинна мати осередок в Європі.

Ш: ГПБ і ГПР можуть бути в одній або двох окремих країнах, за рішенням КУПО.

Ч: Досвід останніх 40 років показав, що т.зв. "ротаційна система" у головного пластового проводу себе не виправдала. Бувало, що на пости в ГПБ чи ГПР брано людей, які не мали для того відповідних даних і не вив'язувалися зі своїх обов'язків; їх брали тільки тому, що вони були з краю, який перебирав провід. Куди краще підшукувати на кожний пост особу, яка на те найкраще надається, без уваги, де живе. Сьогодні комунікаційні засоби уможливають ведення праці навіть на віддалі. Навіть коли провід КУПО перейде в Україну, добре залишити можливість, щоб в її провіді були поодинокі особи з інших країв, якщо краще на те надаються. Може, потрібно застановитися, як дати більше автономії поодиноким діловодам у ГПБ, а тільки суттєві справи полагоджувати на сходинах.

7. а. Чи організаційна побудова повинна бути така сама по всіх краях?

б. Якщо так, то що обов'язково має бути однаковим?

Ю: Я думаю, що організаційно Пласт повинен бути пристосований до потреб даного краю. Непотрібно обсаджувати організацію постами задля форми. Однаковою всюди мусить бути структура юнацького гуртка, бо на тім побудована ціла схема самовиховної праці Пласту.

Б: Така сама по всіх краях.

Я: Організаційна побудова молодечих організацій (що постануть на місці сьогоднішніх "пластових" організацій) повинна відповідати обставинам даної країни.

Ч: Організаційна побудова повинна мати деякі подібності в усіх краях. Потрібно зберегти гуртки, рої, курені, гнізда. Там, де нема достатньої кількості членства, можна дозволити краям вводити нові форми, напр., стежі, клітини, спільні для обох статей чи для двох уладів. Залишити до вибору, чи мати кошів в станицях: якщо так, то, може, краще мати кіш УПН (спільний для новаків і новачок), кіш УПЮ, кіш УСП, кіш УПС. Склад крайового проводу може бути приміненний до обставин кожного краю, але тоді треба в статуті КУПО забезпечити його репрезентацію на зборах КУПО, Варто застановитися над доцільністю й можливостями якогось організаційного пов'язання сусідніх пластових осередків у різних краях, напр., Пряшів - Кошиці - Ужгород, Перемишль - Львів, Торонто - Гамільтон - Сент Кетеринс - Бофало.

Ш: Організаційна побудова повинна бути в основному така сама по всіх краях. Схема організаційної побудови мусить бути настільки широкою, щоб включати різні варіанти структур залежно від величини країни й організації та особливих обставин.

Б. ІДЕОЛОГІЯ

8. а. Чи тепер можна даліше реалістично сподіватися, що пластуни будуть притримуватися пластової ідеології (Пластовий Закон, Три Обов'язки Пластуна)?

б. Чи тепер треба ввести зміни?

в. Які і чому?

г. Як далеко можна відходити від ідеалу?

Ю: Три Головні Обов'язки Пластуна і Пластовий Закон досить добре охоплюють універсальні прикмети, які кожна людина повинна старатися плекати. Я би не робила ніяких змін, щоб відходити від ідеалу. Якщо комусь не підходить ідеологія Пласту, то вони повинні записатися до організації з такою ідеологією, що їм краще відповідає.

Я: Пластова Присяга, Три Головні Пластові Обов'язки є основою існування Пласту і їх міняти не можна, бо тоді Пласт перестане бути Пластом. Пластовий Закон (14 точок), якщо дійсно прийде для цього потреба, можна змодифікувати (деякі скавтські організації мають тільки 10 точок), але суть Пластового Закону мусить залишитись незмінною.

Ч: Ідейні основи Пласту доказали свою вартість протягом 85 років. Те, що вони остали цей час незмінними, це теж одна з наших найбільших цінностей, і її мусимо за всяку ціну зберегти. Проте треба переглянути їх інтерпретацію, яка повинна враховувати сьогоднішні обставини, а рівночасно бути сприйнятною для всіх країв.

Щ: Пласт у діаспорі стратив свою ідеологічну підставу безповоротньо, бо більше не звертає уваги на селективне підбирання членів... На жаль, нашою метою виховання було не виховання характеру, тільки втримання дітей за всяку ціну при українській громаді. Ми втратили одне, а тепер тратимо друге. Та помимо всього, ми не сміємо відходити від ідеалу.

9. а. Чи всі краї повинні притримуватися однакової пластової ідеології?
б. Чи можуть бути відхилення по краях з тим, що деякі точки мусять бути спільними?
в. Які точки?
г. Як тоді трактувати пластову присягу в одному краю, коли хтось переїхав в інший?

Ю: Пластова ідеологія є одна. Краї повинні притримуватися її. Кому це не відповідає, нехай не складає присяги. Це не є примусове.

Ь: Всі краї повинні дотримуватися однакової ідеології.

Ч: Ідейні основи мусять залишитися однаковими для всіх країв, їхня інтерпретація теж. Так, як дотепер, одна Присяга для всіх, де б вони не жили й скільки разів міняли країну замешкання.

Щ: Не можна мати відхилень у вимогах. Українські пластуни всюди повинні складати таку саму присягу. Потрібна тільки відповідна інтерпретація, що вірність означає почуття певної відповідальності у відношенні до вільної України.

Ш: Пластова присяга пластуна, громадянина іншої держави, повинна включати вірність Україні і лояльність (вірність?) країні/державі, де проживає. Але така розв'язка викликає ряд складних питань. В минулому Світова Скавтська Асоціація визнавала членство лише одної скавтської організації в державі і, консеквентно, лише один текст присяги для громадян даної країни, хоч та справа була предметом дебатів.

Ц: Присяга мусить бути така сама для всіх.

10. а. Чи пластуни даліше мають присягати «вірність Богові й Україні»?

- б. Чи справу практикування даної релігії не торкати в Пласті?

Я: Пластова Присяга зобов'язує всіх, тобто пластуни й надалі присягають вірність Богові й Україні. Юнак (чи доросла людина), яка не визнає Бога, автоматично виключає себе із Пласту. Атеїст чи агностик не може бути членом Пласту! Тому активна релігійність пластуна є обов'язкова.

Ю: Справа практикування релігії є дуже особиста. Ніхто не має права другому накидати даної релігії. «Вірність Богові» мусить кожен інтерпретувати для себе по своїй совісті, маючи при тім повагу для інтерпретації свого ближнього.

Щодо справи про «вірність Україні», це є залежне від обставин даного пластуна. «Вірність Україні» для людини, яка роджена і живе в Україні, має зовсім інше значення, ніж «вірність Україні» для людини, що родилася і живе в діаспорі. Одні і другі можуть присягати «вірність Україні», але залежно від ситуації ця присяга має відмінне значіння.

Ч: Пласт існує для служіння Богові й Україні. Тому від пластуна вимагаємо присяги на вірність Богові й Україні. Коли б це змінити, тоді Пласт перестав бути Пластом і втрачає сенс свого існування. У діаспорі в такій ситуації краще, щоб молодь належала до місцевого скавтингу. Там вона знайде все те, що дає Пласт, у більшій мірі й багато краще та легше без (одіозного?) обов'язку супроти України. Від пластуна вимагаємо сумлінного виконання всіх його обов'язків: супроти родини, школи, батьківщини, громади, товаришів, себе самого. Чому обов'язки супроти релігії мали б бути винятком? Говоримо про виховання повноцінної української людини шляхом всебічного самовиховання.

Ш: Пластуни даліше мають присягати на вірність Богові і Україні. Це означає, що членом Пласту може стати лише віруюча особа (незалежно від віровизнання чи релігії); членом Пласту не може стати атеїст, агностик чи «гуманіст» (хоч «гуманіст» — це особа, яка визнає «релігію геманізму»).

11. а. Як уточнити пояснення «вірності України», щоб не було якогось почуття «конфлікту» з обов'язками громадянина даної країни?

- б. Чи пояснити «вірність» як потребу знати і вивчати країну походження своїх батьків та обстоювання ідеї самостійної України?

Ю: «Вірність Україні» не-громадянинові України є емоційно-психічна вірність країні своїх предків: вірність, що спонукує плекати мову, традиції і ширити знання про Україну, обстоювати її самостійність. Така вірність не є в ніякім конфлікті з обов'язками громадянина даної країни, бо зовсім можливо робити одне і друге рівночасно.

Ь: Знати і вивчати інформацію про країну своїх батьків та обстоювати ідею самостійної України.

Ц: Присягати «вірність Богові й Україні» та своїй державі.

Ч: Питання інтерпретації Першого Головного Обов'язку. Мене влаштовує дефініція 'України', подана Пластовим Конгресом Другим: Україна — це ціла українська спільнота, поселена на прадідній землі — Україні та поза її межами; це зокрема її культура, мова, Церква та інші духові й матеріальні надбання, здобуті впродовж довгих століть існування українського народу. Можливо, що це можна дещо змодифікувати (але суттєвих змін непотрібно), наголошуючи, що розходиться о вірність ідеї (суті) українства, а не політичному еству, яким є держава Україна та її уряд.

Ш: Вірність Україні в широкому розумінні означає **завжди діяти для добра Українського народу**. Очевидно, для громадянина іншої держави (не української) може виникнути ситуація «конфлікту лояльностей».

В. УКРАЇНСЬКІСТЬ ТА ЕТНІЧНІСТЬ

12. Тепер у діяспорі молодь слабше говорить українською мовою, як попередні генерації. Чи в Пласті повинна дальше бути вимога знання української мови?

б. Чи знання української мови має залежати від країв, залежно від їхньої ситуації?

в. Від віку молоді і пластових ступенів, і тоді вимагати знання мови тільки на даному рівні віку або пластових ступенів?

г. Чи знання і вживання мови повинно бути передумовою вступу до Пласту?

г. Чи знання української мови має бути тільки як осяг пластування (а пластові заняття переводити мовою даної країни, якщо потрібно)?

д. Як це може вплинути на такі самі вимоги вживання мови в Україні?

Ю: В Пласті маємо вимогу знання української мови «на папері» вже довгі роки. Практично молодь тої мови майже не вживає. Навіть якщо старатися переводити заняття по-українськи, діти мало розуміють її і треба весь час їм вияснювати і перекладати. Це наша сьогоднішня найбільша практична проблема в Пласті в діяспорі. Не знаю, що мене гірше турбує: чи те, що діти вважають виховників зовсім нереальними, що вони вимагають вживання (хоч якої бідної) української мови; чи виховників «несловність» в тім, що ми одне вимагаємо, а тоді «дивимося крізь пальці» і не дотримуємося того, бо є неможливо вимагати щось, на що діти не є спроможні.

Проблема з мовою є спричинена в першу чергу поголовним браком знання української мови дітей, які не вміють висловитися по-українськи на рівні свого інтелектуального розвитку, а часто навіть на ніякому рівні. Розмовна мова у більшості домах молодих («свідомих») «українських» родин (по більшій частині пластунів або колишніх пластунів) не є українська. Діти ходять до суботніх шкіл українознавства, але то є тільки раз у тижні і там рівень навчання щорічно також завпадає, рівнобіжно зі спроможністю дітей.

Може, я надто критично задивляюся на справу мови в Пласті. Може, це тільки припадок, що мені притрапилася така горстка дітей, що крім одної з 11 всі дуже слабенько володіють мовою. (Нераз юначка хоче щось розповісти і дуже старанно скаже кілька речень по-українськи і так наплутає слова і відмінки, що я взагалі не можу зрозуміти, що вона каже). Є декотрі діти в юнацтві, що мають достаточне знання української мови, щоб функціонувати тою мовою на рівні свого розвитку, але то є одиниці і на них не можна будувати програми для більшості.

Я вважаю, що знання і вживання української мови в Пласті повинно дальше бути вимогою тому, що то творить для дітей ще одну ситуацію, де вони **може** почують українську мову. Це можна порівняти до навчання французької чи еспанської мови в школі: чим більше учень буде вслухатися в предмет, тим краще засвоїть слова, граматику, можливість вести розмову і т.д.

Але якщо я маю переводити юнацькі етапи в українській мові, це буде на **БАГАТО** нижчому рівні, ніж можна би сподіватися від молоді того віку у їхній розмовній «першій» мові. Вони просто є не в силі зрозуміти суттєвого матеріялу (Пластовий Закон, Три Головні Обов'язки Пластуна, Пластові гімни, слова Пластової Присяги). Щоб вони зрозуміли про що ходить, треба їм вияснювати і перекладати слово за словом, і це забирає страшно багато часу в програмі (вже не кажу, як вдержати увагу 12-літніх дітей так довго на одній темі). Провідники на передових постах, які пишуть обіжники і вимоги до всіляких проб, етапів, іспитів вмілости, змагів і т.д. просто ігнорують це нове загальне явище.

Я особисто маю велике роздвоєння щодо свого становища про вимогу знання української мови в Пласті. З одної сторони бачу, що в дійсності майже ніхто з трьох уладів УСП, УПЮ і УПН (навіть молоді УПС) не вживає української мови як розмовної. Все ж таки, доки ще є люди в діяспорі, що можуть провадити програму сяко-так по-українськи, треба з цього користати і дати дітям можливість українську мову бодай трохи почути.

Якщо позбутися вимоги української мови або офіційно дозволити переводити пластові заняття мовою даної країни, тоді Пласт перестане бути українським Пластом.

Б: Треба старатися осягнути знання мови.

Ш: Знання української мови не мусить бути передумовою вступу до Пласту. Однак вивчення української мови протягом першого року (перших двох років?) повинно бути обов'язкове і вимагане як передумова для продовжування членства в Пласті.

Щ: Пласт не може вимагати від дітей знання мови, бо нею також не володіють виховники. Тому заняття бувають нецікаві, бо виховникам важко, якщо вони не володіють мовою. Може треба буде проводити заняття мовою даної країни, а українську мову додавати поволі. Зокрема на таборах. Тепер не треба робити знання мови переумовою вступу до Пласту, зокрема, коли діти не мають змоги її вивчити. А в Україні російськомовні гуртки повинні бути окремі від україномовних, зокрема, коли це діти українських батьків.

Ч: Цікаво, що питання вживання автохтонної мови раз-у-раз виринають із кіл найстаршого уладу — УПС. а молодь (старше пластунство) непохитно стоїть на засаді збереження української мови в Пласті й не раз про те заявляла. Уважаю, що принцип української мови в Українському Пласті треба зберегти. Хай щораз менше молодь в діяспорі володіє нею (в Україні навпаки: щораз то більше), нехай Пласт залишиться тою одинокою елітарною організацією, зі зменшеним числом членів, де українська мова є свята. Не повторюймо раз уже зробленої помилки, коли дозволено кількості переважити якість. Практично: щоб бути прийнятою до Пласту, дитина мусить знати українську мову настільки, щоб могла брати активну участь у заняттях, які ведуться українською мовою. З бігом часу, як вислід процесу самовиховання, знання тої мови повинно поступово кращати (Перший Головний Обов'язок — це можна включити в його інтерпретацію). Той самий принцип повинен зобов'язувати всі краї, включно з Україною.

13. а. Як має Пласт трактувати українську "етнічність" у країнах діаспори?

Ю: Я справді не розумію питання, бо не розумію, що тут є до трактування. Всі діти, які належать до Пласту, є якоюсь дорогою з походження українці. Декотрі є третє або четверте покоління вже роджені в діаспорі. Декотрі з мішаних супруж, інші є «новоприбулі». Рівень асиміляції (як і рівень знання української мови) є дуже різний і незалежний від того, коли сім'я прибула в діаспору. Роля Пласту є, щоб шанувати і помагати плекати знання про все українське. Хто не є зацікавлений тим, не має місця в Пласті.

Ш: "Етнічні" громадяни України мають мати право стати членами Пласту на таких самих умовах, як етнічні українці, включно з вимогою вивчення української мови.

14. а. Як повинен Пласт в Україні підходити до "етнічних" жителів України (неукраїнського походження) — чи приймати їх до Пласту?

б. Чи треба від них вимагати знання або вживання української мови?

Я: Етнічні групи в Україні мають право творити свої скавтські організації та входити до Пласту в Україні на автономних основах, визначених між проводом Пласту і проводом етнічних скавтських організацій. Існування скавтських організацій поза Пластом повинно бути законом не дозволене. Присяга скавтів повинна бути тотожною з Пластовою Присягою: вірність Богові й Україні (тобто державі, в якій вони діють). Якщо член етнічної меншости в Україні хоче безпосередньо включитись у працю пластової частини (гуртка, роя тощо), то йому в тому ніхто не повинен робити жодних перешкод, навіть повинен сприяти цьому. Знання державної мови є обов'язком кожного громадянина держави, зокрема скавта.

Ю: Україна тепер стала демократичною; тому Пласт не може бути «недемократичним». Я думаю, що Пласт мусить відкрити вступ «етнічним» жителям України, **якщо вони є зацікавлені плекати ідеали, які має Пласт.**

Знання і вживання української мови мусить бути передумовою, особливо в Україні, бо в останніх роках нема причини, щоб хтось не міг по-українськи навчитися.

Колись давно в Пласті фігурувало поняття «елітарности». На щастя, воно трохи з часом затерлося. Крім того, що воно є дуже «недемократичне», воно, на мою думку, порушує 5 точку Пластового Закону: «Пластун є справедливий», бо звідки комусь приходить осуджувати когось другого про елітарність. Замість того я би звернула увагу на поняття «наміру» — значиться, чи ця особа має намір притримуватися пластових принципів.

Ь: В Україні повинні вимагати від пластунів знання української мови.

Ч: Членство в Пласті все було, є й повинно остати відкритим для кожного, хто готовий скласти присягу на вірність Богові й Україні та відповідає вимогам прийняття до свого уладу (уладові правильники). Знання української мови є одною з таких вимог. Цього принципу слід дотримуватися всюди: в Україні і в діаспорі. В Україні Пласт має особливе завдання: працювати з молоддю інших національностей, щоб виховати її на лояльних громадян України і знейтралізувати впливи п'ятої колони.

Г. РЕЛІГІЯ

15. Чи в Пласті дальше вимагати практикування даної християнської релігії пластуна?

Я: Пласт повинен вимагати від пластуна практикування релігії, хоч не обов'язково християнської, бо в Україні є громадяни, які визнають і практикують ще інші релігії.

Ю: Пласт не має права вимагати даної релігії, християнської чи нехристиянської, від пластуна. Релігія — це особиста справа, і кожна особа повинна по совісті практикувати свою релігію, як уважає. Роля Пласту щодо релігії є шанувати віровизнання своїх членів і покликатися на Пластовий Закон, щоб приучувати дітей до цієї пошани.

Ч: Частинну відповідь подано вище, під ч. 10. Але треба зазначити, що то не конче мусить бути християнська релігія; може бути єврейська, мусульманська і т.д. Важливі два аспекти: а) пластун мусить вірити в існування Бога; б) мусить виконувати ті практики, які накладає на нього те віровизнання, якого членом він є. Пласт мусить уважати, щоб під час пластових занять він мав нагоду це робити. І не можна робити так, що більшість таборовиків, які є католики, йдуть на католицьку Службу Божу. а православні тим часом не мають відправи. І одні й другі мусять мати змогу виконувати свої релігійні обов'язки.

Ш: Пласт не повинен "вимагати", але повинен подбати, щоб у відповідний час і нагоду була змога відбувати молитви чи релігійні торжества даної релігії чи віровизнання. Вважаю, що не треба вводити загального правила сепарації релігійних практик від пластових занять. Потрібно одначе старанно опрацювати напрямні і вказівки для підготовки програм пластових занять, беручи, де і коли потрібно, під увагу участь пластунів різних релігій (це заторкує зокрема євреїв і мусульман в Україні).

16.а. Чи на пластових заняттях треба більше відокремлювати ритуали даного віровизнання (участь у молебнях, літургіях, на молитвах)?

Ю: Всілякі ритуали даних українських віровизнань включають не тільки релігійні звичаї, але також народні традиції. Ніхто нікого не може змусити вірити чи практикувати дану релігію. Але я не бачу конфлікту в тім, щоб час до часу включати участь в літургіях і т.п., щоб приучувати дітей, що така категорія української культури існує і що пластун має глибоку повагу до того, чи твоя релігія, чи ні.

Я: Пластова молодь (і старіші) повинна брати участь у всіх релігійних відправах свого віровизнання. Участь членів іншого віровизнання в них є добровільна, якщо немає їхнього богослуження. Пласт мусить заохочувати своїх членів до сповнювання всіх релігійних практик того віровизнання, до якого вони належать, але водночас не має права примушувати іншівірців до участі в них.

Ч: На всіх пластових заняттях повинна бути дана можливість пластунам виконувати обов'язки свого віровизнання.

17. Чи у пластовій програмі треба більше уваги присвячувати засадам християнської етики та моралі, чи це залишити батькам?

Ч: Пересічний впорядник у Пласті не є в стані більше уваги присвячувати засадам християнської етики і моралі. Треба знайти відповідний спосіб для наголошення обов'язку служби Богові. Тут треба поступати розсудно. Не можна перетворювати пластових таборів у духовні семінарії. Не мучити молодь безконечними і за частими молитвами. Капеляни в таборах повинні бути такі, які розуміли б, що релігія не є найважливішим елементом пластової виховної програми. Вони мусять бути толерантні до всіх віровизнань і мати стільки знання, щоб підтримувати релігійність таборовиків, які можуть бути іншого віровизнання.

18. а. Чи на пластових таборах є забагато можливостей на статеві спокуси серед молоді? б. Як Пласт повинен передбачати і перестерігати такі ситуації чи реагувати на них?

Ч: Пластові табори — це середовище, де статеві спокуси не є інші від тих, що їх молодь має в школі, на вулиці, в товаристві і т.д. Пластовою засадою повинно бути, що статеві зносини мають місце тільки в рамках подружжя. Я не маю проблеми, якщо на пластовій стрічі пластун спить у шатрі (тільки) зі своєю дружиною. Але не є в порядку, коли в одному шатрі спить двоє людей різної статі, які є неодружені. Уважаю, що це питання повинно бути багато краще насвітлене на вишколах впорядників УПЮ, які мають найбільший вплив на доростаючу пластову молодь.

20. Які найбільші негативи або слабкі місця Пласту сьогодні?

Ш: Малі успіхи в поширенні Пласту на схід України (недомагання стратегічного плянування чи брак ресурсів?)

Щ: Найслабше місце діаспорного Пласту — це занедбаня найважливішої мети: виховання характерів і провідників.

Ч: Такі виховники, які не стоять на висоті своїх завдань; неконсенквентність пластових провіднів.

Ц: Занепад уживання української мови.

19. Які вважаєте найбільші позитиви Пласту сьогодні?

Ч: Найбільші позитиви Пласту сьогодні: Ідейні основи задержані незмінними протягом 85 років; задержання української мови; позитивна виховна програма (хоча не всі ті, що переводять її, розуміють її достатньо); довгі ряди провідників усіх ділянок українського життя, вихованих у Пласті, довір'я українського суспільства до Пласту.

Ш: Ідеологічні засади, цілісна атрактивна система для виховання української молоді на добрих, корисних, чесних громадян і патріотів України; організаційний потенціал.

ПЕРШІ ВІДПОВІДІ НА ПЕРЕДКОНГРЕСОВИЙ ЗАПИТНИК

**20. а. Чи тепер Пласт потрібний у діаспорі?
б. Чому?**

Ш: Так, Пласт допомагає: виховувати "діаспорну" українську молодь, зміцнювати українські поселення українськими провідними людьми в громадських, політичних і професійних сферах, вдержувати живий зв'язок молоді з Україною, сповільнювати асиміляцію.

Ч: Пласт потрібний у діаспорі на те, щоб помагати Україні ширити добре ім'я українства й **виховувати** провідників українського суспільства. Якщо це відпало б, його існування стає зайвим. 'Товариство взаємної адорації', спосіб роботи приємність молоді без глибокого змісту не є достатньою **причиною** на витрату часу, грошей і енергії.

Ц: Щоб втримати українську етнічність поза Україною.

22. Чи Пласт повинен брати відповідальність за провідництво в українській громаді, чи тільки турбуватись самим собою?

Ч: Пласт існує для служби українському народові.

Ш: Ціллю Пласту не є виховання його зміст. наснаженими громади; молоді мають бути політично Українці.

Ш: Пласт завжди повинен давати позитивний внесок в організоване громадське життя, але при тому постійно давати пріоритет вихованню молоді в Пласті, бо перше буде неможливим без успішного виконання другого.

21. Чи і як мають крайові організації плянувати своє існування на подальші 10, 20, 50 років?

Ч: Плянування в нас взагалі не працює. Рідко буває, щоб навіть КПС, обрана на два роки, виготувала плян того, що вона бажає досягнути за свою каденцію. Концепція 'дослідно-плянувальної комісії' при ГПБ була добра, однак не принесла бажаних наслідків. А нам потрібно стратегічного плянування і то на кожному рівні: головний пластовий провід, КПСтаршини, станиці, навіть юнацькі й новацькі клітини. Чим вищий позем, тим потрібно мати візію на довший час: 50, 20, 10 років. На тій підставі складати пляни на коротші періоди й систематично їх перевіряти та доповнювати і, що найважливіше, виконувати.

23. Чи повинен Пласт у діаспорі вливатися у місцеві скавтські організації? Чи творити відділення при церквах та інших установах?

Ч: Влиття в місцеві скавтські організації діаспори відкриє дорогу до затрати українського характеру Пласту. Практичні проблеми: Присяга, однострій і відзнаки, мова. Якщо молодь у даній країні має бути членом місцевого скавтіну, тоді відпадає потреба існування Пласту в тій країні.

Творити відділення при церквах і установах — це робиться в скавтових організаціях деяких країв. До великої міри це розв'язує проблему фінансової підтримки, але коштом опанування і впливу даних установ на Пласт. Також досвід показав, що 'спонсорування' пластових частин такими установами є доволі хаотичне: ситуація міняється, приходять нові люди до проводу установи, підтримка для пластової частини зменшується, є часті припинення діяльності через брак зацікавлення і провідників.

24. Чи потрібно, щоб Пласт України став членом Скавтського Бюро?

Ш: Пласт повинен стати членом Міжнародного Скавтського Руху, бо це піднесе його престиж, дасть змогу спілкуватися зі скавтами інших народів, хоч може дещо затратити свій суто український характер, але рівночасно зможе піднести якість виховників через суперництво зі скавтами інших країн і дасть змогу набути краще знання скавтової виховної методи.

Ч: Пласт був заснований як скавтіну України. Тільки несприятлива політична ситуація не дозволила йому стати повноцінним членом світового скавтового братерства. Тому його місце є в Світовій Організації Скавтських Рухів (не: 'Скавтському Бюрі'), куди належать скавтські організації всіх народів світу, подібно як усі держави належать до Об'єднаних Націй. Користі: репрезентація України на світовій арені, яку ніяк не вільно залишити в руках наших "воріженьків", зв'язки з майбутніми провідниками інших держав, які улегшать Україні її ролі в світі.

ПЕРШІ ВІДПОВІДІ НА ПЕРЕДКОНГРЕСОВИЙ

ЗАПИТНИК

Резумуючи, подаю свої пропозиції:

1. Реорганізувати наш Пласт, відродивши його на наших історичних, християнсько-лицарських ідеалах і традиціях.
2. Відродити істинну самовиховність у Пласті на підручниках, створених на "Козацькій педагогіці" висококваліфікованими педагогами України.
3. У діяльності Пласту повернути повну, історичну його демократичність у діяльності товариства, так і у виховній діяч.
4. Пласт і його курені працюють тільки в школах, навчальних закладах, у виховних осередках, щоб діяльність відкрито проводили "на очах всіх", що може дати Пластові повну "масовість".
5. Пласт, як одна організація всіх Уладів, як цілість однієї мети і завдання, об'єднуюча "всіх дітей України від колиски аж до скону".
6. Привернути роль і значення сеньйорату (у козаків старики) у провідних органах Пласту, як заслужених, розсудливих і досвідчених практиків-дорадників у вирішуванні питань та проблем з рівноправним ухвальним голосом.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

ДОКУМЕНТИ ПЕРШОГО ПЛАСТОВОГО КОНГРЕСУ

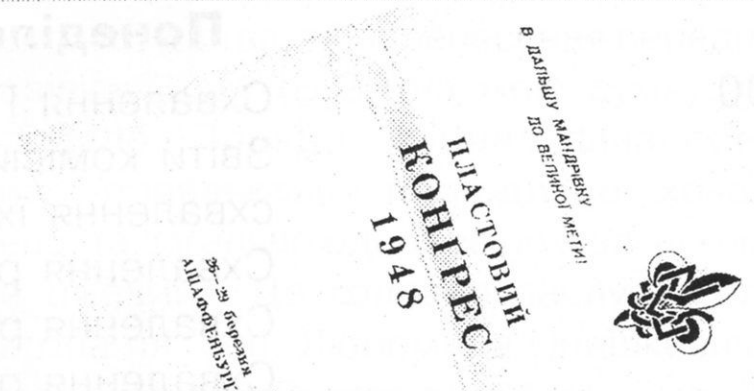
Покійна подруга Тоня Горохович, членка пластового куреня «Ті, що греблі рвуть», ласкаво залишила журналові «Пластовий Шлях» у спадку деякі свої цінні документи, які ми постараємось використати на сторінках нашого журналу, а тоді передати на вічне збереження до пластового музею.

В цьому числі ми хочемо подати вам, дорогі читачі й читачки, документи з Першого Пластового Ідеологічного Конгресу, який відбувся 1947 року в місті Ашафенбургу, Німеччина, перед "великим переселенням" наших пластунів-вигнанців в нові країни поселення.

Ця збірка складається з трьох документів: запрошення на Конгрес, програмки наради та карти

голосування — всі вони є виставлені на прізвище пл.сен. Антоніни Горохович. Думаємо, що це відповідний час опублікувати ці історичні документи з-перед 50 років, бо тепер починаємо Четвертий Пластовий Ідеологічний Конгрес.

Редакція

ПРОГРАМА 13 ЗБОРІВ КУПО

П'ятниця, 10 жовтня 1997

20:00 - 22:00 Реєстрація

Субота, 11 жовтня 1997

8:00 - 12:00

10:00

Реєстрація

Відкриття Зборів

Вибір Президії Зборів

Привіт Начального Пластуна

Церемоніяли

Прийняття Правильника нарад Зборів

Прийняття Правильника нарад комісій

Вибір комісій Зборів

Звіт Верифікаційної комісії

Прийняття протоколу 12 Зборів КУПО

Звідомлення країв

Звіт голови ГПБ

Звіт голови ГПР

Дискусія над звітами

Уділення абсолюторії уступаючому Проводові

Обід

12:30

14:00

Перша сесія Четвертого Пластового Конгресу

16:20

Перерва

16:40

Продовження Першої сесії ЧПК

19:00

Вечеря

20:30

Загальний З'їзд УСП і Велика Рада УПС

Неділя, 12 жовтня 1997

9:00

Великі Ради Орлиного і Скобиного Кругів

13:00

Обід

14:30

Богослуження

16:00

Наради комісій

17:30

Звіт Номінаційної комісії та вибір нового Проводу КУПО

19:00

Святочна вечеря

21:00

Наради комісій

Понеділок, 13 жовтня 1997

9:00

Схвалення Правильника Круга пластового досвіду й поради

Звіти комісій (Резолюційної, Видавничої і Фінансової) та схвалення їхніх резолюцій

Схвалення резолюцій Орлиного і Скобиного Кругів

Схвалення резолюцій УСП та УПС

Схвалення підсумків, резолюцій Конгресової комісії

Слово новообраного голови ГПБ

12:00

Закриття Зборів

13:00

Сходина представників країв з новим Проводом

ЗВІТ

ГОЛОВИ ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ БУЛАВИ

ЗА ЧАС ВІД 11.X.1994 ДО 1.VI.1997

Дванадцяті Збори Конференції Українських Пластових Організацій, які відбулися від 8 до 10 жовтня 1994 року в East Hanover, NJ, ЗСА, вибрали Головну Пластову Булаву в нижченаведеному складі. Майже кожний діловод кооптував собі членів до своєї булави. Тож на день 1 червня 1997 р. Головна Пластова Булава з булавами діловодів складалася з 44 членів. Крім того, до Пленуму ГПБулави належали також всі Голови Крайових Пластових Старшин країн-членів КУПО.

Склад Головної Пластової Булави

Голова — пл.сен. Юрій Слюсарчук

Перший заступник — пл.сен. Ігор Велигорський

Другий заступник і діловод зовнішніх зв'язків — пл.сен. Любомир Романків

Генеральний секретар — пл.сен. Людмила Дармограй

Діловод фінансів і господарки — пл.сен. Василь Сосяк

Діловод видань і голова пластового видавництва — пл.сен. Юрій Сеньків

Головний Булавний УПС — пл.сен. Ігор Комарницький

Головний Булавний УСП — ст.пл. Роман Якубович

Головна Булавна УПЮ-ок — ст.пл. Ореста Ковч

Головний Булавний УПЮ-ів — ст.пл. Юрко Мончак

Головний Булавний УПН-ок — пл.сен. Таня Онищук

Головний Булавний УПН-ів — пл.сен. Олесь Сливинський

Резолюції і рекомендації 12 Зборів КУПО

Праця комісій на 12 Зборах КУПО є віддзеркалена в 43 резолюціях і рекомендаціях та в привітах і закликах, які Збори затвердили, а ГПБулава, зокрема дотичні діловоди, старалися перевести в життя. Про рішення, які відносяться до поодиноких Уладів, звітуватимуть Булавні. На ті теми мої завваги мають лише характер коментарів.

Першою з "Загальних" резолюцій (А-8) 12 Збори КУПО закликають пластунів допомагати Пластові в країнах, де Пласт відновлюється, але переводити це за відомом ГПБулави та за згодою КПСтаршини даного Краю. Загал пластунів, головно сеніорат в ЗСА, чисельно відгукнувся на цей заклик і своїми щедрими датками помагав збірковій акції ГПБУЛАВА 'Пласт-Україні', їхні прізвища ми періодично поміщуємо в щоденнику "Свобода". Повний список тих жертводавців за останні три роки є теж долучений до фінансового звіту. В інших краях тільки нечисленні одиниці прилучилися до того

почину.

Багато пластунів виказувало свою щедрість особистими датками поодиноким пластунам чи пластовим групам в місцевостях, звідки походять вони або їх предки. Ті пластуни здебільша оминають ГПБ та КПС, щоби, як то оправдують таку дію, "обминути бюрократію". Але тим самим вони уникають потрібної пластової звітності. Правдоподібно, більшість таких датків використано згідно з призначенням. Одначе мені відомо, що деколи таку допомогу зужито на інші цілі, не все корисні Пластовій Організації. Датки, які не перейшли через канцелярію країни призначення, не можна вважати "датком на Пласт". Це прямо є приватні субсидії приватним особам, мимо того, що ті особи можуть бути пластунами й призначення нібито є "пластове".

Звертаюся з проханням до Крайових Старшин країн жертводавців припоручити своїм членам, щоб всі пожертви "на Пласт" вони принайменше зголосили в ГПБ або в КПС країни призначення. Ще раз зазначую, що без такого зголошення чи переведення датків через книги КПС ніяк не можна вважати, що даток був "на Пласт"! Юридично й практично це є особистий дарунок родині чи знайомим.

Рекомендацію, щоб на Зборах КУПО присвятити більше часу на наради виховних уладів (А-10) не можна було перевести в дійсність, бо на 13 Зборах КУПО додатковий час присвячено Червертому Пластовому Конгресу.

Я не є певний, чи перенесення відповідальности за видавання журналів "Готуйсь" і "Юнак" на Крайові Старшини ЗСА й Канади (Б-1) виправдало себе. Маю надію, що наступних три роки оправдають цю зміну.

Знесення обов'язкової передплати "Пластового Шляху" — журналу пластової думки для сеніорату й старшопластуинства, та перенесення передплати на добровільну базу (Б-2), на мою думку, себе не виправдало. Правда, журнал фінансово таки "вижив", появляється періодично, хоча часом спізнено, та загально одержує похвальні коментарі, що "є цікавий". Це головно заслуга Головного Редактора пл. сен. Любомира Онишкевича, співредакторів пл. сен. Григорія Бурбези, а опісля ст.пл. Сергія Юзика, та всіх тих дописувачів, без яких редагування та видавання "Пластового Шляху" не було б можливе. Від 1997 року відповідальним за випуск "Пластового Шляху" став ст.пл. Андрій

Гарматій.

Дотепер "Пластовий Шлях" друкувався в підприємстві "Лілея", яке почало своє існування як "Пластове Підприємство Лілея" і було власністю станиці Тернопіль. З різних причин "Лілея" не змогла придержуватися реченців, тож з 1997 роком друк перенесено до Львова. Є надія, що по перших двох-трьох числах журнал буде появлятися на час. Підприємство "Лілея" вповні сплатило позичку ГПБулави на закуп технічного вивінування.

Дуже негативним є явище, що по знесенні обов'язкової передплати "Пластового Шляху" принайменше половина сеніорату й майже всі старші пластуни не передплачують жодного пластового журналу! Це дуже від'ємно відбивається на міжпластовій комунікації, бо, не читаючи ніякої пластової преси, сеніори та старші пластуни прямо не знають, що діється в Пласті, особливо в Пласті поза їхнім Краєм чи куренем. Одинока КПС Канади вимагає передплати пластових журналів у своїх членів — позиція, гідна наслідування! Поручаю Видавничій Комісії КУПО застановитися над цєю проблемою та знову ввести обов'язкову передплату "Пластового Шляху".

Зі сплачуванням членських вкладок до КУПО (В-1 і 2) одні краї вив'язуються взірцево, а другі залягають, часами навіть поважно. Рішення 12 Зборів КУПО знижити членську вкладку до КУПО — в обличчі сталої інфляції — негативно вплинуло на фінансове забезпечення і працю, особливо коли на ГПБулаву наложено додаткові обов'язки та видатки, головню оплату подорожі на Збори КУПО по одному делегатові з кожного Краю (В-3). Рекомендую Фінансовій Комісії присвятити увагу питанню членських вкладок Країв та фінансових зобов'язань ГПБулави.

Одинокий фонд при ГПБулаві (В-5) — це Фонд Дрота, призначений на виховні цілі, який адмініструють Краї, а ГПБулава одержує тільки відсотки з капіталу. Фонди Дрота існують в трьох Краях: Австралії, ЗСА й Канаді. Одинока КПС ЗСА відносно регулярно сплачує відсотки й публікує прізвища жертводавців.

ГПБулава адмініструє ще три інші фонди: Фонд Ганки Коренець, яким розпоряджає курінь УПС "Ті, Що Греблі Рвуть"; Фонд "Пласт-Україні", призначений на видатки, пов'язані з розвитком Пласту, головню в Україні; "Видавничий Фонд" — оригінально призначений на видання "Життя в Пласті" в Україні. Листи жертводавців на фонд "Пласт-Україні" та Видавничий Фонд *Пластового Шляху* були опубліковані в пресі, а кумульований список за останні три роки є поданий в фінансовому звіті. Жертводавцям на "Фонд Ганки Коренець" виставлено посвідки в плати, але датків не публіковано, бо ГПБулава не розпоряджає тими грошми.

Рекомендацію (В-7) призначити більшість бюджету на виховні, не репрезентативні потреби вповні виконано. Голова й члени ГПБулави не їздили в репрезентативних цілях, хіба що за власні гроші. Це викликало деяке незадоволення, а то й закиди Країв, що ГПБулава їх цурається, про них забула.

Друк "Вогню Орлиної Ради" в Україні (Г-3), а також і його кольпортаж вповні оплачувано. Так само фінансову допомогу одержували вишкільні табори "Лісова Школа" й "Школа Булавних" в Україні (Г-3). Організатори "Золотої Булави" часто використовували на те канадійські державні субсидії та прихід з "Фонду Дрота" в Канаді.

Рекомендація, щоб заохочувати старших пластунів переходити до сеніорату (Е-3) наводить на думку питання, чому Пласт ставить перепони пластунам в переході з уладу до уладу — вимогу виписуватися з одного уладу й вписуватися до наступного. Можливо, що оригінальною причиною була потреба при переході до наступного уладу "пересіяти" тих, які незадовільно вив'язувалися зі своїх обов'язків, але це зовсім незгідне з інтенцією цієї рекомендації.

В квітні цього року минуло 85 років від першої пластової присяги у Львові. Пластуни в цілому світі відзначають цю річницю Ювілейними Міжкрайовими Пластовими Зустрічами на всіх континентах. Святування започала Австралія в січні цього року. В Україні вшановують цей ювілей святочними пластовими відправами впродовж

цілого року, а кульмінаційні святкування відбудуться в серпні 1997 р. під час інавгурації Начального Пластуна на Соколі та посвячення табору-музею.

ЗСА й Канада з'єднали святкування 85-ліття Пласту з річницею 50-ліття Пласту в діаспорі та відмітять ці роковини спільною Ювілейною Міжкрайовою Пластовою Зустріччю в околиці Вінніпеґу (Канада) в липні/серпні 1998 року (А-9).

Спосіб дії Головної Пластової Булави

Члени теперішньої ГПБулави проживають в двох країнах — ЗСА й Канаді — головно в околицях Нью Йорку й Торонта. Головні Булавні УПЮ живуть в Клівленді й Монтреалі. Тому квартальні сходи ГПБулави, коли всі члени з'їжджаються разом, стали фінансово неможливими.

Вирішено переводити квартальні сходи телефонічно, конференційним способом, між чотирьма осередками: Клівлендом, Монтреалем, Монро (Нью Йорк) і Торонтом. Це не тільки знизило кошти сходи ГПБулави, але й дало нагоду Голові КПСтаршини ЗСА, який живе в Клівленді, та Голові КПСтаршини Канади в Торонті брати участь в нарадах. Рівно ж, на конференційних сходах могли бути присутні безкоштовно члени булав, яких ми деколи запрошували. Телеконференційні сходи тривали від трьох до чотирьох годин і виказалися дуже успішними. Рекомендую наступній ГПБулаві знов розглянути цю можливість.

До успіху телеконференційних сходи причинилася розсилка перед сходами кожному членові ГПБулави всіх інформаційних матеріалів — важніших листів, звітів з поодиноких країн, підлог до відзначень чи підвищень пластових ступенів, одержаних публікацій з України тощо. Це дало змогу кожному членові ГПБулави наперед познайомитися з тими матеріалами, заздалегідь приготувати питання, бути поінформованими. Це скорочувало дискусії без втрати інформації, й тим ми заощаджували багато дорогого часу.

Негативним аспектом телеконференційних сходи виказався брак особистого контакту між членами ГПБулави, брак неформальних, але так

корисних, дискусій під час полуденків, вечерь чи дозвілля після нарад. Саме під час таких неформальних дискусій члени ГПБулави часто поділяються досвідом та інформаціями, творять нові концепти, обговорюють справи, які не є в програмі сходи.

Раз в рік члени ГПБулави з'їздилися на дводенні сходи, щоб не втратити особистого контакту, вичерпно обговорити деякі справи та в свободній, неспішній дискусії обмінятися думками. Двоє таких сходи відбулися в роках 1995 і 1996 у місяці вересні, в ЗСА, а одні на початку червня цього року в Торонті, де крім звичайних тем ми обговорювали підготовку Зборів КУПО.

На мою думку, такі "особисті сходи" є конечні, бо вони виробляють дружні зв'язки між членами, дають нагоду себе пізнати та дають більше часу на обговорення та полагодження пластових справ. Однак при ширшому розпорошенні членів ГПБулави — можливо, навіть і по інших континентах — кошти телеконференційних сходи будуть зростати, що треба передбачити, але вони все ж таки будуть дешевші від особистих зустрічей. Можливо, що модерні засоби комунікації — електронна пошта, інтернет чи ще новіші способи — зменшать кошти до тої міри, що дозволять усім членам Пленуму ГПБулави брати участь у нарадах.

Вибір Начального Пластуна

В квітні 1995 року ГПРада припоручила ГПБулаві перевести опит країв, чи Пласт має вибирати Начального Пластуна та чи вибір має відбутися під час цієї каденції. Переважаюча більшість країв була за вибором Начального Пластуна. Один край був проти вибору, а в одному краю проти вибору була КПСтаршина, однак опит краю КПСтаршиною виказав, що більшість краю була за вибором. В результаті такого висліді покликав ГПРадою Виборча Комісія Начального Пластуна перевела номінаційний процес та опісля вибори. Правдоподібно, тому, що на цей пост кандидувало п'ять кандидатів, жоден з них не одержав потрібної більшості голосів — 50% голосуючих+1 голос.

Друга рунда голосування на Начального Пластуна відбулася на початку 1997 року між двома кандидатами, які одержали найбільше голосів у першій рунді. Вислід виборів Головна Пластова Рада проголосила 6 травня — в день св. Юрія, патрона Пласту. Новим Начальним Пластуном вибрано пл. сен. кер. Любомира Романкова, СМ.

Святкова інавгурація нововибраного Начального Пластуна відбудеться в неділю, 10 серпня 1997 року, на Соколі біля Підлютого, Україна, разом з посвяченням будівель на Соколі та святкуванням 85-ліття Пласту. Всі пластуни є запрошені на ці святкування.

Четвертий Пластовий Конгрес

Ми стоїмо напередодні Четвертого Пластового Конгресу, якого перша сесія відбудеться під час 13 Зборів КУПО. За тих п'ятдесят років від Першого Пластового Конгресу змінилися обставини, змінилися пластуни, перед нами стоять інші проблеми. В час Першого Пластового Конгресу всі пластуни тільки що покинули Україну й жили в таборах переселенців, їхній світогляд та обставини життя були практично ідентичні. Другий Пластовий Конгрес, вже в діяспорі, відбувся всього декілька років по переселенні в нові краї побуту і його переводили пластуни, які ще жили пластовою ідеєю, яку вони привезли з України. Хоч вони жили в різних краях, на різних континентах, але ще не мали великих розбіжностей думок, спричинених відмінними обставинами життя. Вони старалися пригнути життя до їхнього світогляду, пристосувати умовини на чужині до їхнього способу життя, часто замикаючись виключно в українському крузі друзів, практично не маючи контакту з чужим довкіллям, щоб створити своїй родині українське середовище. Однак вони вже бачили зміни й їхнім кличем було: пізнавати, передбачати, діяти!

З бігом часу розбіжності поміж членами КУПО що раз то збільшувалися, бо пластова молодь вже не мала свого прямого кореня в Україні — родилася і виховувалася в країні поселення, асимілюючись до меншої чи більшої міри. З кожною генерацією знання української мови гіршало.

Організатори Пластового Конгресу Третього, який відбувся в трьох сесіях, то явище бачили, шукали розв'язки. Винесено ідею "Плянувати на далеку мету: Пласт в 2000 році" та концепт "Вічної Діяспори", щоб взяти під увагу зміни й пристосувати Пласт до обставин життя в діяспорі. Під час перебігу Пластового Конгресу Третього настали політичні зміни на сході Європи й постала Українська Держава. Ця подія зовсім змінила перспективи Пласту, так в діяспорі, як і в Україні. Пластовий Конгрес Третій закінчено на 11 Зборах КУПО, не перевівши в життя обговорюваних змін, бо більшість вважала, що з відродженням Пласту в Україні постала нова епоха в історії Пласту й треба вичекати результатів того відродження.

Всі три Конгреси мали одну спільну прикмету, а саме: організатори Конгресу запрошували на доповідачів заслужених пластунів або фахівців не-пластунів, які опрацьовували подані їм теми, виголошували їх на сесіях та після дискусії присутні на Конгресі пластуни виносили підсумки чи приймали резолюції, які потому затверджували Збори КУПО. Одним словом, всі рішення Конгресу обговорювала й приймала група пластового активу. Без сумніву, це були люди з довгим пластовим і життєвим досвідом, люди, виховані в Пласті, носії і

сторожі пластової ідеї. Однак велика більшість членів Пласту не брала участі в Конгресах, стояла осторонь і не все розуміла причин деяких рішень.

Ми відважилися перепроводжувати Четвертий Пластовий Конгрес у трохи зміненій формі. Замість згори назначувати теми Конгресу, тобто до певної міри встановляти, над чим Конгрес буде дискутувати й тим самим які може прийняти висновки, ми великою мірою перенесли завдання визначати теми для дискусії до поодиноких країв. Кожний край повинен перевести свої Крайові "Міні-Конгреси", на яких зможе обговорити свої специфічні проблеми. Вони найкраще ознайомлені зі своїми обставинами, найкраще бачать можливі розв'язки, питоменні тому краєві, найкраще освідомляють собі наслідки браку їхньої дії — вони знають свій край.

До участі в тих Крайових Конгресах треба заохотити якнайбільше число виховників — що є можливе, якщо сесії відбуваються локально — щоб почути їхні думки, погляди та поради, бо вони не тільки мають завдання виховати майбутнє покоління пластунів, але вони теж найкраще знають молодь їхньої країни, як до тої молоді підійти, що її буде цікавити, а що ні. Висліди тих Крайових Конгресів використають організатори Четвертого Пластового Конгресу до підібрання і розпрацювання тем.

Щоб ще більше розширити круг пластунів, з якого можна б черпати ідеї на Четвертий Пластовий Конгрес, ми закликаємо кожного члена Пласту включитися до того процесу дописом або листом до журналу пластової думки — *Пластового Шляху*. Ми хочемо зібрати якнайбільше нових ідей, нових підходів до старих проблем, нового способу думання. Пласт не боїться зміни, але кожна зміна повинна бути згідна з пластовою ідеологією, мати добрі можливості розв'язати існуючу проблему.

Чи Пласт має проблеми? Ясно, що має! Чи ті проблеми є непоборимі? Ні! Ми, пластуни, все доброї гадки — наші попередники розв'язували далеко важчі завдання, й то при невідрадних обставинах життя! Ми, в свою чергу, теж сповнимо

наш пластовий обов'язок, то наше нелегке завдання, яке на нас наклала доля — приготувати Пласт до вимог і обставин 21 століття.

Успіх Конгресу буде залежати від нас, пластунів, і тільки від нас! Пласт тепер стоїть на роздоріжжі: з одного боку, в Україні розвивається Пластова Організація, яка має свої специфічні клопоти, а з другого боку, вісім країн діаспори, де кожна країна має інші обставини, інші вимоги, інші пляни. Як можна це погодити?

Якщо фокус буде виключно на Пластовій Організації України, то не добачимо — й тим самим не присвятимо належної уваги — Пластовим Організаціям в діаспорі. Тоді ті організації можуть зів'янути і перестати існувати. З другого боку, якщо увага буде звернена виключно на проблеми діаспори, то це не розв'яже справ, які є потрібні Пластовій Організації в Україні, й вона стратить зацікавлення в КУПО. Ми мусимо погодити потреби України й діаспори.

Конгрес мусить точно з'ясувати й проаналізувати існуючу ситуацію, подумати над можливими розв'язками — і тут не можна в'язатися різними “бо ми все так робили” чи “це нам не вдасться”. Підхід до розв'язки так, як ми всі це робимо в професійному житті: докладно й вповні простудіюймо кожну проблему, вичислім всі можливості, рекомендуймо ту розв'язку, яка має найкращі можливості успіху і, головне, переведемо її в життя!

Впроваджуючи зміни, ми все мусимо пам'ятати першу статтю Статуту Конференції Українських Пластових Організацій — **Завдання Конференції**: *‘Завданням Конференції є шляхом співпраці й обміну досвідом між крайовими пластовими організаціями*

1) *вдержувати ідейну єдність цих організацій, а саме: однакове розуміння завдань та ідейних основ Пласту, так, як їх з'ясував і оформив д-р Олександр Тисовський;*

2) *зберігати чистоту й особливості пластової самовиховної методи;*

3) *дбати про устроєву подібність крайових пластових організацій’.*

Нам конечно стреміти до того, щоб вдержати єдність Пласту. Не забуваймо, що ‘Один Світ — Один Пласт’ — це лише клич. Цей клич, як та вифлеємська зоря, має вказати нам напрямок, в якому нам треба йти, але за нас ніхто тої дороги не пройде, ми мусимо цей клич перевести в життя! На тій дорозі мусимо вистерігатися роздору, бо наших недругів, які хочуть за всяку ціну роз'єднати Пласт, нам ніколи не бракує! Де б ми не жили, всюди чути підшепти: ‘пощо нам пластовий провід...?’, ‘пощо нам єдність — ми самі собі...?’, ‘пощо нам дисципліна...?’, ‘пощо нам пластова преса...?’ — і тих ‘пощо’ є безліч, залежно від обставин, від

країни, від часу. Якщо пластуни не дадуть себе спокусити тим підшептам, то Четвертий Пластовий Конгрес буде успішний і доля Пласту в 21 столітті буде запевнена!

Інформаційний Листок "Ukrainian Scouting"

Приблизно в половині 1994 року стало ясным, що скавти світу мало знають про Україну, а ще менше про Пласт. Тож під час та після 12 Зборів КУПО обговорено можливість видавання інформаційного листка про Пласт в Україні в англійській мові та розсилання його всім нам знаним скавтовим організаціям у світі.

Редактор “Пластовго Шляху”, пл. сен. Любомир Онишкевич, погодився редагувати цей листок і виготовив проспект, а пл. сен. Григорій Бурбеза обіцяв його технічно оформити й друкувати. З різних пропозицій вибрано назву “Ukrainian Scouting”, головню щоб підкреслити, що Пласт — це український Скавтінг, а теж щоб бути приготованим на можливі майбутні зміни.

Перше число “Ukrainian Scouting” — чотири сторінки друку, формату ‘A4’, обильно ілюстровані — побачило світ в половині 1995 року й на нього ми одержали вправді малий, але позитивний відгук. Того року появилoся дальших чотири числа. В 1996 році, головню через Перше Всеукраїнське Джемборі в Невицьку, яке “Ukrainian Scouting” пропагувало, появилoся сім чисел.

В 1997 році оформлення і друк “Ukrainian Scouting” перебрав ст. пл. Андрій Гарматій у Львові, який теж дбає про доплив дописів. Зміст трохи змінився з “теоретично” інформаційного про Пласт і інші скавтові групи в Україні на короткі ілюстровані дописи про пластові події: табори, мандрівки, відвідини скавтів у сусідних країнах тощо. Додано одну нову рубрику — “Цікаві факти про нашу країну”, де міститься інформація про Україну, не пов'язана з Пластом; в останньому числі це був ілюстрований опис скитських археологічних знахідок. Тепер листок появляється в двох кольорах, на крейдовому папері. Виглядом і змістом “Ukrainian Scouting” не різниться від інших таких скавтових публікацій на Заході.

Своє існування “Ukrainian Scouting” вповні виправдав і, маю надію, що він надалі появлятиметься. Листок розходитьcя до 400 скавтових провідників у світі та інформує їх про Пласт. На 18 Світовому Джемборі в Голандії скавти за три дні розхопили понад 5000 примірників “Ukrainian Scouting” — все, що пластуни привезли зі собою. Деякі залишали свої адреси, щоби їм стало його посилати. Тепер цілий скавтовий світ знає про Пласт, про нашу 85-літню історію — нас вже не можна “продати на сліпо”. Цікавий інцидент: коли цієї весни члени КПС України відвідували

провід скавтів Канади, то канадійський діловод зовнішніх зв'язків приніс на ту зустріч течку з примірниками "Ukrainian Scouting"!

Зв'язки зі Скавтовим Бюром

На цю тему обширно звітує Заступник Голови ГПБулави й Діловод Зовнішніх Зв'язків, пл. сен. Любомир Романків. Щоб краще зрозуміти відносини між Світовим Скавтовим Бюром, яке є виконним органом Світової Організації Скавтового Руху, нам треба перенестися до початку 90 років, коли розпалася Советська Імперія.

По розпаді ССРСР Скавтове Бюро дивилося на територію колишнього Союзу, в тім і на Україну, як на свого роду "Дике Поле", на якому конечно треба "посіяти" скавтинг. Постав концепт заснування нового "Шостого Скавтового Дистрикту" до якого належали б "скавти країн СНД". Опіку й допомогу при організуванні скавтингу в Російській Федерації перебрали на себе Англія та ЗСА, а Україною мала піклуватися Франція.

Для адміністрації того майбутнього Скавтового Регіону, який тепер називається "Євразійським", засновано "Інформаційне Бюро СОСР для Країн СНД" з осідком в Москві. Це Бюро мало бути централею нового Шостого Скавтового Дистрикту. Його директором став Олександр Бондар, доктор політичних наук Московського Університету, колишній репрезентант ССРСР в справах молодечих організацій при ООН в Женеві, а тепер службовець Скавтового Бюра.

Тому, що скавтові групи в новостворених країнах не хотіли відповідати на листи з Москви, те Інформаційне Бюро СОСР перенесено до Ялти в Криму, а московське бюро переіменовано на "Інформаційний Центр СОСР".

Мимо того, що Скавтове Бюро було дуже добре поінформоване про Пласт — на кожному КПЗ'їзді України був присутній принайменше один представник СОСР — "Інформаційне Бюро СОСР для Країн СНД" почало сприяти формуванню в Україні інших скавтових і півскавтових організацій, запрошуючи провідників тих організацій на вишколи до Франції, Швейцарії тощо. Вкоротці Скавтове Бюро почало визнавати ті новостворені організації як партнерів до з'єднання з Пластом в одну Скавтову Організацію України та ставило таке з'єднання як передумову в процесі прийняття України до СОСР.

Так вийшло, що всі ті новостворені організації були російськомовні. Правдоподібно, це був наслідок того, що Скавтове Бюро поширює по Україні скавтові підручники тільки російською мовою. Правда, д-р Жак Морельйон, генеральний Секретар СОСР, обіцяв що ті підручники перекладуть на українську мову, але "через брак фондів" того не виконано. КПСтаршина України

формально запротестувала до Скавтового Бюра проти надсилання в Україну тільки російськомовних скавтових підручників і запропонувала, що з огляду на брак фондів на переклади, КПСтаршина перележить їх безкоштовно. На те КПС одержала зі Скавтового Бюра коротку офіційну відповідь, що вони тепер не мають грошей на друк українських підручників, хоча гроші на видання трьох підручників російською мовою в них знайшлися!

В квітні 1993 року д-р Морельйон відвідав Україну та зустрівся з Президентом Леонідом Кравчуком, Міністром Спорту й Молоді Валерієм Борзовим, Головою Комітету Справ Молоді при Верховній Раді Анатолієм Матвієнком та з іншими членами Українського Уряду, які займалися справами молоді. Вони обговорювали можливості розвитку скавтингу в Україні. Крім зустрічі з членами Уряду, він зустрівся також з представниками скавтових організацій в Україні, в тім теж з пластунами. По тих зустрічах в Києві, д-р Морельйон поїхав до Криму, де святочно відкрив в Ялті-Гурзуфі "Інформаційне Бюро СОСР для Країн СНД". На те відкриття Пласту не запрошено!

Зі своєї подорожі д-р Морельйон виготовив звіт, який став свого роду "біблією" у відношенні СОСР до Пласту й до інших скавтів України. У тому звіті д-р Морельйон коротко описує історію і сучасну (на 1993 рік) ситуацію Пласту в Україні та згадує, що в 1990-их роках 'спонтанно' постали непластові скавтові групи на східних і центральних землях України. Дальше він каже, що ті групи вважають, що Пласт їх не репрезентує, бо в їхніх очах Пласт є 'організацією етнічних українців та дещо мілітаристичною'.

Д-р Морельйон також пише, що якщо б створити федерацію Пласту з тими "новоствореними" скавтами (у федерації Пласт затримує всі свої питоменности, бо дальше є окремою організацією), то д-р Морельйон боїться, що Пласт залишиться організацією "першорядної якості", але "може на думку декого реакційною" або "традиційною". Тоді ті "новооформлені" скавти без виховного досвіду Пласту стануть "якісно другорядними", але зате "прогресивними".

Як показав досвід наступних чотирьох років, Скавтове Бюро виносило все нові концепти, як то "модернізувати" Пласт. Головним способом є вимога, що для прийняття до СОСР Пласт мусить з'єднатися з іншими організаціями — що автоматично приведе до змін в Пласті. Найновішим кандидатом на таку злуку є організація зовсім не-скавтового характеру — Січ — яка, згідно зі словами д-ра Морельйона, має членство головно в центральній і східній Україні, тоді, коли Пласт є сконцентрований в західних областях України.

Січ є українська "козацька" організація, яка приймає в члени тільки православних. По злуці з

Пластом Січ не зможе поділитися своєю методикою виховання молоді, бо її не має. Правдоподібно, Січ хотіла б перебрати у нас виховну методу, однак пластова ідеологія Січ зовсім не цікавить. Об'єднання з Січчю могло б привести до релігійних непорозумінь, що Пласт зумів обминути впродовж свого існування!

Нам виглядає, що, як тільки створиться в Україні якась нова організація молоді скавтового (чи іншого) типу, то відразу змінюються вимоги прийняття Пласту до СОСР і Скавтове Бюро пропонує Пластові ту організацію як нового партнера до з'єднання.

Маємо надію, що вкінці нам таки вдасться побороти всі труднощі й ми знайдемо формулу, яка задовольнить СОСР і буде більш сприйнятлива для Пласту — не буде змушувати нас міняти ідеологію і методу виховання, які виправдали себе в житті протягом 85 літ, що й потверджує д-р Морельйон, називаючи Пласт "якісно першорядним"!

Інкорпорація КУПО та звільнення від податків

В минулому, якщо осідок ГПБулави був у ЗСА, то ГПБулава користувалася податковим звільненням Пластової Організації в ЗСА. За минулої каденції Крайова Пластова Старшина в ЗСА змінила інтерпретацію податкових законів. Внаслідок того з 1 січня 1995 року ГПБ вже не могла користуватися податковим звільненням Пласту в ЗСА.

Вирішено заінкорпорувати КУПО як окреме легальне тіло. При активній співпраці пл. сен. Михайла Гереця заінкорпоровано Конференцію Українських Пластових Організацій в стейті Нью Йорк як неприбуткове добродійне товариство під назвою Plast Confegence, Inc.

Після інкорпорації Діловод фінансів і господарки подав прохання до Федерального Податкового Уряду про звільнення КУПО від податків та теж звільнення від плачення податку за всі датки на ГПБулаву, на Пласт в Україні тощо. Це звільнення від податків ГПБулава одержала. В ЗСА всі датки, завіщення і т.п. на Пласт в Україні чи на інші цілі, зложені на руки ГПБ, можна вповні відтягнути від приходів при обчисленні податків.

Стан Членства по Краях

	Стан на 11-ті Збори КУПО	Стан на 12-ті Збори КУПО	Стан на 13-ті Збори КУПО
Австралія	492	343	317
Аргентина	117	109	117
Вел.Британія	124	123	116
ЗСА	2767	2638	2484
Канада	1066	1171	1230
Німеччина	182	190	194
Польща	—	130	102
Словаччина	—	105	148
Україна	—	1800	4414
Разом	4748	6609	9122

Інші краї, де існує Пласт

Бразилія: Чотири роки тому в Бразилії скликано Основуючий З'їзд Пласту, на якому обрано Крайову Пластову Старшину Бразилії. Першим Головою КПСтаршини став тоді ще ст. пл. Корнелій Шмулик.

Наступний Голова КПСтаршини, пл. сен. Іван Кіндра, під кінець 1996 року зрезигнував з причини здоров'я, а заступник голови не був у змозі перебрати головства. Створено Верифікаційну Комісію, яка мала перевірити, чи існують реальні можливості надалі провадити пластову працю. Скликаний на 29 травня 1997 року Надзвичайний Пластовий З'їзд Бразилії вирішив розв'язати Крайову Пластову Організацію Бразилії.

Пластуни, які тепер живуть в Бразилії, творять Пластову Групу, а зв'язок з ГПБулавою буде через пл. сен. Марусю Литвин — Уповноважену Головного Пластового Проводу на Південну Америку.

Казахстан: В Казахстані живе більше як мільйон українців. По розпаді СРСР зорганізовано при Товаристві "Україна" 'пластові' гуртки молоді. Помимо декількох листів, ГПБулаві не вдалося нав'язати прямого зв'язку з виховниками тих гуртків.

Казахстан, правдоподібно, має найкращі перспективи в Східній Діаспорі мати активну Пластову Організацію, тому ГПБулава продовжує шукати зв'язків.

Парагвай: В половині 1996 року ГПБулава одержала листа від колишнього старшини сучасної української армії, п. Олега Полянського, який тепер живе в Парагваю. В листі він виявив охоту організувати Пласт і просив нашої допомоги. ГПБулава вислала йому відповідну літературу й на тім наш зв'язок перервався. Як опісля переказували, громадська реакція до того задуму була негативна й практичної організації молоді не почато.

Складаю подяку всім членам Головної Пластової Булави, їх співробітникам та Крайовим Пластовим Старшинам за співпрацю, виrozumіння та підтримку.

пл. сен. Юрій Слюсарчук, Голова

ПРИЧИНКИ ДО ІСТОРІЇ КУПО

Стоїмо перед 13 Зборами Конференції Українських Пластових Організацій. Саме пригожий час, щоб нагадати собі, як дійшло до створення КУПО і зафіксувати для історії дані про її всі дотеперішні Збори.

Роки 1945 - 1950 — це час буйного розквіту Пласту в країнах західної Європи. Кінець II світової війни застав там велике число вихідців із України. Для опіки над "переміщеними особами" Об'єднані Нації створили організацію UNRRA (Адміністрація допомоги й реабілітації Об'єднаних Націй), пізніше перейменовану на IRO (Міжнародна організація втікачів). Людей, що знайшлися поза своєю батьківщиною, головню на теренах Німеччини й Австрії, приміщено здебільша в касарнях переможеної німецької армії. Ці 'табори' були встановлені звичайно на базі національності, тобто в одному таборі були тільки українці, в іншому — тільки поляки, тільки литовці і т.д.

Пластуни, які знайшлися в українських таборах переміщених осіб, зразу приступили до організування Пласту серед великого числа української молоді. Організацію оформлено як Союз Українських Пластунів. Нав'язано співпрацю зі скавтовими організаціями інших національностей. Міжнародне Скавтове Бюро (тоді з осідком у Лондоні) не могло ігнорувати великого числа молоді, яка декларувала себе скавтами й проводила скавтову програму. Створено при МСБ відділ "Скавтів - переміщених осіб". Маркантна подія того часу: участь екзильних скавтів у Світовому Джемборі в Муасон (Франція) 1947 року.

Починаючи з 1948 року йде акція переселення 'переміщених осіб', які рішили не повертатися до країн свого походження, на постійний побут у краї вільного світу. Пластуни розпорошилися по всіх континентах світу (за винятком Азії). Але, де їх доля не кинула б, не переставали пластувати й організували пластові з'єднання.

Журбою головного пластового проводу стало збереження єдності Пласту. Адже гльобальне розпорошення загрожувало, що в кожному краю Пласт діятиме інакше, що можуть затратитися основи, на яких він був створений. Всім була ясна потреба центрального проводу Пласту. При тому, одначе, були побоювання, що підлеглість групи мешканців одного краю проводі в іншій країні може бути трактована державними чинниками як доказ нелояльності, підривної роботи. Аж далеко пізніше стало ясным, що такі побоювання не були зовсім оправдані.

У 1954 році скликано 5 Загальний З'їзд Союзу Українських Пластунів і на ньому створено Конференцію Українських Пластових Організацій (КУПО). Її ціллю: втримання ідейних підстав і

виховних методів Українського Пласту. Членами-засновниками КУПО стали правно оформлені в той час крайові пластові організації в Австралії, Аргентині, Великій Британії, З'єдинених Стейтах Америки, Канаді і Німеччині. Такий склад членів КУПО залишився незмінним аж до 1991 року, коли до КУПО прийнято крайові пластові організації України, Польщі і Словаччини.

На чолі КУПО стала Головна Пластова Булава як виконний орган і Головна Пластова Рада (перевірний і судовий орган), їхнім завданням є координація діяльності всіх членів КУПО. Хоча з правної точки зору не можна було вимагати підчинення крайових організацій головному проводі, та було ясно, що вони мають такий моральний обов'язок. Символом єдності Українського Пласту понад часи й простори був (і є) Начальний Пластун.

Слідє перелік Зборів Конференції Українських Пластових Організацій.

1 Збори КУПО

1-3.1.1954, у Наягара Фолс, Канада

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА:

пл. сен. Осип Е. Бойчук - голова; пл. сен. Ярослав Рак - заступник голови; пл. сен. Михайло Бажанський - секретар; пл. сен. Олександр Бережницький; пл. сен. Марія Мудрик, пл. сен. Микола Плав'юк, пл. сен. Юрій П'ясецький, пл. сен. Богданна Салабан, ст. пл. Тереза Шарко - члени; ст. пл. Оксана Клим-Волчук, ст. пл. Богдан Гаврилишин, пл. сен. Оксана Генгало - заступники.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА:

пл. сен. Яро Гладкий - голова; пл. сен. Володимир Савчак - головний булавний пластунок; пл. сен. Цьопа Паліїв - головна булавна пластунок; пл. сен. Зенон Корчинський - головний булавний УПС; пл. сен. Ганка Коренець - генеральний секретар.

2 Збори КУПО

30.5-1.6.1958, у Наягара Фолс, Канада

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА:

пл. сен. Яро Гладкий - голова; пл. сен. Михайло Пежанський - заступник голови; пл. сен. Ганка Коренець - секретар; пл. сен. Богданна Салабан - член; пл. сен. Роман Голод - член.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА:

пл. сен. Осип Е. Бойчук - голова; пл. сен. Цьопа Паліїв - заступниця голови; пл. сен. Михайло Бажанський - генеральний секретар; пл. сен. Богдан Кравців - головний булавний пластунок; пл. сен. Ольга Кузьмович - головна булавна пластунок; пл. сен. Микола Плав'юк - голова УПСеніорату.

3 Збори КУПО

17-18. XI. 1962, у Кергонксоні, ЗСА.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА:

пл. сен. Осип Е. Бойчук - голова; пл. сен. Олександр Бережницький; пл. сен. Лев Винницький; пл. сен. Ганка Коренець; пл. сен. Мирослав Раковський - члени.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА:

пл. сен. Ярослав Гладкий - голова; пл. сен. Роман Голод - заступник голови; пл. сен. Юліян Крижановський - генеральний секретар; пл. сен. Тарас Дурбак - головний булавний пластуни; пл. сен. Ольга Кузьмович - головна булавна пластунок пл. сен. Григор Бобків - голова Пластового Сеніорату.

4 Збори КУПО

1 - 2. I. 1967, в Албані, ЗСА.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА:

пл. сен. Юрій Старосольський - голова; пл. сен. Василь Палієнко - заступник голови; пл. сен. Ганка Коренець; пл. сен. Олександр Бережницький; пл. сен. Лев Винницький - члени.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА:

пл. сен. Юрій Ференцевич - голова; пл. сен. Ольга Кузьмович - заступник голови; пл. сен. Олександра Юзенів - генеральний секретар; пл. сен. Петро Содоль - головний булавний пластуни; пл. сен. Іванна Ганкевич - головна булавна пластунок; пл. сен. Теодосій Крупа - голова Пластового Сеніорату.

5 Збори КУПО

6 - 7. IX. 1970, у Торонті, Канада.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА:

пл. сен. Ольга Кузьмович - голова; пл. сен. Любомир Романків - заступник голови; пл. сен. Олександра Юзенів - секретар; пл. сен. Олександр Бережницький - член; пл. сен. Ярослав Лучкань - член.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА:

пл. сен. Василь Палієнко - голова; пл. сен. Микола Плав'юк - заступник голови; пл. сен. Степан Мармаш - генеральний секретар; пл. сен. Юрій Даревич - керівник виховної діяльності; пл. сен. Юрій Ференцевич - керівник дослідно-плянувальної комісії; пл. сен. Теодосій Крупа - голова Пластового Сеніорату; пл. сен. Юрій Борис - референт фінансів і господарства; інж. Ігор Березовський - референт Пластприяту.

6 Збори КУПО

1 - 3. IX. 1973, в Дітройті, ЗСА.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА:

пл. сен. Ярослав Гладкий - голова; пл. сен. Ганка Коренець - заступниця голови; пл. сен. Роман Левицький - секретар; пл. сен. Тарас Дурбак - член; пл. сен. Володимир Рак - член.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА:

пл. сен. Роман Рогожа - голова; пл. сен. Юліян

Крижановський - заступник голови; пл. сен. Іван Лучечко - генеральний секретар; пл. сен. Ольга Кузьмович - керівник виховної діяльності; пл. сен. Ярослав Гарасимів - керівник дослідно-плянувальної комісії; пл. сен. Тарас Ліськевич - референт фінансів і господарства; інж. Богдан Соболта - референт Пластприяту; пл. сен. Юрій Цегельський - голова Українського Пластового Сеніорату; ст. пл. Мирон Спольський - булавний Уладу Старших Пластуни; ст. пл. Софія Мартинець - булавна Уладу Старших Пластунок.

7 Збори КУПО

4-5. XI. 1976, у Кергонксоні, ЗСА.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА:

пл. сен. Яро Гладкий - голова; пл. сен. Дмитро Попадинець - заступник голови; ст. пл. Богдан Колос - секретар; пл. сен. Ганка Коренець - член; пл. сен. Тарас Дурбак - член; пл. сен. Василь Янішевський - член; пл. сен. Тоня Горохович - член; пл. сен. Володимир Рак - заступник; пл. сен. Роман Копач - заступник; пл. сен. Володимир Соханівський - заступник.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА:

пл. сен. Любомир Романків - голова; пл. сен. Слава Рубель - перший заступник голови для виховних справ; пл. сен. Юрій Богачевський - другий заступник голови; пл. сен. Віктор Яворський - секретар; пл. сен. Дарія Франкен - голова Пластового Сеніорату; ст. пл. Борис Сірський - головний булавний УСП-ів і УСП-ок; пл. сен. Петро Содоль - головний булавний УПЮ-ів; пл. сен. Люба Крупа - головна булавна УПЮ-ок; пл. сен. Теодосій Самотулка - головний булавний УПН-ів; пл. сен. Анісія Мандзій - головна булавна УПН-ок; пл. сен. Іван Головінський - діловод дослідно-плянувальної комісії; п. інж. Ярослав Турянський - діловод Пластприяту; пл. сен. Микола Василик - діловод фінансів і господарства; пл. сен. Зенон Дуда - діловод видань; пл. сен. Роман Рогожа - член (колишній голова ГПБ).

8 Збори КУПО

19-20. IV. 1980, у Кергонксоні, ЗСА.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА:

пл. сен. Тарас Дурбак - голова; пл. сен. Роман Рогожа - заступник голови; пл. сен. Віктор Яворський - секретар; пл. сен. Дмитро Попадинець - член; пл. сен. Юрій Ференцевич - член; пл. сен. Петро Содоль - член; пл. сен. Ярослав Падох - член; пл. сен. Володимир Рак - заступник; ст. пл. Богдан Колос - заступник; пл. сен. Іванна Ганкевич - заступник.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА:

пл. сен. Любомир Романків - голова; пл. сен. Слава Рубель - заступник голови; пл. сен. Микола Ставничий - заступник голови; пл. сен. Юрій Богачевський - заступник голови; пл. сен. Марта Боровик - генеральний секретар; ст. пл. Всеволод

Соколик - головний булавний УСП-ів і УСП-ок; пл. сен. Юрій Данилів - головний булавний УПЮ-ів; пл. сен. Дора Горбачевська - головна булавна УПЮ-ок; ст. пл. Юрій Шевчук - головний булавний УПН-ів; пл. сен. Ірина Богачевська - головна булавна УПН-ок; пл. сен. Лариса Онишкевич - діловод дослідно-плянувальної комісії; пл. сен. Остап Винник - діловод фінансів і господарства; пл. сен. Андрій Харак - діловод видань; п. Андрій Чорний - діловод Пластприятю; пл. сен. Мотря Мілянч - кореспонденційний секретар; ст. пл. Юрій Яримович - протоколярний секретар; пл. сен. Михайло Белендюк - касієр.

9 Збори КУПО

7. X. 1985, у Кергонксоні, ЗСА.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА:

пл. сен. Віктор Яворський - голова; пл. сен. Петро Содоль - заступник голови; пл. сен. Тарас Дурбак - член; пл. сен. Юрій Ференцевич - член; пл. сен. Володимир Соханівський - член; пл. сен. Ярослава Рубель - член; пл. сен. Ярослав Падох - член; пл. сен. Володимир Рак - заступник; пл. сен. Іванна Ганкевич - заступник; пл. сен. Ірина Куровицька - заступник.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА:

пл. сен. Василь Янішевський - голова; пл. сен. Любомир Романків - заступник; пл. сен. Стаха Гойдиш - заступник; пл. сен. Іроїда Винницька - заступник; пл. сен. Іван Винницький - діловод плянувальної комісії; пл. сен. Роман Вжесневський - діловод пластових видань; пл. сен. Юрій Борис - діловод фінансів; пл. сен. Таня Онищук - член; пл. сен. Роман Копач - головний булавний УПЮ; пл. сен. Іван Франів - головний булавний УПН-ів; пл. сен. Христя Базилевич - головна булавна УПН-ок; ст. пл. Павло Небесний - головний булавний УСП; пл. сен. Василь Мочула - головний булавний УПС; пл. сен. Маруся Саяк - член; пл. сен. Оксана Паращак - член; пл. сен. Олег Голубович - член; пл. сен. Володимир Іваник - член; пл. сен. Нестор Чорний - голова Пластприятю.

10 Збори КУПО

19 - 20. XI. 1988, у Торонті, Канада.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА:

пл. сен. Любомир Романків - голова; пл. сен. Слава Рубель - заступник голови і тимчасовий секретар; пл. сен. Тарас Дурбак - член; пл. сен. Юліян Крижановський - член; пл. сен. Люба Крупа - член; пл. сен. Ірина Куровицька - член; пл. сен. Іван Франів - член; пл. сен. Роман Вжесневський - заступник; пл. сен. Юрій Ференцевич - заступник; пл. сен. Борис Павлюк - заступник.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА:

пл. сен. Орест Гаврилук - голова; пл. сен. Таня Джулинська - перша заступниця голови для виховних справ; пл. сен. Володимир Базарко - другий заступник голови; пл. сен. Ігор Король - генеральний секретар; пл. сен. Василь Мочула - головний булавний УПС; ст. пл. Оріся Гриців-Ковч - головна

булавна УСП; пл. сен. Петро Содоль - головний булавний УПЮ-ів; пл. сен. Іванна Ганкевич - головна булавна УПЮ-ок; пл. сен. Ольга Кулинич - головний булавний УПН-ів; пл. сен. Людмила Дармограй - головна булавна УПН-ок; пл. сен. Юрій Слюсарчук - діловод дослідно-плянувальної комісії; пл. сен. Євген Михалович - діловод фінансів і господарства; пл. сен. Микола Юник - діловод видань; пл. сен. Василь Янішевський - попередній голова ГПБ.

11 Збори КУПО

12-14. X. 1991, в Іст Гановер, ЗСА.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА:

пл. сен. Любомир Романків - голова; пл. сен. Слава Рубель - заступниця голови; пл. сен. Стефа Король - протоколярний секретар; пл. сен. Роман Вжесневський - член; пл. сен. Мирослав Лабунька - член; пл. сен. Лариса Онишкевич - член; пл. сен. Іван Франів - член; пл. сен. Петро Дармограй - заступник; пл. сен. Теодозій Крупа - заступник; пл. сен. Юрій Ференцевич - заступник.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА:

пл. сен. Орест Гаврилук - голова; пл. сен. Володимир Базарко - заступник голови; пл. сен. В'ячеслав Вишневський - генеральний секретар; пл. сен. Юрій Слюсарчук - діловод фінансів і господарства; пл. сен. Орест Джулинський - діловод видань; пл. сен. Василь Мочула - головний булавний УПС; ст. пл. Ореста Ковч - головна булавна УСП; пл. сен. Петро Содоль - головний булавний УПЮ-ів; пл. сен. Іванна Ганкевич - головна булавна УПЮ-ок; пл. сен. Ольга Кулинич - головний булавний УПН-ів; пл. сен. Людмила Дармограй - головна булавна УПН-ок.

12 Збори КУПО

8 - 10. X. 1994, в Іст Гановер, ЗСА.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА:

пл. сен. Орест Гаврилук - голова; пл. сен. Софія Скрипник - заступниця голови; пл. сен. Ігор Гайда - секретар; пл. сен. Андрій Перекліта - член; пл. сен. Петро Содоль - член; ст. пл. Адріян Геврик - член; ст. пл. Марта Хичій - член; пл. сен. Володимир Базарко - заступник; ст. пл. Євген Дувалко - заступник; пл. сен. Олександр Рокіцький - заступник.

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА:

пл. сен. Юрій Слюсарчук - голова; пл. сен. Ігор Велигорський - перший заступник голови; пл. сен. Любомир Романків - другий заступник голови; пл. сен. Людмила Дармограй - генеральний секретар; пл. сен. Василь Сосяк - діловод фінансів і господарства; пл. сен. Юрій Сеньків - діловод видань; пл. сен. Ігор Комарницький - головний булавний УПС; ст. пл. Роман Якубович - головний булавний УСП; ст. пл. Юрій Мончак - головний булавний УПЮ-ів; ст. пл. Ореста Ковч - головна булавна УПЮ-ок; пл. сен. Олесь Сливінський - головний булавний УПН-ів; пл. сен. Таня Онищук - головна булавна УПН-ок.

пл. сен. Орест Гаврилук

ЧИ ЦЕРКОВНИЙ ШОВІНІЗМ?

Собор св. Юра, Львів

Оце торонтонський англомовний щоденник "Глоб енд Мейл" з 31/5 1997 вмістив дуже цікаву статтю п.н. "Церква підтримує російський націоналізм". Статтю написав п. Джофрей Йорк — кореспондент цієї газети у Москві, тому з нею варто запитатися, щоб збагнути суть проблеми. Автор статті починає інформацією, що коли державний секретар закордонних справ США п.Меделіне Олбrait прилетіла до Москви, відразу поїхала лімузином із летовища прямо до старинного московського монастиря в серці міста з візитом до патріарха Алексія II як провідника Російської Православної Церкви (РПЦ). Він є також ключовим грачем московської закордонної політики і одночасно являється найважливішою фігурою російського політичного життя. Автор далі твердить, що РПЦ має також вплив на нуклеарне роззброєння, на політичний союз Росії з Білоруссю і вороже ставиться до східної експансії НАТО і

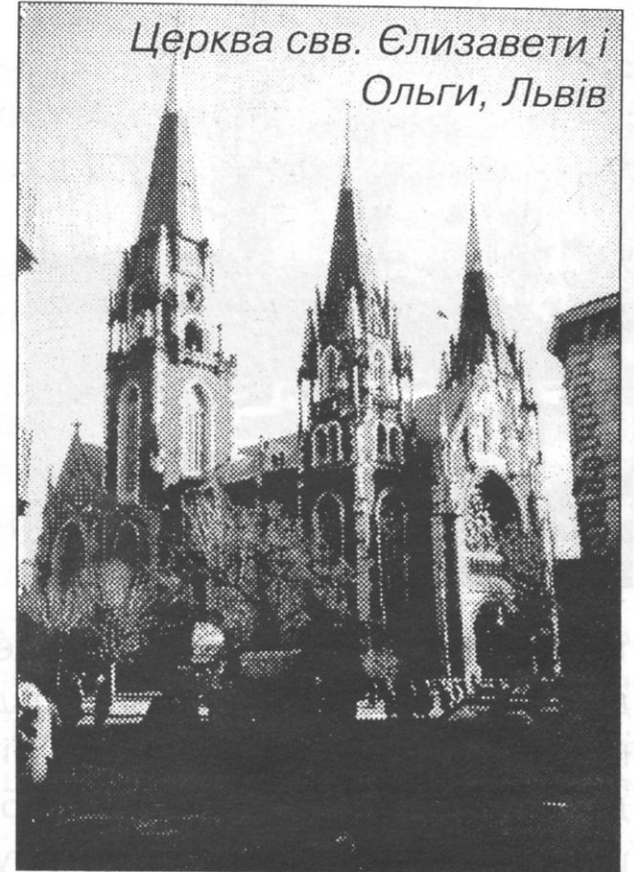
особливіше посилює шовіністичний напрям російських політиків, заохочує до посилення нуклеарного арсеналу. Збільшення НАТО — це зловіщий знак надходячого Антихриста. Американські ракети є сатанічні, тоді коли російські є "знаряддям Бога".

У внутрішніх

справах країни РПЦ підсилює шовіністичний настрій російської політики, пропихаючи обмеження чужих місіонерів та менших релігійних сект та знесилюючи протестантські і римо-католицькі групи, забороняючи рентувати залі для них. Митрополит Кирило пояснює цю протизахідну тенденцію як реакцію проти західної псевдокультури і місіонарів, бо вони є арогантні, ігнорують духовні традиції наших людей та пробують використовувати сучасну тяжку економічну ситуацію.

Найбільше видним символом політичної сили РПЦ є 340 мільйонна новозбудована катедра Христа Спасителя поблизу Кремля з 50 кг щирого золота позолоченням бань. Цей проект підтримували всі локальні і федеральні політики. Поважне число церковних лідерів мали звязок з КГБ ще за советської системи, а сам патріарх є колишнім донощиком КГБ і мав кличку (псевдо) Дроздов. Патріарх часто буває з през. Єльциним під час важливіших подій країни, як напр. підписання союзу Росії і Білорусі. У винагороду за це церква має право у певних бізнесах, як напр. імпорт папіросів і експорт оливи. Церква має 40% шерів у експорті оливи, що дає 2,7 біл.дол. доходу з федеральної квоти минулого року. РПЦ має також певний дохід з банків. Представ-

Церква свв. Єлизавети і Ольги, Львів

Успенська церква,
Львів

Церква свв. Петра і Павла,
Львів

Церква св. Михайла,
Львів

ники Церкви твердять, що все це йде на віднову її з руїн. Офіційно духовенству є заборонено брати участь у політиці чи бути вибраним під час виборів, але ніхто не робить закидів патріярхові чи іншим лідерам Церкви, бо політики приходять і відходять, а патріярх є вибраний на ціле жит-

тя. Деякі критики оскаржують Церкву, що вона продовжує давню автократичну традицію советів. Один із таких критиків, священник Гліб Якунін, колишній дисидент, був засуджений на 5 літ тюрми і внутрішнього екзилу через боротьбу і критику проводу РПЦ, відтак був звільнений М.Горбачовим. Його вибрали до парляменту в 1990 і 1992 р. Але коли Церква заборонила духовенству бути вибраним, він відмовився зрезигнувати з політики. Церква тоді позбавила його духовного сану в 1993 р., а відтак екскомунікувала. Він одначе залишився священником, перейшовши до Української Православної Церкви, яка відірвалася від московського патріярхату в 1992 р. Отець Якунін каже, що це гіпокризія Церкви, яка покарала його, а іншим дозволила бути в політиці. РПЦ пояснює це тим, що в Білорусі священник був назначений, а не вибираний. Московський патріярх Алексій володіє 60 мільйонами вірних в Росії і набагато більшими мільйонами у колишніх советських республіках. Це неначе імперія, — каже о.Якунін. Це величезний монополь. Це неначе вер-

Церква св. Андрія, Львів

сія церкви ССРСР. РПЦ це консервативна Церква, яка відкинула реформи, які відбуваються у Церквах Заходу. “Московський патріярхат заховав ідею візантійських часів — включно з ідеєю, що в тіні ще є цар або імператор”. Сталін підписав традиційну автократичність

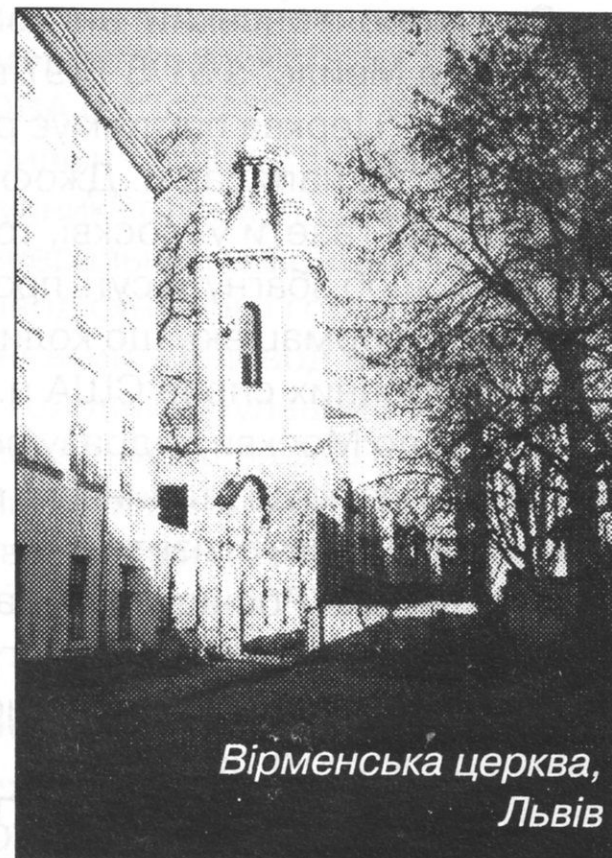
Святооунфріївський монастир
оо. Василіян, Львів

церкви, відновлюючи її гієрархію в 1943 р. Він хотів, щоб церква була організацією коляборантів і агентів КГБ — казав о.Якунін. Це неначе строга монархія без властивостей демократії. Це тоталітар-

на дитина тоталітарної держави. Офіційні чинники Церкви того не заперечують. “В кожній країні існують контакти між релігійними організаціями і правоохисними чинниками включно зі службою безпеки” — заявив о.Чаплій, представник РПЦ.

Стає більш зрозумілим, чому РПЦ є така сильна, впливова та яка її мета в нашій Батьківщині. Чи народ розуміє суть такого стану?

пл.сен. Володимир Соханівський
фотографії пл.сен. В'ячеслава Стебницького

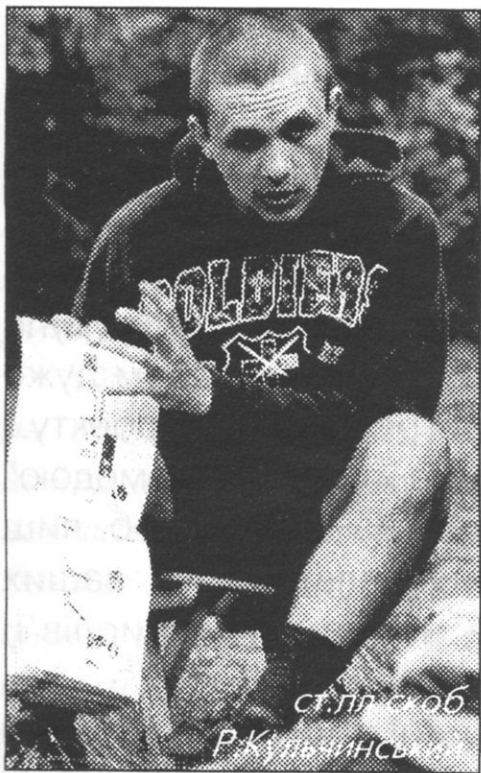

Вірменська церква,
Львів

Церква св. Миколая, Львів

ПЛАСТ І ПРОВІДНИЦТВО

ПЛЯНУВАННЯ

Плянуння як передумова успіху

Добре плянування — це передумова успіху кожного провідника, на кожному рівні, в тому й пластового виховника. Кожний проект починається з плянування; в більшості випадків є потрібно мати добрий, переконливий плян, щоб навіть одержати дозвіл розпочати який-небудь

проект, а також відповідну підтримку й фінанси, щоби могли перевести цей проект в життя.

Плянуння забирає досить багато часу кожного провідника, але це час дуже корисно й плодюче проведений. Без доброго пляну можна пізніше втратити багато більше часу, виправляючи помилки. Багато краще присвятити більше часу на початку кожного проекту, ніж пізніше, стараючись направити помилкові рішення. Як казали колись львівські кравці: "Поміряй десять разів, а тоді раз вкрай!"

Централізоване чи розпоршене плянування

В централізованих державах, таких, як було колишній СРСР, все плянування було "згори вниз", тобто: плянують бюрократи в централі, а тоді ті пляни передаються в формі наказів від вищого до нижчого наставника і вкінці доходять аж до звичайного працівника. Світовий досвід показує, що таке централізоване плянування звичайно:

- призводить до застою,
- утруднює будь-який прогрес,
- вбиває ініціативу в працівників та провідників,
- є "штивне", негнучке,
- сповільнює всю працю,
- і через це скоріше чи пізніше призводить до неуспіху.

Більшість світових економістів погоджується, що це централізоване плянування призвело до розвалу СРСР. Зате в умовах так званого "вільного ринку" панує децентралізоване плянування. Воно часто може бути дещо хаотичне, але воно базується на практичних принципах "зворотнього зв'язку" — це основна прикмета вільного ринку, — в результаті

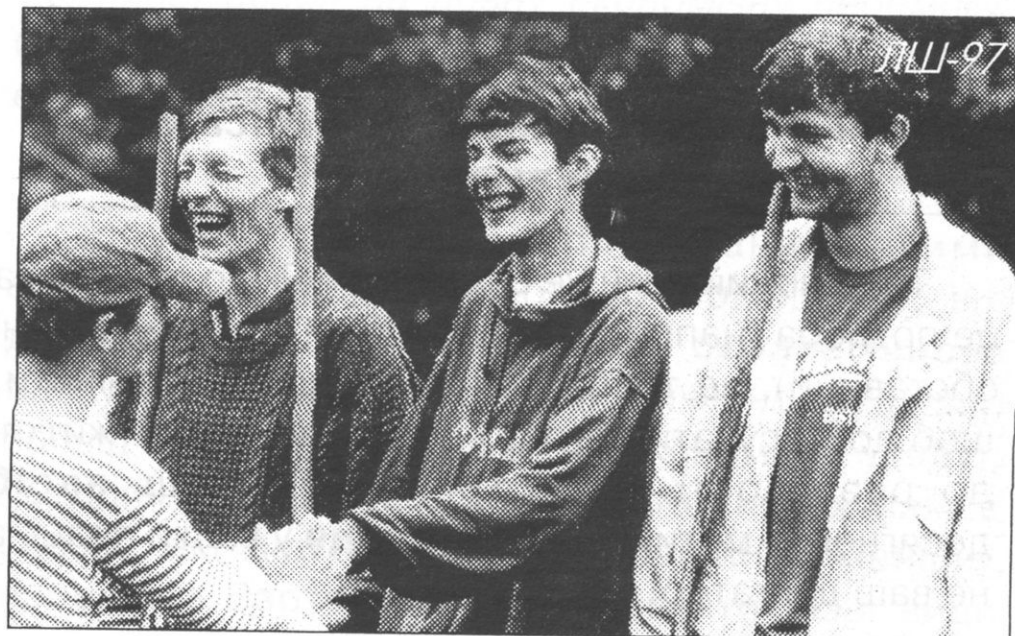
чого таке плянування:

- втягує в плянувальний процес якнайбільше працівників і всіх провідників, від найнижчих до найвищих,
- підсилює здорову ініціативу працівників і провідників кожного рівня,
- є "гнучке", тобто може дуже скоро пристосуватись до змінених обставин, нових факторів, неочікуваних подій і обставин тощо,
- є реалістичне — базоване на реакції на справжні, а не ідеалізовані умовини,
- прискорює процес роблення рішень (які можна робити на місці, а не аж через централю) і через це значно прискорює темп праці,
- веде до технічного прогресу й добробуту в країні.

Україна сьогодні є на шляху до вільного ринку, тобто до системи децентралізованого плянування. В цій системі кожний провідник, від найнижчого до найвищого, мусить бути **включений в процес плянування**. Зокрема, провідник проекту є найважливішим плянувальником свого проекту. Його завданням є включити в плянувальний процес якнайбільше число своїх підлеглих, щоб вони мали можливість допомогти йому в цьому процесі своїм досвідом, думками й пропозиціями, а також, щоб вони почувались співвідповідальними за плян проекту і його переведення в життя.

Як включити в процес плянування якнайбільше ваших підлеглих?

Є дві причини, чому треба включати ваших підвладних в плянування будь-якої праці (в Америці це зветься "проектом"). По-перше, ті люди, які переводитимуть всю працю над проектом, є звичайно найкраще обізнані зі всіма фактами й деталями цієї ділянки і можуть подати вам дуже цінні поради й завваги.

продовження з попередніх чисел

Але є й важливіша причина, чому їх включити в планування: кожний “добрий” плян повинен включати пропозиції й сугестії “з низів”, себто від ваших підвладних, щоб зробити їх **співвідповідальними** за планування праці, так, щоб вони пізніше почувались співвідповідальними за висліди й успіхи (чи неуспіхи) цілого проекту, а не були лише виконавцями якогось “чужого” пляну, накиненого їм згори. Це є справа мотивації людей, яка може визначати успіх чи неуспіх даного проекту.

Тому, вже в планувальній стадії проекту, треба втягнути в працю всіх головних (“ключових”) людей — тих, які мають пізніше працювати на тому проекті, щоб ці люди відчували співвідповідальність за цей плян. Це дасть їм мотивацію виконати цей плян якнайкраще, бо ж це буде **їхній власний плян**.

Пізніше, під час праці над проектом, треба стало подавати інформації всім працівникам про прогрес проекту. Якщо проект закінчено успішно, ви повинні відзначити всіх учасників, щоб вони відчували, що це був **їхній** успіх, завдяки **їхнім** старанням та жертвенній праці.

“Гнучкість” у плануванні

Пам’ятайте, що кожний плян є для вас, а не ви для пляну. Плян існує на те, щоб допомогти вам у вашій праці, а не на те, щоб вам зав’язати руки. Плян є **знаряддям** провідника, а не кліткою, в яку його хтось посадив. Тому пляни, накинені згори, так часто кінчаються неуспіхом, а зате пляни, створені “на низах”, звичайно вінчаються успіхом, “перемогою”.

Плян є “дороговказом” до якоїсь мети, а не самоціллю.

Тому ніякий плян не є “святий”. Якщо прийде на це потреба (наприклад, змінені чи непередбачені обставини), не треба боятись ваш плян змінити, щоб достосувати його до **реальних** вимог життя, до реальності світу. Плян — це ваш **засіб** досягнення мети, ваше **знаряддя** у вашій праці, а не ваш диктатор!

Люди, які є найближчі до пляну (себто, ключові працівники й найнижчі провідники, відповідальні за проект), найкраще знають, як ідуть справи та як обставини міняються. Тому треба **слухати думок** цих людей. Існують різні формальні й неформальні засоби, в який спосіб безперервно діставати думки від ваших працівників — найкращим таким способом є здобути собі **довір’я** тих людей і **стало комунікуватись**, говорити з ними.

Також є дуже важливо в процесі планування брати під увагу думки інших людей, з-поза вашої групи. Наприклад: думки провідників інших груп, ваших зверхників та інших осіб, з якими ваша група співпрацює. Від них можна одержати часом дуже корисну інформацію про прогрес вашого проекту.

Це не означає, що ви маєте йти сліпо “за модою” й міняти ваші пляни з дня на день, щоб лиш заспокоїти примхи ваших підвладних чи ваших зверхників. Як сказано в народному прислів’ї: “Людей слухай, а свій розум май”.

Це означає, що ви повинні робити ваші пляни обдумані, з візією на майбутнє, щоб заспокоїти потреби вашої організації, бо ж вашою метою є **служити цілям** цієї організації. Якщо ж зайдуть поважні зміни в обставинах і ваша інформація і зрозуміння ситуації покажуть, що потреби змінились чи будуть інакші в майбутньому, то ви не повинні насліпо триматись ваших старих плянів, а старатись так змінити їх, щоб вони могли заспокоїти майбутні потреби.

Фірма “Радіо Корпорація” в Америці, яка розвинула була багато різних електронних винаходів, створила в своїх лабораторіях три різні системи для запису відеосигналів: систему магнітострічкового запису, систему лазерних дисків, а теж систему дисків механічного запису.

Всі три системи були технічно вдалі, хоч перша з них мала перевагу над другими двома, бо стрічку клієнт міг вживати не лиш на те, щоб з неї відігравати сигнал, але міг на неї записувати власні сигнали — чи то з відеокамери, чи з телевізора. Але ця система була найдорожчою з цих трьох

систем. Найдешевшою була система механічних дисків, тож фірма вирішила почати продукцію цієї системи, а дві інші системи відпродала японським фірмам.

Технічно пляни пішли гładко, й на ринку почали появлятися перші механічні диски дуже високої якості. Але публіка їх купувала неохоче. Зате японські відеокасети публіка прийняла з великим ентузіазмом, і вони скоро почали поширюватися на цілий світ. Японці вміло обнизили ціну виробу касет, а теж ціну своїх апаратів так, що ця технологія могла конкурувати з механічними дисками і їх витіснити з ринку.

Фірма "Радіо" все ще мала змогу переключитись на систему стрічкового запису, яку вона сама винайшла й розвинула. Але провід фірми був так засліплений у правильності своїх плянів, що не бачив, що діється, аж як було вже запізно. Коли фірма почала тратити сотні мільйонів доларів, то врешті перестала вироблення своїх дисків. Але тоді було вже запізно починати продукцію стрічкових касет, бо японські фірми мали цей ринок вже зовсім під своєю контролею.

Ця невдала справа коштувала фірмі "Радіо" близько мільярду доларів і так послабила це підприємство, що невдовзі його закупила інша велика фірма.

Яку науку можна отримати з цієї історії? В чому була помилка фірми? Чи ви б зробили так само чи інакше в подібному випадку? Як можна знати наперед, що покупці будуть купувати, а що ні? Чи варто "тримати все ваше молоко в одному горщику"?

Цей приклад ілюструє також вартість попередніх дослідів. Належно проведені опити покупців могли показати, що було важливим для споживача. На основі таких опитів можна було зробити кращий вибір технології. Також провід фірми повинен був краще й ефективніше слідкувати за реакцією своїх покупців, щоб могли **завчасу змінити свої пляни**.

В попередньому прикладі ми навели історію з комерційної ділянки. Але майже ідентичні приклади можна б навести і з кожної іншої ділянки. Наприклад, пригадую одного юнацького виховника, який заплянував мандрівку на один кінець тижня в червні. Він завчасу не подумав довідатись, що в цей кінець тижня є свято закінчення шкільного року в школі. На мандрівку з'явилось лиш три юнаки і все треба було відкликати. Кілька запитів було б показало, що ця дата не підходить і можна було мандрівку переложити на інший день.

В різних країнах підходять по-різному до питань плянування, зокрема до того, як, коли і при яких умовах можна й потрібно змінити прийняті пляни. Зокрема, японські підприємства є дуже успішними під цим оглядом. Вони можуть бути **гнучкими** в комплетній зміні своїх плянів, як бачимо із наступного прикладу.

В Японії популярним є так зване "групове плянування", в якому групи працівників радять довгими днями й годинами, поки не досягнуть загального узгодження, в якому всі плянувальники вкінці на щось погоджуються. Цей процес може тривати довго і він насправді ніколи не закінчується: плянувальники продовжують стежити за своїм пляном навіть по тому, коли вже почнеться проект, і є готові змінити свій плян, якщо на це є потреба.

Цей процес можна бачити на прикладі одної японської електронної фірми. Це підприємство вирішило почати продукцію відеоапаратів, але не того формату, як більшість інших фірм, а завсім іншого, розвинутого в їхньому підприємстві. Ці два формати не були зі собою співмірні, так що касету, записану на одному форматі, не можна було грати на другому.

Хоч формат нашої фірми був дещо технічно кращим, публіка щораз то більше почала купувати інший формат, так, що ця фірма залишилась сама одна зі своєю технологією. Одначе та фірма підходила до таких справ із "орієнтальним спокоєм": якщо це не працює, то спробуємо щось інакше. Фірма покинула свій формат і почала продукувати більш популярні роди касет. Що більше: вона розвинула новий, мініатюрний формат, який показався дуже популярним в світі й приніс фірмі великі заробітки.

Хоч оригінальна помилка коштувала фірмі чимало, фірма зуміла цю помилку обернути з можливої аварії на повну економічну перемогу. Сьогодні ця фірма є однією з найбільш успішних електронних фірм в світі.

Роди плянування

Існують різні роди плянування, якими займаються на різних рівнях організації, від далекосяжного, багаторічного **стратегічного** плянування (яким займається звичайно найвищий провід великих організацій чи економісти уряду), до дрібних, короткотривалих, тактичних плянів (таких, які підготовляють провідники менших проектів). Варто коротко порівняти різні види

плянування.

Стратегічне плянування — це найвища форма плянування, якої метою є виробити загальний плян дій на відносно довгу мету. В Америці є прийнято, що кожна організація, кожне підприємство чи навіть кожний відділ в підприємстві **в першу чергу** випрацьовує для себе свою **“Місію”**, тобто коротке підсумування **цілі** (мети) даної організації і **спосіб**, як ця мета має бути переведена в життя, себто потрібні засоби, стратегію тощо. Наприклад, пластова станиця в місцевості X може мати таку “місію”:

Метою Пластової Станиці в місцевості X є охопити в свої ряди хоча б 5 % української молоді у віці від 6 до 18 років і старатись виховати її на добрих пластунів, щирих українців) та добрих громадян. Щоб виконати цю мету, станиця буде старатися приготувати відповідну кадру виховників та інших допоміжних людей та забезпечити діяльність молоді відповідним приміщенням, вирядом, фінансами та оселями на табори й мандрівки.

Зауважте, що цей короткий параграф підсумовує загальну філософію цього відділу Пласту (станіці) в даній місцевості: **ЩО** вони стараються зробити (охопити й виховати молодь), **ЗАСЯГ** запланованої дії (5 % молоді), **ЛЮДСЬКІ ЗАСОБИ**, які будуть потрібні (виховники і допоміжні сили) та **ІНШІ ЗАСОБИ** (домівка, виряд, фінанси, табори).

Наступним кроком є виробити **загальні напрямні**, тобто способи, як організація буде переводити в життя свою мету: як буде збирати фінанси, як буде рекрутувати й вишколювати виховників і т.д.

Далі, розробляємо **стратегічний плян**, тобто дії (акції), **що, де, як і коли** ми будемо робити, щоб нашу мету досягнути. В наступному продовженні цієї серії ми подамо вам різні механічні засоби, як такий стратегічний плян уложити, детально розробити і почати переводити в життя. Плян є тільки тоді корисний, як ми його добре продумаємо,

переговоримо між собою і погодимось на нього, а тоді пустимо його в життя і будемо стало стежити за ним, щоб не забути якихсь критичних деталей, які опісля можуть нас солідно коштувати, або й взагалі зруйнувати цілу нашу заплановану акцію.

Наступним кроком є **планування засобів** для переведення стратегічного пляну в життя: фінансів, матеріалів, людських засобів тощо. Найважливішими завжди є людські засоби; навіть найкраще розроблений плян є нічого не вартий, якщо ми не призначимо людей, які б зайнялись переведенням кожної, навіть найменшої точки пляну. Дуже важливою частиною плянування є назначування провідників для переведення поодиноких акцій пляну.

Добре плянування звичайно починається від **дослідів ситуації**; якщо ви, наприклад, складаєте плян створення пластової станиці в якійсь місцевості, то ви в першу чергу повинні прослідити, скільки в даній місцевості є дітей, які надаються до Пласту, скільки є можливих виховників, яке є наставлення громади до Пласту, локального уряду, церков, шкіл, товариств і т.д. Але в першу чергу ви мусите добре розуміти себе самого, свої власні сильні й слабкі сторони: що ви особисто є здібні зробити? Чи ви можете починати дану акцію самі, чи від початку вам треба допомоги інших людей? Ви ж самі є першим “засобом” даної акції.

Дальше, ви повинні прослідити своє оточення: яке є запотребування на молодіжну організацію в даній місцевості? Хто є ваші “клієнти” — молоді люди, для яких ви цю організацію хочете створити? Які вони? Що їм потрібно? Що вони хочуть мати? Які їхні батьки? Яка є ваша конкуренція (інші молодіжні товариства)? Які є сильні і слабкі сторони в них? Чим ви можете бути кращі від них, щоб притягнути молодь до Пласту? Які є обмеження — з боку уряду, законів, політичних угруповань тощо? Яка є політична ситуація в місцевості? Яка є економічна й фінансова ситуація? Як розвивається загальна ситуація? Яка прогноза на майбутнє? Як ви можете використати собі цю ситуацію на користь в своїй праці при розбудові Пласту?

Щойно на основі такої докладної й детальної аналізи ви зможете зложити добрий і успішний стратегічний плян своєї акції. Чим більше ви знаєте, чим краще орієнтуєтесь і розумієте ситуацію, тим кращі є можливості, що ваш плян увінчається успіхом.

Ніколи не робіть плянів, якщо не знаєте потрібних фактів і не розумієте ситуації; або, як каже народна приказка, “не спитавшись броду, не лізь у воду”.

Стратегічне планування — це є окрема ділянка “науки провідництва”, яку ми тут лиш згадуємо, але не зможемо обговорити в належних деталях в цій серії, це є окремий, дуже важливий предмет.

Тактичне плянування є схоже на стратегічне, але на меншу скалю й на коротший проміжок часу. Коли в стратегічному плянуванні ви ставите собі мету, розробляєте способи, як до цієї мети дійти, а тоді плянуєте широкі категорії дій (акцій), щоб іти до своєї мети, то в тактичному плянуванні ви зосереджуєтесь на якійсь одній, специфічній дії-акції й розплянуєте її в деталях.

Ваші тактичні пляни повинні завжди впливати із вашого стратегічного пляну й підтримувати його. Наприклад, в стратегічному пляні ви вирішили підняти відповідне приміщення на пластову домівку. В тактичному плянуванні ви піднайдете відповідних людей, які знають місто, вирішите, в якій околиці ви хочете найти ваш дім, розподілите, хто піде куди за чим в пошуках приміщення тощо.

Так само пляни поодиноких частин організації повинні підтримувати й виповняти загальний плян організації. Це до певної міри є аналогічним до військової системи: стратегічні пляни збройних сил повинні підтримувати політику держави, а пляни поодиноких армій повинні підтримувати пляни збройних сил, дивізії повинні підтримувати пляни армії і так далі.

В американських підприємствах це звичайно відбувається так: підприємство має свою мету й свою місію. Щоб виконати цю місію, головний менеджмент складає стратегічні пляни, в підготовці яких бере участь якнайбільше менеджерів. Тоді окремі відділи складають свої пляни, які є узгіднені із стратегічними плянами інших відділів і цілого підприємства. Це часто є довгий і складний процес. На основі стратегічного пляну поодинокі відділи й підвідділи складають свої тактичні пляни — раз на рік чи частіше, якщо є на це потреба. Тактичні пляни складаються звичайно із ряду поодиноких проектів, які є запляновані кожний зокрема.

Плянування засобів включає плянування розподілу інвентаря: виряду, машин, апаратів, знарядь, будинків тощо, а теж (в підприємстві) сировини й частин.

В Пласті плянування засобів стає зокрема важливим, коли ми підготовляємо табір, мандрівку, зустріч, джемборі тощо.

Щоб це плянування було успішним, треба знати всі факти: скільки буде учасників? Скільки може бути їх найбільше? найменше? Як задовго буде табір? На скільки ночей треба буде нічлігу? Скільки страв треба приготувати? Який буде доїзд до табору? Чи дорога може бути заллята в випадку дощу? Чи є паливо до кухонь? Чи є котли, ринки, ложки і т.д.? Чи є всі знаряддя? Яка є комунікація? Чи є швидка допомога? Чи є доступ до лікарів, шпиталів, пожежників?

Хто хоч раз брав участь в підготовці такої імпрези, напевно знає, про що ми тут говоримо. Цього пережиття він ніколи не забуде. Головним є розділити завдання: мати листу всіх завдань, які треба виконати, і причепити ім'я якоїсь особи до кожної речі на тій листі. Пам'ятайте: ніяка дія сама не зробиться, завжди мусить бути відповідальний хтось за кожну акцію. А також хтось, що перевірить, чи дана відповідальна особа **справді** виконала своє завдання.

Великою і важливою частиною плянування засобів є **фінансове плянування**, себто бюджет. Але про зладження бюджету і взагалі про фінансові справи треба багато говорити, на що ми тут не маємо вже місця.

На другий раз будемо говорити в деталях, як розділяти завдання, як плянувати, щоб все було закінчене на час, як розділяти людські та інші засоби тощо. Існує багато "механічних засобів", як це все робити (наприклад: ПЕРТ графік, ГАННТ графік, Милеві камені тощо). Ці технічні засоби дуже полегшують плянування, а також допомагають слідкувати за прогресом вашого плянування. Сьогодні всі ці засоби можна улегшити ще більше при допомозі комп'ютерів.

(В наступному продовженні будемо обговорювати механічні засоби, вживані в плянуванні проектів)

Любомнр Онишкевич

ПІДСТАВИ ПЛАСТОВОГО ВИХОВАННЯ

СИЛЬВЕТКА ВИХОВНИКА

Добрим виховником є той, хто любить молодь, має охоту й відчуває внутрішню потребу працювати для неї. Його рушійною силою є його ідеалізм, захоплення і віра. Віра в молодь — таку, якою вона справді є в реальному житті. Віра в Пласт і його виховну систему. Віра з силу моральних засад, у вищість духових справ над матеріальними.

Але це ще не все. Він мусить бути бистрий, мати організаторські здібності, життєвий досвід. Мусить знати пластові виховні методи й засоби і навчитись їх примінювати практично в житті. Мусить мати охоту постійно працювати над собою, контролювати себе, панувати над собою. Мусить визбутись поганих звичок і налогів, що суперечать Пластовому Законові. Взагалі, життя згідно з Пластовим Законом не представляє для нього особливих труднощів.

Виховник — це провідник, який провадить молодь за собою, а не капраль, що криком і погрозами старається вдержати дисципліну.

продовження з попереднього числа

Потрібний для цього авторитет, довір'я і відданість юнаків та їх добровільний послух може забезпечити йому тільки його моральна сила, чистота характеру, шляхетність задумів і особисті здібності.

Виховник не є "проповідником", який тільки виголошує проповіді, але сам їх не переводить в життя.

Він не є "професором", що, відбувши свою лекцію, перестає цікавитись своїми студентами.

Молодь, що любить і шанує свого провідника, старається несвідомо його наслідувати, тому він виховує більше своїм прикладом, ніж словами. Не вистачить "бути порядним" тільки перед молоддю, а поза тим нічим не в'язатись, бо ніякого фальшу чи неправди ніколи не скриємо перед бистрим юнацьким оком.

Виховник мусить бути для юнака не тільки зразком, але й дорадником і опорою у хвилини зневіри й зламання чи блукання юнака. Тому він мусить бути для юнака приятним, товариським, немов старшим братом. Однак такт і товариська поведінка не мають суперечити рішучості, послідовності й витривалості у виконванні намічених завдань.

Однак виховник не є “всезнайком” чи “непомилним”. Якщо чогось не знає, має признатись до цього і старатись знайти правильну відповідь на питання юнака. Головне не обдурювати юнака, але знати, де і як довідатись про те, що потрібно.

Виховник мусить бути бадьорий, веселий, повний гумору, завзятий. В найбільш неприємних моментах не тратить доброго настрою, але шукає найкращого виходу з даного положення.

Не пошкодить йому й трохи мистецького відчуття, зміслу для краси й естетики. Вміння виступати й промовляти, трохи драматичних здібностей може йому дуже пригодитись.

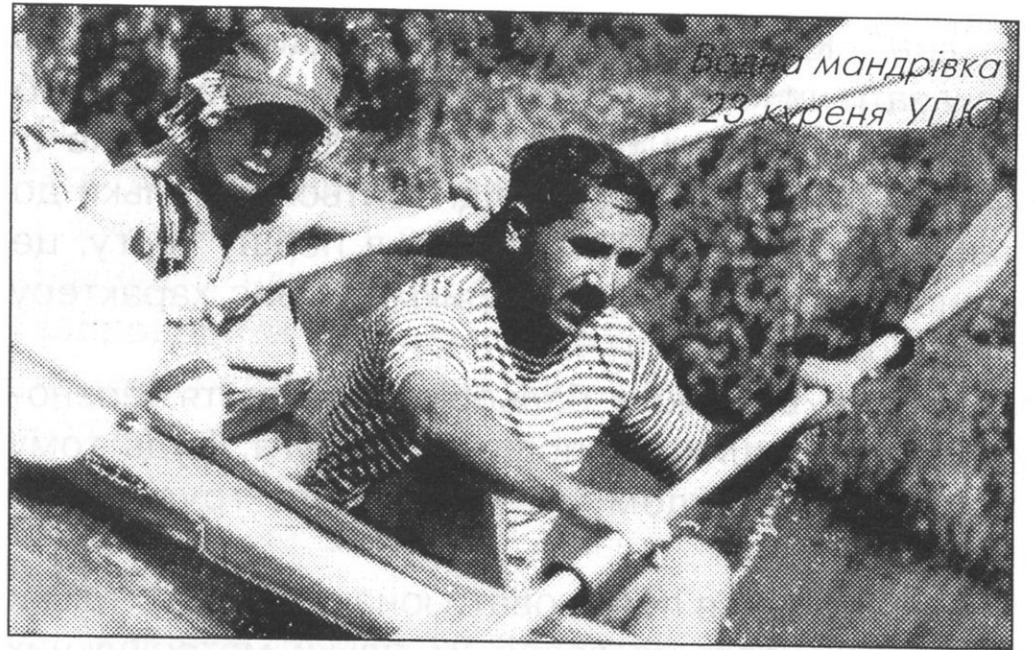
Виховник тілом і духом повинен бути добрим активним спортсменом, дбати за своє здоров'я і фізичну справність, любити рух, змаг і пригоди. Особливо він любить вільний простір і життя на лоні природи, любить труди мандрівки й табору.

Як бачимо, немало вимагаємо від доброго виховника молоді! А не кожний має з уродження всі ці важливі прикмети. Але — це мусимо виразно підкреслити — **охота, витривалість і постійні зусилля** допоможуть кожному виховникові наблизитись до поданого зразка. А тоді не буде для нього трудним заімпонувати молоді, здобути собі її респект і любов і з тим — вплив на її виховання.

Не буде це зовсім “безкорисна” праця. Коли виховник розвине в собі всі ці особисті прикмети й здібності, він матиме відкриту дорогу до успіху в кожній — особистій чи суспільній — ділянці праці. Цей успіх і вдовolenня з добре виконаного обов'язку супроти нашого народу, а особливо супроти нашої молоді, будуть йому тривалою нагородою за всі зусилля, витрачений час і енергію, і будуть у прямому відношенні до зложеної праці. Отож, виховники, варто попрацювати над собою!

КІЛЬКА НАПРЯМНИХ ВИХОВНОЇ ДІЇ

Пізнавши юнаків, спочатку притягай їх тим, що вони люблять, за чим тужать, якщо це тільки не суперечить пластовим виховним цілям. “Рибу ловимо на таку принаду, яку вона любить, а не на таку, яку ми любимо”. Пластова програма має дуже

багато ігор, змагань, романтики і т.д., які можна для цього використати. А коли юнаки зживуться, полюблять виховника і засмакують у різних атракційних заняттях, то тоді можемо починати з вишколом характеру і різних потрібних вмilostей, хоч і їх треба вбирати у сприйнятливу для юнацтва форму забав, ігор, змагань.

Особливо старайся завжди викликати дух змагу, додавай охоти до поборювання перепон і труднощів і спонукуй до суперництва у тому напрямі. Йди ступенево від легкого до важкого. Краще спочатку вимагати мало і це досягнути, ніж багато — і програти. Силу духу й характеру виробляємо так само, як і силу фізичну: постійними вправами, спочатку легкими, щоб не перетренувати, а опісля, коли вже трохи зміцнимось, все тяжчими й тяжчими.

“Одним ударом сокири дуба не зрубати!” Тому виховник не повинен хвилюватись чи навіть попадати в лют, коли зразу не йде все так, як би він собі бажав. З юнака зразу не зробиш доброго пластуна. На те треба кілька років праці, постійної, плянкової, систематичної.

Коли давати щораз трудніші завдання, то не один юнак при тому не вдержить кроку з іншими і “випаде з сита”. Треба мати терпеливість і шукати нових засобів і підходу, щоб його знов “підтягнути”. За таку невиробленість карати юнака годі. Але, коли б він постійно не видержував норми, свiдомо не хотів підтягнутись до рівня свого гуртка, треба обережно й тактовно, найкраще в чотири ока, дати йому заохоту, спонуку чи й напiмнення. Коли й це не помагає, на чергу приходить система пересторог у відповідній градації. Не забуваймо при тому, що є юнаки, яких тільки твердість, суворість і послідовність можуть завернути зі злої дороги. Іншим допоможе добре слово заохоти і сердечна поблажливість. До кожного мусить бути індивідуальний підхід. Але головне: не відбирати юнакові віри у можливість його поправи, його моральну вартість, його людську гідність. Тільки коли юнак свiдомо, зі злої волі старається поступати погано й деморалізувати інших, треба йому рішучо загрозити виключенням. І якщо не поправиться, погрозу виконати.

“Краплина води, що постійно падає, вижолоблює

камінь". Юнакам не вистачить один раз щось показати чи казати спробувати. Постарайся, щоб вони це зробили багато разів, аж це стане їх тривалим маєтком. І це відноситься не тільки до технічних вмілоостей. Але, і то в першу чергу, це відноситься до духових прикмет і рис характеру юнака.

Гумор, веселість, бадьорість і завзяття переносяться на інших, як пошесна недуга. Будь тому завжди прикладом, як сприймати труднощі й невігоди.

Не старайся пояснювати юнакам всього тільки сухо розумово, не давай їм тільки матеріальних аргументів. Постав собі за ціль виніжнити молоду душу, виплекати в юнака глибоку культуру духа, правдиву лицарську шляхетність. І не турбуйся тим, що зразу не побачиш вислідів твоєї праці. Вони показуються звичайно аж за кілька років.

Тому теж промовляй більше до чести, амбіції, чуття. Старайся не завстидати юнака, особливо прилюдно. Не висмівай. Зате похвали, вирізни, коли хтось зробить щось доброго й гарного. Використовуй систему "хрестиків і рисок" у праці з молодшими юнаками. Але відзначення давай тільки за виняткову добру поставу чи діло, які виразно вибиваються понад звичайну "золоту середину" чи пересічність. Молодь має дуже тонке почуття справедливості, і треба його даліше розвивати, а не притуплювати. Будь строгий, але крайньо справедливий. Не вимагай неможливого й бери огляд на спроможності, здібності й замилювання юнаків.

При змаганнях і грах теж будь справедливий і придержуйся засад чесної гри. Побіджених не вільно висмівати! Їм треба дати знов нагоду до змагу з рівним їм суперником.

Пам'ятай про прислів'я: "Грішників навертають короткими проповідями". Не говори забагато, бо слова — це слабкий виховний засіб. Куди сильніший є живий приклад. Тож веди своїм прикладом за собою, а не попихай юнака перед собою. Давай менше наказів і доручень, більше піддавай думок і проектів, пригадуй і старайся, щоб юнаки самі

прийшли до висновку, що саме треба зробити і як поступати. Але ніколи не роби того сам, що юнаки повинні зробити. Це їх деморалізує.

Теж не старайся сам "втовкти" в голову юнака всього, що він повинен знати. Старайся, щоб юнак сам пізнав і добровільно навчився, що треба.

Кожного юнака мусиш добре пізнати, його нахили, здібності, пляни і мрії. Слідкуй за тим, що його цікавить, інтригує чи навіть мучить. Будь йому приятелем, старшим братом і старайся допомогти йому стати кращим. Бі-Пі казав: "І в найгіршому юнакові є яких 5% чогось доброго". Знайти те добре й розвинути його до 80-90% — це є свого роду спорт для виховника.

Ніколи не критикуй і не висмівай в привності юнаків чи сторонніх людей інших виховників чи пластову старшину, або й визначних громадян, бо в цей спосіб підриваєш і свій власний авторитет.

Не керуйся у своїй виховній праці короткотерміновими потребами й вимогами або кон'юнктурними гаслами, як це часто роблять різні партійно-політичні групи. Завжди май перед очима основні цілі Пласту, розраховані на довгу мету, і той ідеал доброго громадянина, що без нього українська держава не зможе існувати. І до кожної справи старайся підійти з точки погляду юнака. Молодь має свою логіку і своє розуміння справ. І не все те, що нам промовляє до переконання, може переконати юнака.

ДЕЩО ПРО ВИХОВНІ ЗАСОБИ

Пласт має дуже багато виховних засобів. Засадничо виховними засобами можуть бути всі прояви життя молоді, якщо тільки до них відповідно підійти. Кожна самодіяльність, як ручна справність, набування різних вмілоостей читання, мистецьке життя: спів, музика, танок, драматичні виступи, гри, забави і всі інші заняття в домівці; фізична культура, спорти, змагання і взагалі життя на лоні природи; участь в громадському житті, виступи, зустрічі, з'їзди і т.п. — все це може бути виховним засобом і принести велику користь молоді, якщо вміємо їх відповідно трактувати, правильно організувати й примінювати до наших виховних завдань. Найважливіше мірило при тому — це сповнення основного

виховного завдання Пласту: закріплення характеру згідно з пластовим виховним ідеалом.

Не дозволяймо обманути себе дешевими ефектами хвиливого й проминаючого значення! Особливо пам'ятаймо, що так звані "публічні виступи" пластунів тільки тоді можуть бути корисні, коли приготування до них відбувалися згідно з вимогами пластового виховання; стовідсоткова точність, докладність, охота, запал, завзяття. Тому теж до таких виступів можна **допускати тільки юнаків вже вироблених**, з відповідною пластовою поставою. Це має бути свого роду вирізнення для них або проба — перевірка їх вироблення. Коли не будемо притримуватись цих напрямних, то такі виступи принесуть нашим юнакам і Пластові багато більше шкоди, ніж користи.

Але **основними пластовими виховними засобами** вважаємо: працю в гуртку, табори, мандрівки й такі організаційні первні, як однострій, відзнаки, відзначення, пластові проби тощо. З-поміж цих основних виховних засобів Пласту згадаємо тут тільки деякі, подаючи до них короткі методичні вказівки.

Говорячи про виховні засоби, маємо на думці завжди тільки дію одного гуртка. Масові дії (з участю

ШБ-94

більше одного гуртка) утруднюють контролю, зменшують дисципліну, обмежують активну участь поодиноких членів і тому звичайно не відповідають принципам пластової виховної методи, що ґрунтується в першу чергу на гуртковій системі. Тому теж уникаймо масових дій!

Пластове виховання юнака й його вишкіл відбувається майже виключно в його гуртку, а основний виховний засіб кожного пластового гуртка — це **правильні щотижневі вишкільні сходи**. (Див. список літератури на кінці). Кожний пластовий гурток мусить правильно сходитись для свого вишколу, якщо хоче мати успіх у своїй праці. Сходи мають подавати вишкільний матеріал згідно з пляном у формі гутірок, ігор, забав, змагань, вправ, показів і т.д.

Сходи мусять початись в **точно означений час** (як, зрештою, і всі інші пластові заняття). Вони

починаються **офіційною частиною**: відкриття, привіт, перевірка приявності, відчитання протоколу з останніх сходи, перевірка, чи виконано доручення і зобов'язання з останніх сходи і т.п. Добре є починати не тільки збіркою і не "стрункою", але запровадити в своєму гуртку якийсь особливий церемоніал (напр., всі беруться за руки, стоячи колом, і виголошують якийсь клич). Цю офіційну частину переводимо дуже енергійно і сконденсовано, щоб вона не забирала більше, як кілька (5-10) хвилин.

Гутірка займає дуже важливе місце в юнацьких сходах, але і доповідач, і цілий гурток мусять привчитись вести такі пластові гутірки. Це не мають бути доповіді-реферати. В гутірці мають брати участь обов'язково всі члени гуртка. Для цієї цілі ставимо відповідні питання, або й випроковуємо гутірку зовсім очевидно неправильними твердженнями. Але при тому мусимо привчити юнаків, щоб не перешкождали, коли хтось інший говорить, щоб кожному дозволили висловити його думку. Наша дружність не сміє суперечити парламентарному веденню дебатів. Гутірка має бути коротка (10-15 хв.), жива, бадьора й повинна нав'язувати на якусь актуальну проблему, подію і т.п. Вона мусить завжди закінчитись якимось ясним висновком, що повинен всіх зобов'язувати до чогось (до якоїсь дії, поступовання чи поведінки).

Вишкіл відбувається звичайно при допомозі ігор, показів, змагань, вправ і т.п. Кожну таку дію треба звичайно повторити, щоб з неї була повна користь. Перший раз юнаки щойно довідуються і пробують, що саме і як треба виконати. Другий і дальший раз вони вже виконують завдання добре. Це особливо відноситься до ігор. Не даваймо юнакам нової гри, доки попередньої добре не пізнали і не перевели кілька разів досконало. Інакше не буде з неї ніякої користи.

У змаганнях відпадають ті, що виграли чи побідили, а побіджені змагаються далі з собою, щоб мати ще нагоду вправлятися. В цей спосіб вирівнюємо рівень цілого гуртка. Гри бистроти змислів переплітаємо з грами руховими, зручності. Найбільш живу дію поміщуємо в другій половині сходи, коли увага й зацікавлення юнаків починають слабнути.

Закінчуємо сходи також короткою офіційною частиною: пригадка доручень і зобов'язань, особливо щодо чергових сходи, висліди змагань, похвала — кому належить, здобуті хрестики, привіт, закриття і т.п. Сходи не повинні тривати довше, як 1,5 до 2 год.

Виховник старається якнайскорше привчити гурткового провідника, а опісля і інших членів гуртка, до плянування, приготування і переведення сходи. Спочатку даємо приготувати тільки одну якусь точку, пояснивши, як це зробити. Коли юнаки справляться,

даємо їм по черзі заплянувати й перевести кілька точок, а вкінці цілі сходи, допомагаючи, якщо це потрібне.

Пам'ятаймо, що кожні змарновані сходи — це незаступима страта для гуртка, якої ніколи вже не можна направити. Виховник несе за це повну відповідальність! Він мусить бути прихильний на кожних сходах.

Відповідно до призначення і часу тривання можемо влаштувати ще й інші роди сходи гуртка, однак вони не можуть заступити звичайних вишкільних сходи і відбуваються крім них.

І так: **короткі збірки, апелі чи відправи**, призначені для відмічення якоїсь однієї тільки важливої події, справи чи річниці. Вони бувають поважні, всіх зобов'язуючі, переведені енергійно, рішучо, з найбільшою точністю і дисципліною. Робити їх рідко, але ставити дуже високі вимоги щодо участі і точності!

Святкові сходи влаштовуємо для вшанування якоїсь річниці, традиційного чи національного свята тощо. Кожний член гуртка мусить взяти активну участь, приготувавши якийсь свій виступ чи точку (крім спільних). Щойно коли юнаки будуть добре вироблені і вишколені, вони можуть на такі сходи запросити своїх батьків чи інший гурток.

Товариські сходи мають більш свобідний характер і настрій. Їх влаштовуємо для різних ігор-забав, спільного майстрування, заробітку, доброго діла, приготування до вмілостей, навчання співу і т.п.

Одною з найважливіших дій Пласту під виховним оглядом є **життя в природі**. Дорогу до такого життя відкриває гурткові **прогулянка**. Це найкоротша дія в природі, бо триває тільки 3-4 год. Вона має характер точно запланованих сходи, з цією різницею, що відбувається на лоні природи й що більшість часу присвячена таким руховим грам, практичним вправам, змаганням чи показам, що їх годі переводити в домі. Починаючи ранньою весною, ми повинні бодай одні сходи місячно (пізніше й більше) переводити в природі у формі прогулянки. У місті можна влаштувати прогулянки навіть зимою, відвідуючи цілим гуртком зорганізовано музей, театр, якусь фабрику, концерт, святкову імпрезу і т.п. Тоді вони заступають нам товариські сходи і мають їх характер.

Прогульки тривають звичайно довше, напр., цілий день. Їх програма наближається до денного порядку таборного дня. Крім часу для практичного вишколу й вправ мусимо відвести відповідний час і на доїзд, харчування, дозвілля, відпочинок чи купіль, гри або розваги. В часі занять членів гуртка обов'язує строга дисципліна, як на сходах. Не перевантажувати й не перевтомлювати юнаків самим тільки вишколом і важкими вправами. Якщо вони мають засмакувати життя серед природи,

треба дозволити їм на якусь розвагу чи хвилину дозвілля. На закінчення добре вставити якусь настроєву точку, щоб викликати гарний настрій і щоб милий спомин про прогулянку довго остав у юнаків.

Мандрівка триває довше, від кількох годин до 2-3 днів. (Див.: Г.Коренець. Пластові мандрівки). Вона присвячує велику частину програми на марш, звиджування цікавих чи особливо гарних місць чи околиць. Марш, особливо в гористому терені — це знаменита фізична заправа. Однак не перевтомлюймо юнаків, особливо невправлених. Починаймо від короткодистанових маршів на 3-5 миль, і лише ступенево доходім до 10-15 миль або й більше. Кожний юнак повинен предложити дозвіл свого лікаря, що йому вільно маршувати. Обтяження теж

треба збільшувати тільки дуже повільно й ступенево. Не дозволяймо, щоб поодинокі члени гуртка відставали чи губились або займались чимось іншим, ніж цілий гурток згідно з програмою. Для вправ в часі мандрівки дуже годяться вмілості з табірництва, практичного пластування, природознавства і т.п. Мандрівка мусить, однак, бути теж запланована так само докладно щодо часу, траси, програми і т.д.

Завершенням цього виховного засобу будуть **мандрівні табори**, що кладуть дуже великі вимоги до учасників, а своїм плянуванням, приготуванням, програмою і переведенням придержуються таборових норм. Участь у них можуть брати тільки заправлені юнаки, що мають за собою вже кілька мандрівок і таборів. Добре було б ставити як передумову до допущення на мандрівний табір відзнаку фізичної вправності.

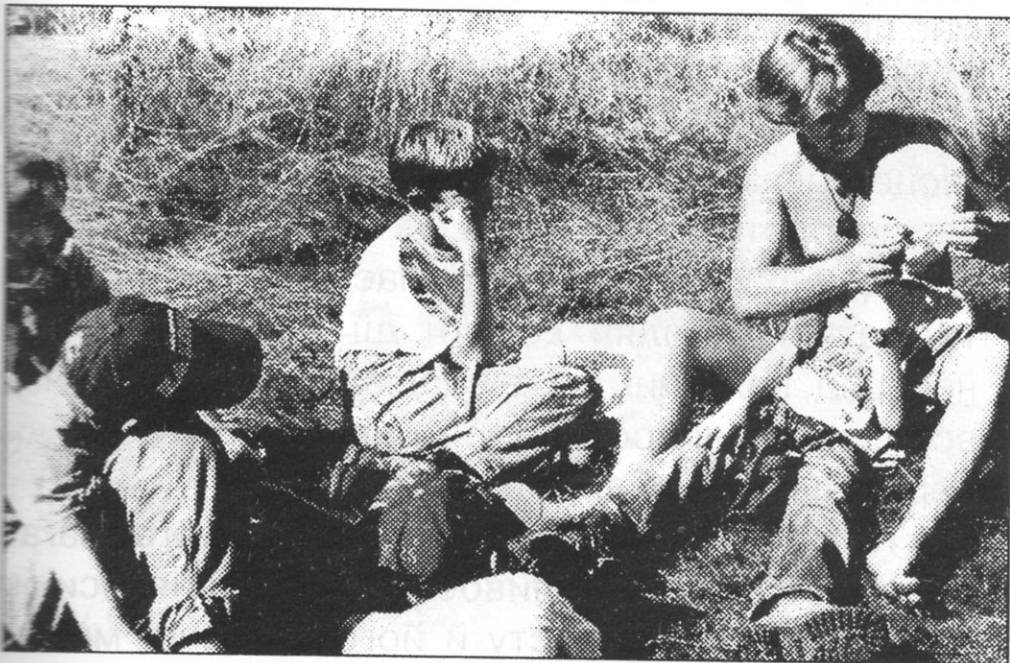
Таборування переносить пластову виховну дію на довший час (1-4 тижні) на лоно природи. До свого першого табору юнак мусить бути вже добре приготований цілорічною працею в гуртку. Юнак повинен мати вже відповідну пластову поставу й поведінку, бути бодай трохи фізично справленим і мати деякий практичний вишкіл на лоні природи. Табір має саме бути завершенням цілорічного вишкільного пляну юнака.

Дуже великі табори, хоч є більш ефективні на погляд та вигідні економічно, звичайно не дають тої виховної користи, що менші табори. Старайтесь завжди, щоб табори були ведені у власному заряді юнаків, щоб юнаки привчалися до більшої самостійності. Бо одні з найважливіших прикмет характеру, що їх дає таборовий вишкіл — це зарадність, самостійність, певність себе, охота й почуття обов'язку послужити своїй малій спільноті. Всі інші практичні вмілості стоять щойно на другому місці! Не забувати рівно ж, що де як де, але в таборі життя юнаків має відбуватись справді на лоні природи.

З різних родів таборів слід особливо відмітити виховно-вишкільні та інструкторські. Кожний юнак повинен перейти за час перебування з юнацтва бодай 2-3 табори, закінчуючи мандрівним. Старші юнаки, як кандидати на виховників, повинні обов'язково перейти інструкторський табір.

Кожний пластовий вишкільний табір є разом доброю перевіркою вироблення та вишколу юнака і повинен бути завершений зложенням чергової **пластової проби**. Приготування і складання пластових проб так, як предметів у школі, цілковито суперечить пластовій виховній методи й часто приносить багато шкоди. Юнак мусить мати свідомість, що весь час свого перебування в Пласті своєю поведінкою, додержуванням Пластового Закону, успіхами у вправах, змаганнях та іграх, своїм зацікавленням у всіх діях свого гуртка, пильністю у набуванні практичних вмілостей і т.п. він постійно пригтовляється і складає пластову пробу. А з другої сторони, він складає цю пробу, майже не запримичуючи цього. Тільки іменування має виявити, що він зробив поступ у своєму вишколі й самовихованні.

Виходячи з цього погляду, "Комісії пластових проб", приготування до проб інструкторами і "здавання" проб у домівці суперечить в основі духові пластової виховної методи. Юнак бо сам має виказати зацікавлення і охоту опанувати потрібне знання. Все пам'ятаймо, що те теоретичне й практичне знання, що його вимагається до проби і що його бистрий юнак може легко засвоїти собі,

не є основним мірилом, чи юнака можна іменувати розвідником чи скобом. Найважлишим мірилом мусить бути ступінь його вироблення, його характер, поведінка, постава. А на характер юнака і його вироблення вказує не "напхане" йому в голову знання кимось іншим, але його власна охота, докладність і спосіб, як він набував це мінімальне знання. І завдання виховника — розбудити цю охоту юнака, спонукати його до суперництва з іншими, промовити різними засобами до його амбіції.

Тільки ствердивши правдивий поступ у праці юнака над собою від останньої проби, можна йому признати наступну пробу. При тому треба додержувати приписаного часу служби та мінімального чи максимального відступу часу поміж поодинокими пробами, — не як бюрократичного шаблону, але як важливого виховного мірила.

Тут ще раз з найбільшим притиском треба підкреслити, що пластова **виховна праця над юнаком ведеться майже виключно в його гуртку**. Сходини цілого куреня, коша чи навіть станиці може часами бувають теж потрібні й можуть мати деяке виховне значення, але вони повинні відбуватись тільки дуже рідко і ні в якому разі не сміють забирати молоді час, призначений на гурткову виховну діяльність.

Напр., святкування національних річниць матиме куди більше виховне значення, коли відбудеться в гуртку, де кожний член приготує якусь точку відповідно до свого віку, розуміння і вироблення. А так звичайно 60% учасників станичних відправ не бере ніякої участі в святкуванні, особливо коли воно відбувається на сеніорському рівні.

Це стосується і такого популярного в нас прояву пластової діяльності, як **ватра**. Часові ватри, з веселою програмою, з запрошеним громадянством теж часами потрібні й виконують своє завдання, особливо пропагандивного характеру. Але великої виховної користи з такої імпрези годі очікувати!

А тим часом **ватра** (довша з програмою) чи коротший **вогник** може мати дуже велике виховне значення, коли відбувається у відокремленому місці без сторонніх гостей чи глядачів, при участі вузького круга друзів з одного гуртка, де кожний може чи

навіть повинен взяти активну участь. Вони мають виховний вплив на юнаків, бо промовляють до їх фантазії і почуттів, відкривають їхні серця і душі і роблять їх приступними для краси і добра.

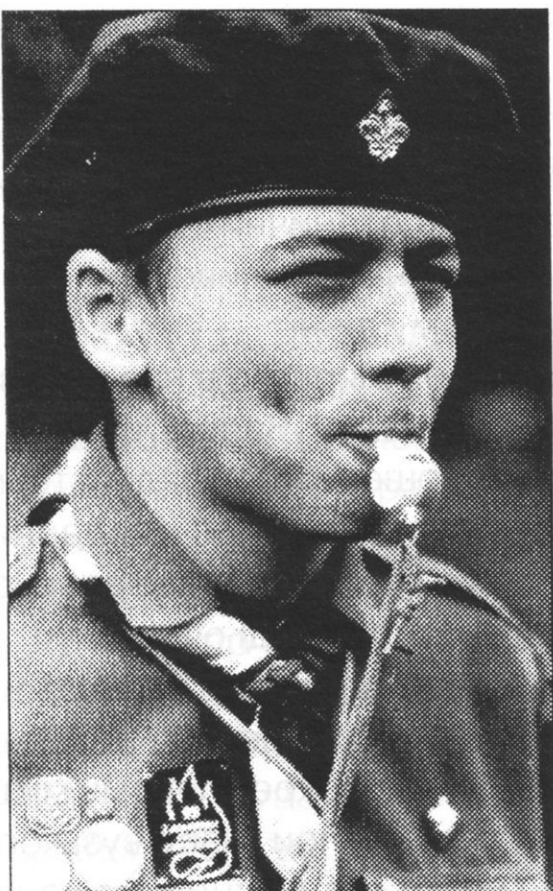
Тому не зловживаймо тим важливим виховним засобом для влаштування отріпаних прилюдних імпрез, позбавлених виховного значення! Зате, навпаки, даймо молоді знов нагоду закуштувати чару інтимного таємного "вогника" десь у безлюдній глуші у найвужчому крузі сердечних приятелів, віч-на-віч з Матір'ю Природою.

ПЛЯНУВАННЯ ВИХОВНОЇ ПРАЦІ

Виховна дія, особливо спрямована на довшу мету, як це є в Пласті, вимагає плянового й систематичного підходу, якщо має принести справжню користь. Доривочність і імпровізація — це зло, що може перекреслити всі здобутки Пласту на виховному полі за довгі роки його праці.

В основі плян виховної дії треба було б приготувати індивідуально для кожного юнака. Великим полегшенням для виховника буде, однак, коли всі члени його гуртка поступатимуть менш-більш в однаковому темпі, бо тоді плян буде практично один для цілого гуртка.

Загальний плян повинен обіймати всі ці роки, що їх юнак має перебути в юнацтві. В ньому треба визначити зовсім загально й приблизно, коли (в котрому році) юнак має приготуватись до поодиноких проб, коли має взяти участь у важливіших виховних діях (різного роду таборах, мандрівках тощо). Якщо для кожного юнака матимемо такий загальний плян і будемо

контролювати його виконання, а в разі потреби спонукувати завчасу юнака до того, щоб його переводив у життя, то тоді відпадуть такі недотягнення, що юнак має вже переходити до УСП, а все ще має тільки одну пробу і є учасником!

Річний плян на найближчий рік, від осені до осені. Він визначає, в котрих місяцях чи бодай чвертьліттях яке приготування, вишкіл чи виховну дію має юнак перейти. Цей плян узглядноє пори року, зимовий час праці в домівці, літній час таборування і мандрівництва чи практичного вишколу в природі, час шкільної науки і дещо зменшеної активності, сезоніві спорти, різні святкування, річниці і т.д.

Точний місячний плян розкладає завдання чи матеріал на поодинокі сходи, прогулянки, табори чи інші виховні дії.

При тому ми повинні усвідомити собі, що плян виховної дії не повинен бути побудований (як це часто буває!) виключно тільки на пластових пробах. Пластові проби — це не ціль пластового виховання. Ціллю є характер юнака, його вишкіл чи вироблення.

Пластові проби — це тільки етапові пункти перевірки, дуже потрібні й корисні, разом з іменуванням, відзнаками і т.д. Вони відповідають психіці молоді, дають більш ясні й реальні вимоги у відповідному ступенуванні, що є більш сприйнятливим для юнака та улегшує для виховника контролю вишколу.

Плян виховної дії повинен бути спрямований на засвоєння певних прикмет характеру, вмілостей, пластової постави, поведінки, ступенованих з бігом часу. Проби приходять тоді зовсім автоматично, не вичерпуючи всієї виховної праці.

Отже, точну програму на цілий місяць проектуємо так, що визначаємо:

- що саме, які прикмети, вмілості чи знання треба юнакові набути згідно з річним пляном;
- які засоби до цього використати (гри, гутірки, вправи, змагання, мандрівки, табори і т.п.);
- як їх приготувати, перевести, опісля оцінити чи використати;
- скільки часу треба присвятити на кожну дію і в якій черзі;
- хто і яку функцію має при тому виконати, що має приготувати;
- коли і де відбудеться заплянована дія;
- інші важливі подробиці: як повідомити юнаків, місце збірки, доїзд, потрібні гроші, харчі, виряд, час повороту домів і т.п.

Щойно коли так продумає і зложить точний теоретичний плян кожної дії на цілий місяць наперед, виховник може сподіватися, що буде час і всі інші можливості, щоб приготувати практичне переведення цієї дії задовільно.

Таке плянування не є легке. Воно вимагає багато досвіду й передбачливості, розуміння психіки молоді, завдань Пласту й його виховної методи

тощо. Подібно, як багато інших вмілостей, плянування теж треба вчитись і вправляти. Виховник багато скористає, коли кожного вечора спробує уложити собі плян своїх власних занять на наступний день, розрахований на хвилини, і буде старатись його виконати. Він швидко переконається, що його пляни не зовсім добре узгляднюють реальне життя і вимагають поправок. Пізніше нехай пробує укласти пляни ширших акцій, бюджети, кошториси. З кожним днем його пляни будуть кращі й більш реальні. Добутий досвід він зможе примінити в Пласті для більш реального плянування.

Все ж часом обставини зложаться так непередбачено, що перевернуть і той найкращий плян (несподівана непогода, перешкода в транспорті чи щось інше). Тоді молодий виховник звичайно розгублюється і не знає, що робити зі своїми юнаками. Досвідчений виховник на такий випадок має завжди в запасі приготовану якусь цікаву гутірку, гру чи показ, що їх можна перевести саме в таких обставинах. І заки юнаки стямляться, звичайно все повертається до заплянованої колії і йде далі за пляном. Але опісля треба собі знов приготувати нову "запасову" програму на місце "зужитої".

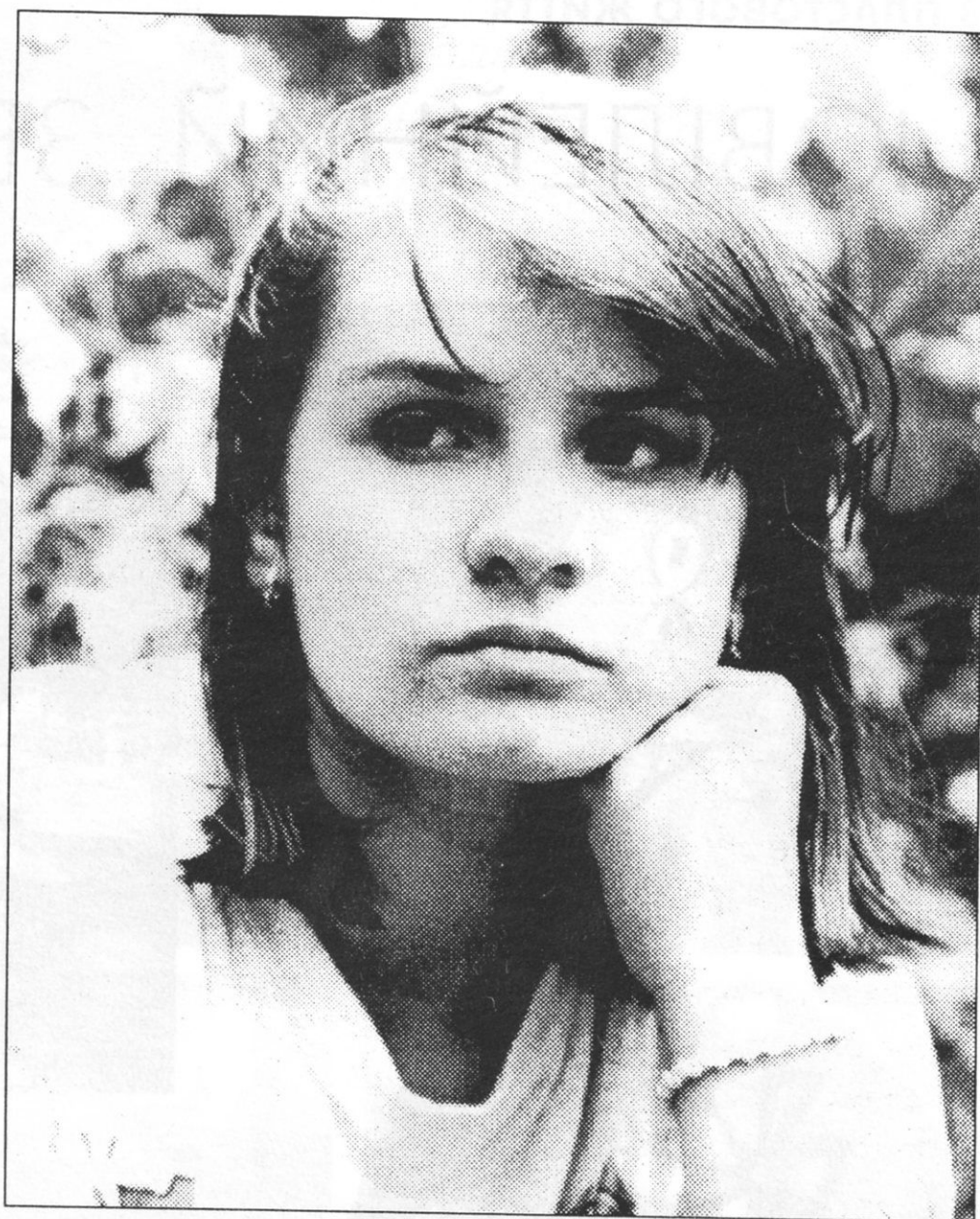
ПІСЛЯСЛОВО

У цьому короткому конспекті не було можливим обговорити навіть всіх важливіших засобів пластового виховання і способу їх примінення в практичній праці. На те треба було б великої книги.

Нашим завданням було зазнайти виховника з основними заложеннями пластової виховної методи та на кількох прикладах пояснити методичний підхід у їх примінюванні до юнацького самовиховання. Вдумливий виховник навчиться на цих кількох прикладах, як йому підходити й до інших, тут не згаданих, виховних проблем.

І якщо ця книжечка допомогла виховникові завжди мати перед очима головне завдання Пласту — виховання характеру юнака, то вона сповнила своє завдання.

Готової рецепти ані практичного вміння провадити виховну працю в Пласті не дасть ніяка книжка.

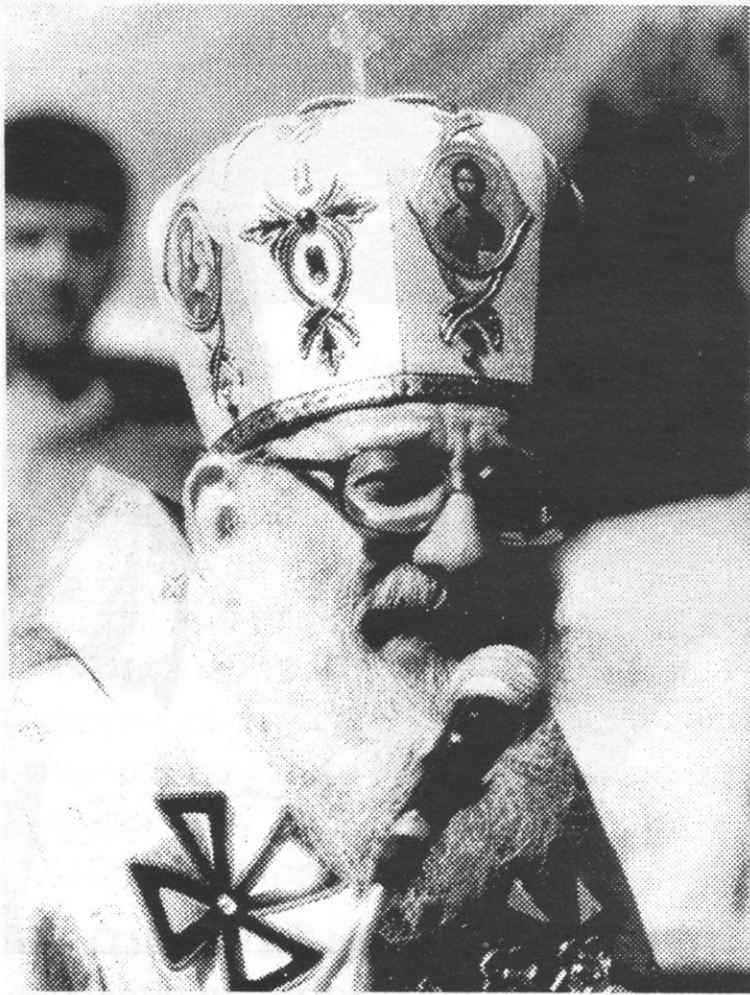
Це треба здобути власним досвідом та працею над собою. Великою допомогою в цьому стане виховникові пластова виховна література, що її він повинен мати у своїй книгозбірні й докладно перестудіювати.

Евген Кульчицький

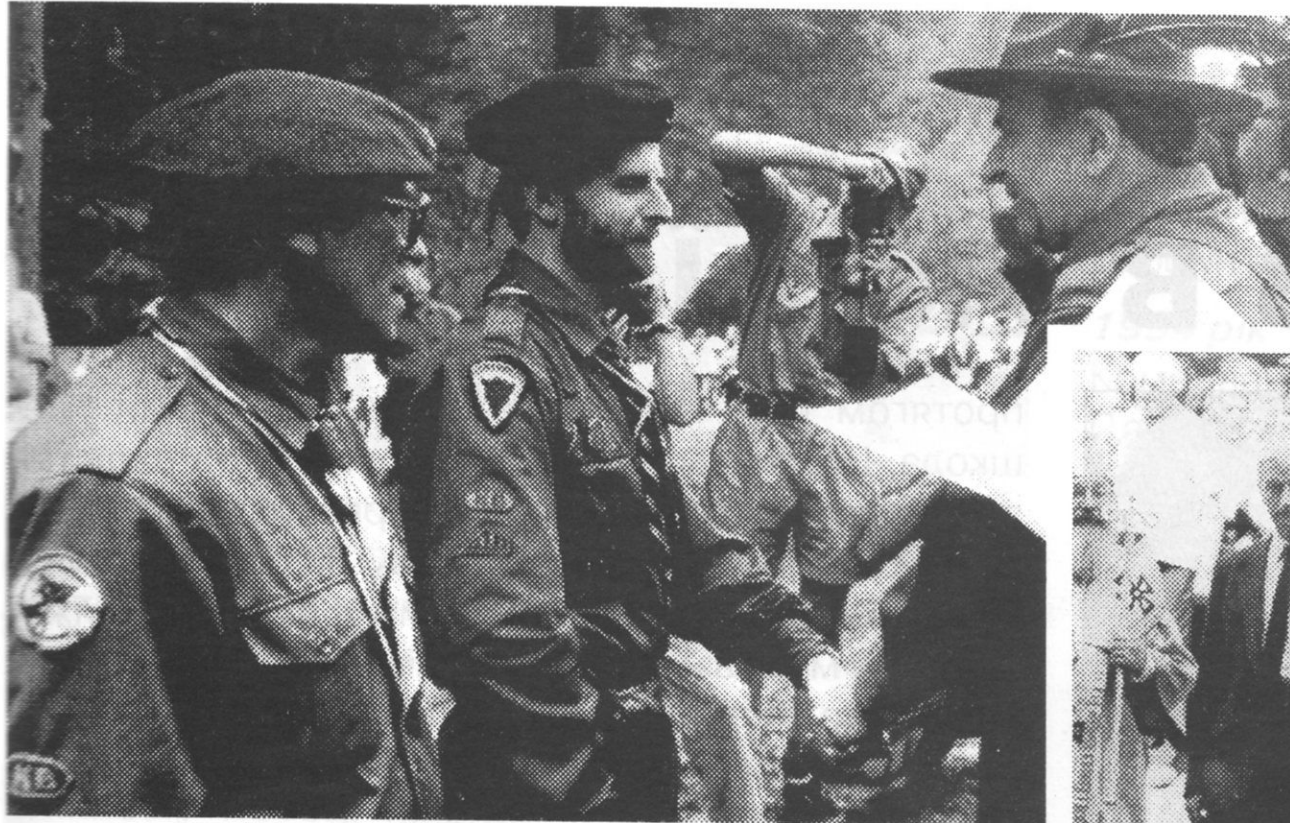
Допоміжна література

- Д-р. О. Тисовський.* Життя в Пласті
- Ю. П'ясецький.* Сходи юнацького гуртка
- Ю. Старосольський.* Велика гра
- Г. Коренець.* Юнацькі гри
- Г. Коренець.* Пластові мандрівки
- Кр.ком. Пластунок ЗСА.* Вимоги пластових проб в УПЮначок
- Кр.ком. Пластунок ЗСА.* Пластові іспити вмілостей в УПЮначок
- Ц. Паліїв.* Напрявні для річного пляну праці у пластових з'єднаннях
- Ц. Паліїв.* Поглиблюймо пластову працю "Перші Стежі". "Ваде мекум" — пластові і спортові гри
- П. П'ясецький.* Впоряд для пластунів
- Е. Ю. Пеленський.* Пластовий гурток
- В дорогу з юнацтвом* (журнал для провідників пластового юнацтва)
- Ю. Крижанівський.* Пластова прогулька (гутірка)
- Ю. Крижанівський.* Заняття пластового гуртка
- Ю. Крижанівський.* Відношення до громадянства
- О. Кузьмович.* Що можемо дати читати юнацькій молоді?
- Ю. Крижанівський.* Поміч батьків у співпраці з виховником (гутірка)

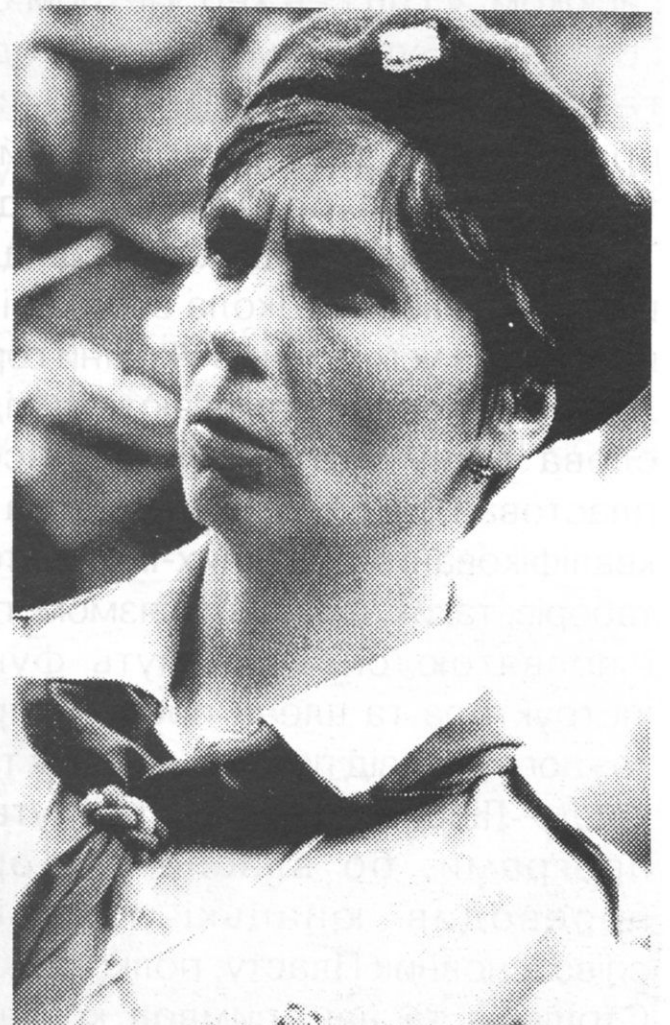
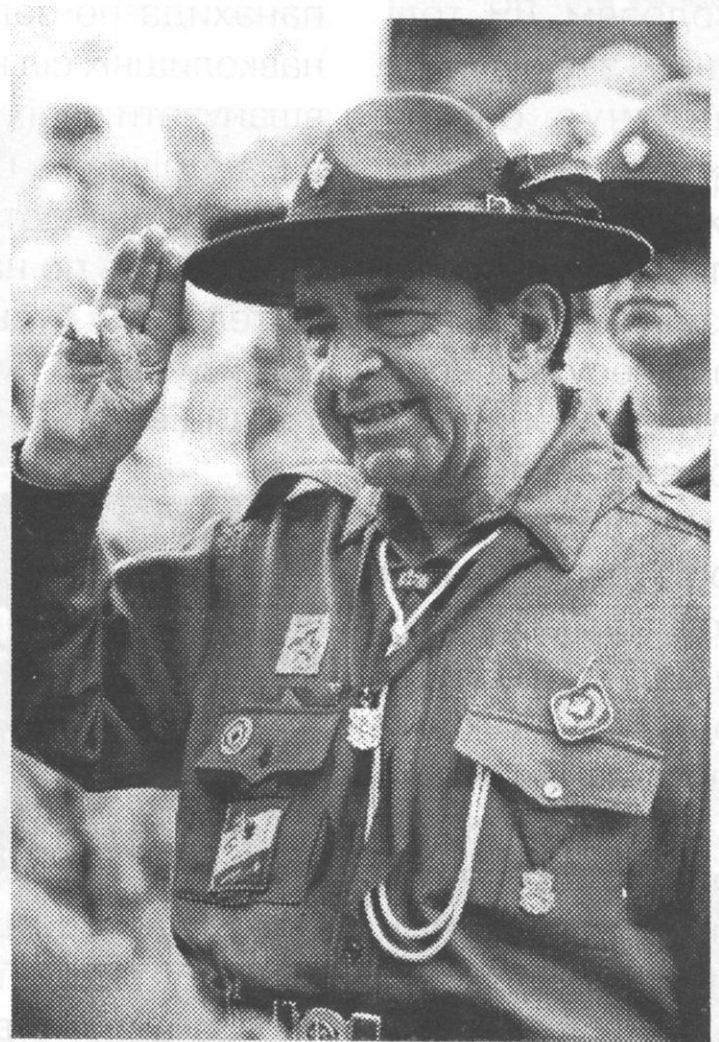
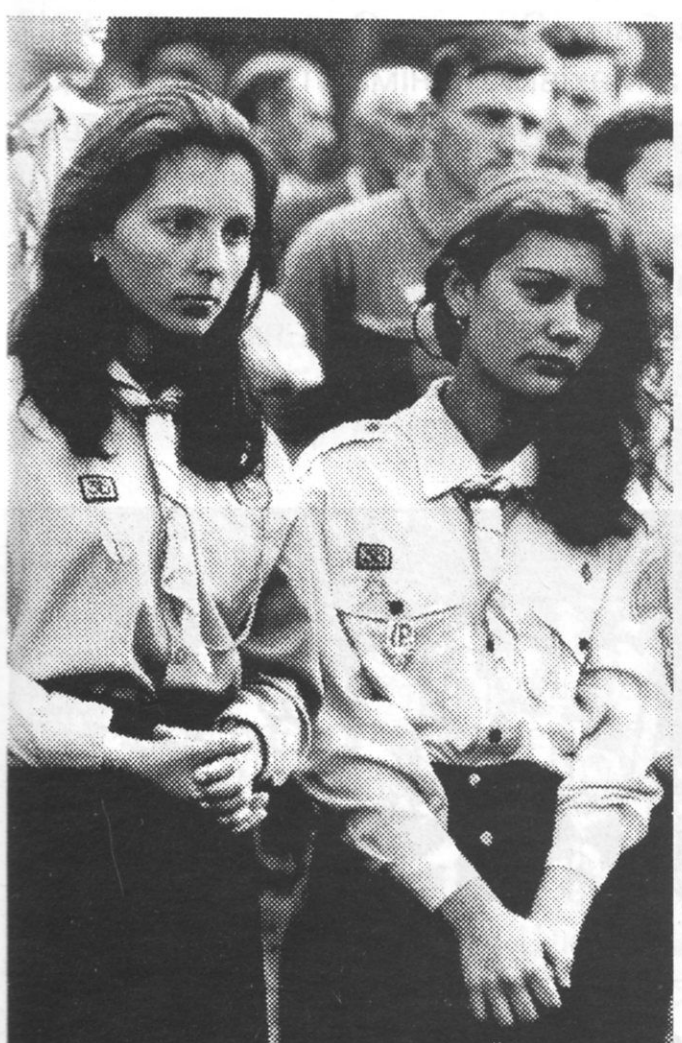
ЮВІЛЕЙНИЙ ЗБІР НА СОКОЛІ

Докладно про
Ювілейний Збір
на Соколі —
у наступному числі.

ЛІСОВА ШКОЛА: П'ЯТЬ РОКІВ В УКРАЇНІ

Б.Гасюк, П.Содоль та Б.Геніга на місці майбутньої ЛШ 1992

Здається, зовсім недавно ми з пл.сен. Богданом Гасюком, V і пл.сен.кер. Петром Содолем, ЛЧ, тоді Головним Булавним Юнаків і одним з тих, кому теперішня Лісова Школа завдячує своєю продуманою програмою, майже досконалим точкуванням і славою, об'їжджали Карпати і Тернопільщину в пошуках місця для ЛШ. А сьогодні вже п'ята Лісова Школа в Україні завершилась, 96 пластунів з усіх куточків України гордо несуть прапор ЛШ по таборах і намагаються підтвердити на ділі слова гімну ЛШ: "Школа Лісова — гордість пластова". Цей вишкіл має на меті підготувати кваліфікованих булавних-інструкторів для юнацьких таборів, таких, що з ентузіазмом, почуттям обов'язку і посвятою сповнятимуть функції виховника, інструктора та члена проводу протягом 24 годин кожного дня, від початку до кінця табору. Це основне кредо Лісової Школи і це суть її "чмолівської" програми, бо власне так організовував та переводив юнацькі табори Іван Чмола, співзасновник Пласту, полковник київських Січових Стрільців та наш символ коменданта пластових таборів.

У другій половині липня, не зважаючи на погодні умови, оживає Гнилий Потік, ця досить недоступна земля, отримана від Славської селищної ради, і

Перше вогно на Гнилому Потіці

протягом двох тижнів лине над Карпатами "Це школа, Школа Лісова". І з нетерпінням та радістю зустрічають славчани юнаків у червоних сорочинках зі знаком ЛШ. Про добру славу Лісової Школи у Славську свідчить хоча б такий факт, що майже щороку у місцевій церкві нам співають "Многая літа", і з заздністю проводжають поглядом колону пластунів місцеві хлопчачки, мріючи і собі стати в ряди пластунів.

Не тільки Славське знає і захоплюється пластунами у червоних сорочинках. Щороку в першу неділю серпня на горі Маківці відбувається велика панахида по загиблих Січових Стрільцях. І з усіх навколишніх сіл на Маківку піднімаються люди, щоб вшанувати своїх героїв. Лісова Школа теж вирушає в мандрівку на цю славу гору, і хлопців з Лісової Школи впізнають по дисципліні, виправці і піснях, які лунають по навколишніх горах. І знають місцеві жителі, що у будь-яку погоду, за будь-яких обставин прийдуть на Маківку пластуни, бо це вже є традицією.

Учасники ЛШ-93

За ці п'ять років різні випробування випадали учасникам. Це і тривалі проливні дощі, коли Гнилий Потік перетворювався в бурхливу ріку, для переправи через яку наводили мости (тут і придалися знання піонерки); це і спекотливе літо 94, протягом якого доводилось тричі гасити пожежу у лісі, і тільки завдяки Лісовій Школі вдалось локалізувати і загасити досить велику пожежу, що могла знищити величезні ділянки лісу; були й інші випробування, але завжди провід і учасники були на висоті...

Тепер вже створено матеріальну базу вишкільного табору, яка фактично повністю забезпечує Лісову Школу вирядом. І це чи не єдиний вишкіл Пласту, який може похвалитись таким таборовим вирядом.

Проте, найважливішим своїм досягненням ми

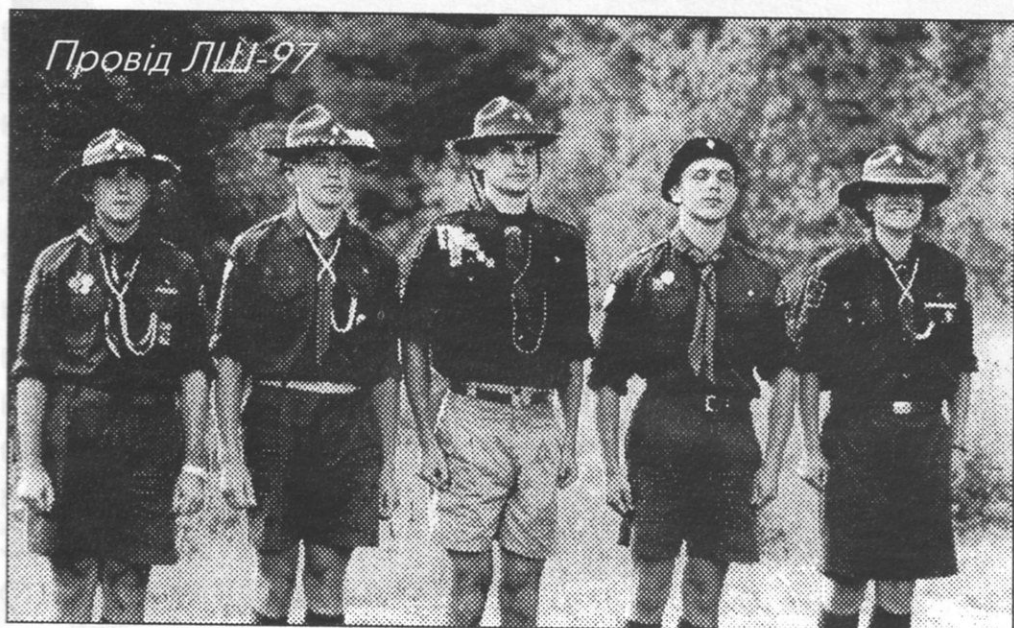
вважаємо високий рівень абсолювентів ЛШ, прагнення комендантів завжди мати їх в своїй булаві. Навіть міжкрайові вишколи з охотою залучають їх до проводу. Вже недалекий той час, коли при затвердженні комендантів і бунчужних стане обов'язковим їх навчання на ЛШ. Пройти вишкіл на Гнилому Потоці ніколи не було легко, не всі зважуються на це. Але ті, хто побував тут і успішно подолав "чмолівську" програму Лісової Школи, стають членами братства, яке з гордістю носить відзнаку абсолювентів ЛШ. І де б не зустрілись

хлопці, там лунають пісні ЛШ і про ЛШ, розповіді при ватрах, і захоплені юнацькі очі промовляють про нових майбутніх членів славного братства.

Завершуючи розповідь про славний вишкіл в Україні, хочу особливо відзначити два курені, які найбільше доклали сил і вміння для того, щоб ширилась слава Лісової Школи. Це курені "Лісові Чорти" та "Вовкулаки", які повністю протягом цих п'яти років забезпечували старшину Лісової Школи в Україні своїми кращими представниками.

*пл.сен.дов. Богдан Генега, ЛЧ
комендант ЛШ ч.30 - 97*

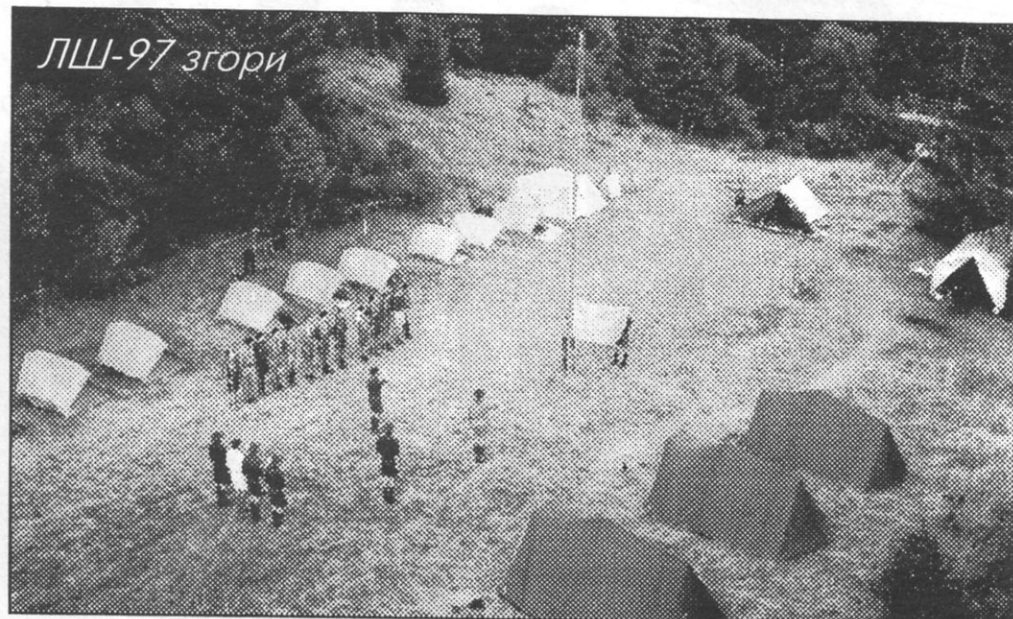
СТАТИСТИКА

1993 рік

Комендант — пл.сен.дов. Богдан Генега, ЛЧ
Першун вишколу бунчужних — ст.пл. Мирон Пеняк, Побр.
Першун вишколу булавних — ст.пл. Андрій Гарматій, V

1994 рік

Комендант — пл.сен.дов. Богдан Генега, ЛЧ
Першун вишколу бунчужних — ст.пл. Ігор Березовський, V

Першун вишколу булавних — ст.пл. Володимир Жмурко, ЛЧ

1995 рік

Комендант — пл.сен. Богдан Гасюк, V
Першун вишколу бунчужних — ст.пл. Богдан Яцун
Першун вишколу булавних — пл.сен. В'ячеслав Стебницький, V

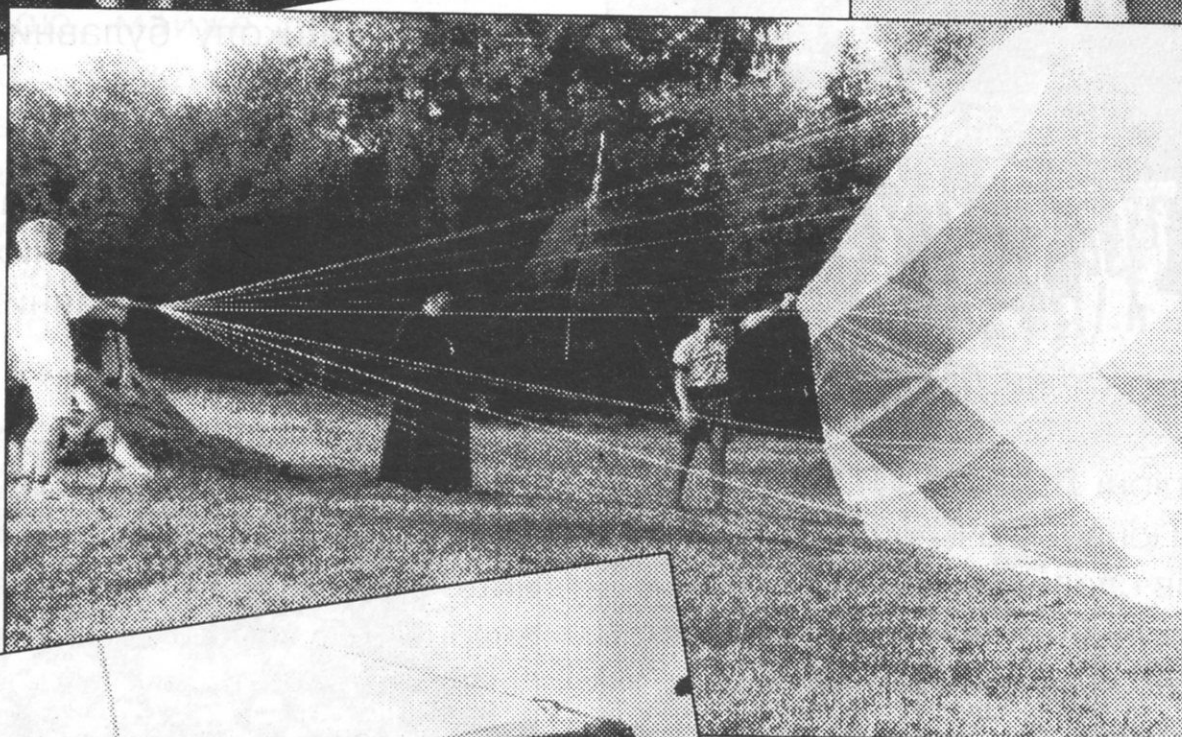
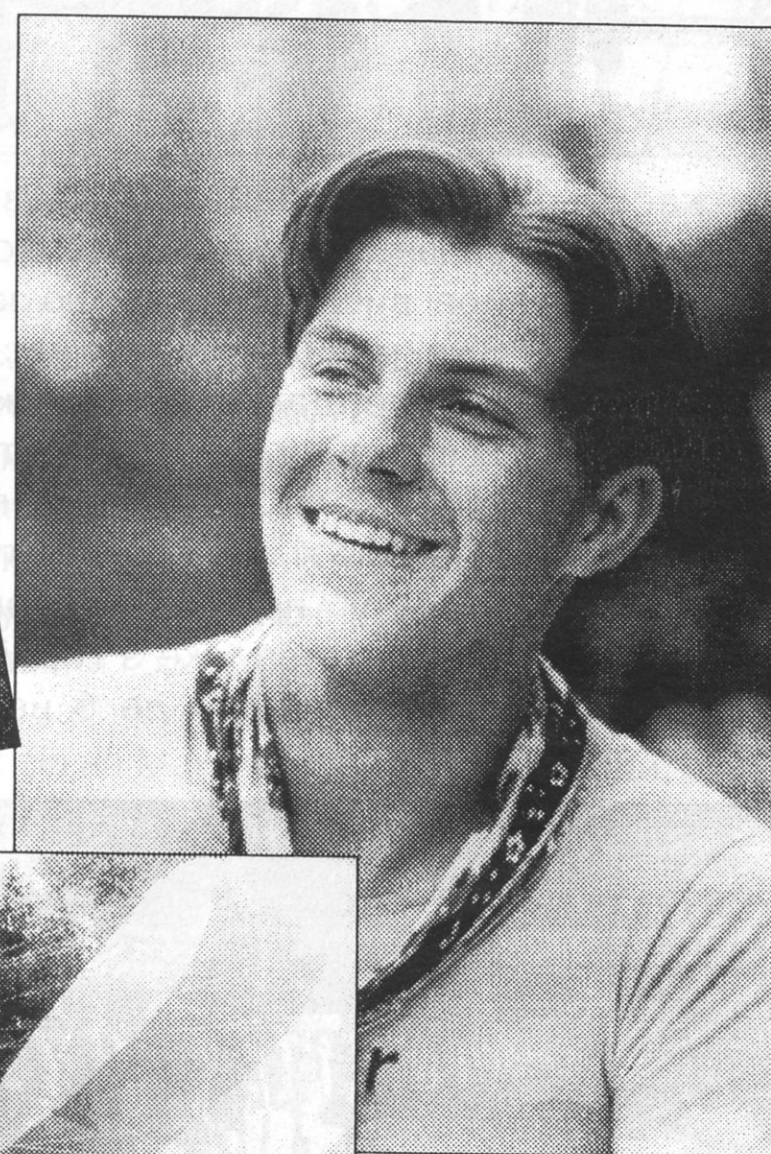
1996 рік

Комендант — пл.сен. Богдан Гасюк, V
Першун вишколу бунчужних — ст.пл. Ростислав Мартинюк, V
Першун вишколу булавних — ст.пл. Любомир Олійник, ЛЧ

1997 рік

Комендант — пл.сен.дов. Богдан Генега, ЛЧ
Першун вишколу бунчужних — ст.пл. Любомир Олійник, ЛЧ
Першун вишколу булавних — пл.скоб Богдан Рак

ДРУГИЙ ЛЕТУНСЬКИЙ ТАБІР

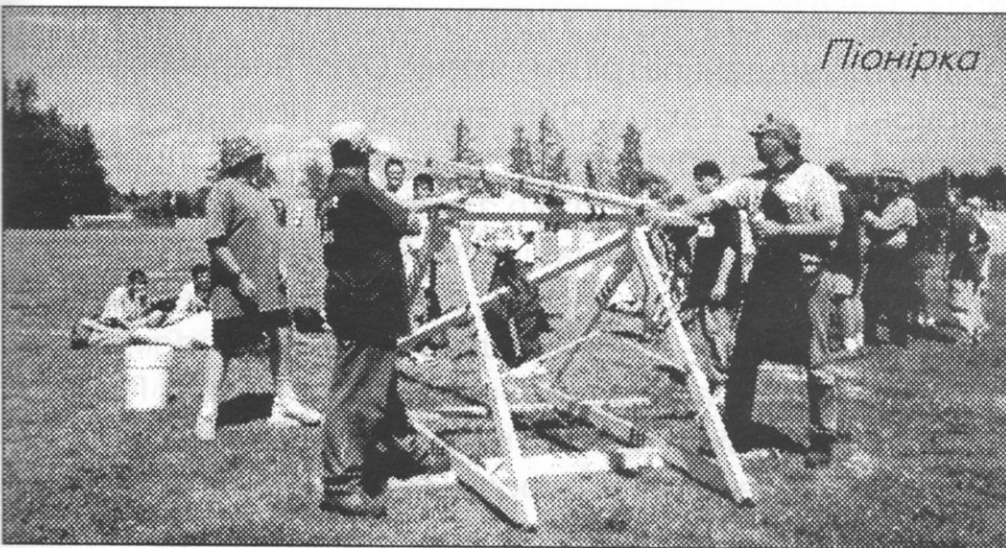
НА 9 ДЖЕМБОРІ СКАВТІВ КАНАДИ

Ангеліна і Аркадій з Бобом Бутчером і комендантом Джемборі

На околиці містечка Финдер Бей провінції Онтаріо в Канаді біля мальовничого озера Бовлевард з 12 по 18 липня відбувалося 9 Канадійське Джемборі. Тут зібралося біля 10500 учасників і 2000 інструкторів, які проживали в 12 підтаборах.

Українська делегація, яка складалася з двох осіб — ст. пл. Ангеліни Кліщ, А, і ст.пл. Аркадія Сльози, ЧМ, — прибула на Джемборі 10 липня. І приїхали ми туди не відпочивати і розважатися, а працювати в поті чола, допомагаючи в підготовці і переведенні Джемборі. Призначили нас у “почесну” групу Staff (інструкторів) і поселили разом з інструкторами-канадійцями в підтаборі Нахані. Аркадій, як справжній Чорноморець, взявся допомагати у

Піонірка

водній ділянці, а я — в фотолабораторії. І закрутилося, потекло наше життя. І відчули ми себе колесами та шурупами в гігантській і гармонійно діючій машині, яка називалася Джемборі.

Тут було організовано близько 200 різноманітних занять, починаючи від ділянок практичного пластування, різних водних занять, народних промислів, народних традицій індіанців — коріного населення Канади. Одночасно учасники могли відчути себе справжніми ковбоями, гарцюючи на конях, золотошукачами, відкривачами Дикого Заходу, оборонцями військового форту. Вони могли створити телевізійну передачу про себе, своїх друзів

і саме Джемборі; видати газету, а також вийти на зв'язок через супутникові телекомунікації з людьми у різних країнах світу, і багато-багато іншого. Кожну з цих ділянок обслуговували інструктори, які приїхали сюди на два дні раніше, щоб ретельно підготуватися до прибуття дітей. Власне, ці інструктори робили все, щоб учасники навчилися чогось нового, спробували себе, перемогли свій страх, пізнали краще себе і своїх друзів, познайомились з іншими скавтами.

Також наша маленька делегація мала офіційну зустріч з комендантом Джемборі і директором ОФ Інтернаціонал рилектіол Бобом Бутчером, де ми мали нагоду розповісти про Пласт, поділитися враженнями про Джемборі і подякувати за запро-

Водні заняття

шення. Вони подякували нам за співпрацю, побажали успіху, плідної праці у розбудові Пласту в Україні і успішного вступу до Світової Організації Скавтського Руху.

Швидко проминули 10 днів насиченої, цікавої, пізнавальної і колоритної програми. Настав час прощатися з друзями. Багато було сказано гарних слів одне одному, обмінювалися фотографіями, адресами, запрошували один одного в гості і домовлялися про зустрічі на Всесвітньому Джемборі в Чілі.

ст.пл. Ангеліна Кліщ, А

ПЛАСТУНИ В ОУН

Пласт — це була прекрасна організація, в яку я вступила ще в ранній молодості.

Засновниками в Тустановичах-Бориславі були Ганна Лаврів і Микола Драган. В будинку, де містився наш курінь, були ще «Просвіта», «Рідна Школа», «Сільський Господар», хор, бібліотека. Кожний мав свою домівку. До Пласту вступило багато молоді, яка стала взірцем для громади міста. Гаслом пластунів було: Бог і Україна. Від батьків я знала, хто я і що таке Україна. Тому за весь час перебування в Пласті була відданою, дисциплінованою пластункою.

Любов до Батьківщини, чесність, висока мораль згуртували нас. Щоб набути знань, у нашому курені було заведено проводити іспити. Вчителями нашими були члени «Просвіти», «Рідної Школи». Іспити складали з історії України, географії, азбуки Морзе, в'язання вузлів, ключок, з етики. Проходили ми військовий вишкіл, який проводив старший пластун Іван Крисько, в сороковому році закатований НКВД. Донині пам'ятаю вправи з палицями, які ми використовували замість крісів на вправ.

Про алкоголь і куріння серед пластунів не було й мови. Всі були членами антиалкогольного товариства «Відродження». Коли під час Різдвяних свят ми колядували на допомогу політичним в'язням, господарі запрошували в хату і подавали спеціально виготовлений овочевий напій. Кошти, які ми заколядували, призначалися на закупівлю харчів, які ми носили до тюрми — дрогобицьких бригадок. Носили в наплечниках, пішки. Готували у нас дома. У цинковому відрі зробили друге дно, вложили туди летючки ОУН, залили смальцем і передали передачі в'язням. Було нашим завданням брати «видження» з в'язнями.

Кожного року Галичина святкувала річницю бою Січових Стрільців на горі Маківці. 1 серпня ми, пластуни і пластунки, з наплечниками, в пластових строях, мандрували з Тустанович-Борислава через села Орів, Підгородці, Синевидське, Сколе, Грабовець. Священики відправляли панахиду за полеглих героїв. Невдовзі польська влада заборонила святкування, масові походи на могили героїв, але, незважаючи на заборону, походи відбувалися на гору Маківку і на гору Ключ. Поліція влаштувала засідку, переодягнувшись в лісових урядовців, з пелеринами, під якими заховали карабіни. В такий час і ми попали під їх палиці. Обступили вони Маківку, ганялися за нами, били по плечах, стріляли вгору, а я, пам'ятаю, згубила беретку і від цього потім було сміху. Все ж таки, зійшовши нижче могили, ми панахиду відправили без священика. Те саме було одного року й на горі Ключ. Над могилою стала поліція, озброєна крісами. Знизу народу зібралося багато, щоб дійти до могили. Поліція не дає підійти, стріляє вгору. Тоді народ на колінах проспівав «Боже Великий, Єдиний», «Боже, вислухай благання» і розійшовся.

Я попала в комісаріят на 24 години і ще подруга пластунка Нуся. Пластунів було понад десять. Вдруге схопила нас поліція, коли ми їхали на суд над політичними в'язнями в справі нападу членів ОУН на

Перший ряд стоять: Оксана Ільків, провідниця доросту; Микола Кушнір; я, Ольга Ільків (Зарицька), секретар; Михайло Гнатів; Михайло Витвицький; Марія Гузичак. Другий ряд: Ганна Лаврів, провідниця; Т.Витвицька, допоміжне товариство; Степан Зарицький. Третій ряд: Іван Крисько, провідник зі спорту; Т.Ваврик.

пошту в Трускавці. Якраз в цей час хтось вчинив вбивство таємного поліцейя Букси. На комісаріяті протримали нас 12 годин і випустили. На цьому суді був і мій брат Микола, теж пластун, засуджений на 8 років тюрми. Після звільнення вернувся мій брат додому, але його знову схопили поліцаї і вивезли в Березу Картузьку. З розвалом Польщі в'язні Берези Картузької втекли, а тут навала большевицької орди, — брат Микола тікає через ріку Сян на другий її берег. Варта більшовицька стріляє і ранить його. Витягли та вилікували.

Під час окупації України большевиками наші пластуни, віддані патріоти, члени ОУН, зокрема Богдан Зарицький, по наказу ОУН відразу з польської тюрми (сидів 4 роки за приналежність) виїхав за Сян, продовжував підпільну роботу, тяжко захворів і 1941 року помер.

От подальша доля наших пластунів: Гнатів Михайло, співпрацівник Зенона Коссака в підпіллі — виїхав на захід; Микола Драган — в'язень більшовицьких тюрем; Ганна Лаврів вивезена з родиною в Сибір; Марія Гузичак, в'язень польської тюрми, вивезена в Сибір двічі; Іван Крисько, провідник зі спорту, закатований большевиками НКВД; брати Микола і Михайло Врублівські закатовані; Петро Драган закатований; брати Микола і Василь закатовані; Роман і Дмитро Зарицькі загинули в лісі; Орест Ільків, член УПА, вбитий в лісі; Степан Королик закатований. Загинув в лісі Теодор Муйла, Василь Королик. Це далеко не всі. І це тільки в Тустановичах-Бориславі. Тепер на нашому цвинтарі високо висипана могила стоїть.

Як би було гарно тепер на нашій Україні, якби живими були такі люди!

Я, Ольга Зарицька, допомагала чоловікові Богданові в підпільній роботі в роках 1936 — 1939. Перейшла кордон в грудні 1939 року із десятимісячним сином, а в Сяноці чекав на мене чоловік.

Ольга Зарицька

СЛОВО СЕНІОРАТУ

ПОСТАНОВА

Головної Пластової Булави з 6 березня 1997 про призначення пластових відзначень
Головна Пластова Булава на своїх сходах 6 березня 1997 року на внесення головного булавного УПС постановила відзначити

ОРДЕНОМ СВЯТОГО ЮРІЯ В СРІБЛІ:

*пл. сен. Всеволод Гнатюк, ЛЧ - ЗСА і
пл. сен. Таня Паш, Орл. - ЗСА*

ОБ'ЯВА

Головної Пластової Булави з 26 квітня 1997 про призначення найвищих пластових ступенів

Головна Пластова Булава повідомляє, що голова Головної Пластової Ради, як виконуючий обов'язки Начального Пластуна, признав ступінь пластуна сеніора керівництва:

1. *Пл.сен. Стефанія Барановська — ЗСА*
2. *Пл.сен. Остап Гавалешка — Канада*
3. *Пл.сен. Люба Гук — Канада*
4. *Пл.сен. Софія Качор — Канада*
5. *Пл.сен. Марта Корбутяк — Канада*
6. *Пл.сен. Стефан Корбутяк — Канада*
7. *Пл.сен. Юрій Котович — Канада*
15. *Пл.сен. Оксана Шулякевич — Канада*

ОБ'ЯВА

Головної Пластової Булави з 26 квітня 1997 про призначення найвищого пластового відзначення

Головна Пластова Булава повідомляє, що голова Головної Пластової Ради, як виконуючий обов'язки Начального Пластуна, надав

ОРДЕН ВІЧНОГО ВОГНЮ В ЗОЛОТІ

пл. сен. Ірині КУРОВИЦЬКІЙ із ЗСА.

СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ЯРЕМИ (ЯРКА ПЕРШОГО) ВЕСЕЛОВСЬКОГО

Дня 5 квітня 1997 року, після довгої і важкої недуги, відійшов на Вічну Ватру в місті Гамільтон, Ont., Канада на 95 році життя інженер Ярема Веселовський, залишаючи у великому смутку хвору дружину, сина, невістку, внука, швагерку, ближчу і дальшу родину в Канаді, ЗСА і в Україні. Його відхід в Божу Вічність був болючим ударом для пластунів, членів куренів УСП та УПС «Велике Плем'я Лісових Чортів» (ВПЛЧ). Це ж бо відійшов один із засновників ВПЛЧ, його досмертний провідник, за Кодексом ВПЛЧ Їх Величність де Люфтлінія герба Аридник Ярको І. Він крізь бурі і негоди вмiло провадив Плем'ям Лісових Чортів від 1922 року аж до своєї смерті.

Відійшла людина крицевого характеру, щирий український патріот, добрий муж, батько, дідусь, заслужений пластун-сеніор керівництва, всеціло відданий громаді, Пластові, а ВПЛЧ зокрема. Його переписка з Коронною Радою, Радами Стану Старої і Молодої Фамілії ВПЛЧ та з окремими членами-фаміліянтами — це тисячі листів, які вистукував на машинці, вдержуючи зв'язок, даючи свої зауваження до різних справ, поради, вказівки, доручення тощо. Те, що про Плем'я Лісових Чортів лунала добра слава — це великою мірою заслуга Ярка. Незвичайно працьовитий, обов'язковий і діловий та вимогливий до інших, але передусім суворий по відношенню до себе самого.

Народився 4 лютого 1903 року в м. Богородчани на Західній Україні. Батько Остап — суддя окружного суду, член тріумвірату в Стрию у 1918 році, Української Національної Ради ЗУНР в Станіславові, політичний в'язень польських тюрем у 1919-20 років. Мати Марія з Охримовичів, довголітня діячка, голова Союзу Українок в Стрию, засуджена позаочно більшовиками у 1940 році на 5 років примусових робіт в Сибіру, де й померла у 1946 році.

Народну школу Ярко закінчив у Стрию, а гімназію закінчив матурою у Львові 1921 року. У 1921-22 студент таємної політехніки у Львові. У 1922-27 роках студював у Данцігу і отримав диплом інженера. У 1927-28 відбув військову службу в школі підхорунжих залізничних саперів.

У 1928-31 роках працював у фірмі Перкінс Мек Інтош і Жданович в Стрию та Печеніжині. На вимогу польського старости в Стрию був звільнений з праці і перейшов до праці до української кооперації, до Маслосоюзу у Львові на посаду технічного референта до 1939 року.

В часі першої еміграції перебував у Чехословаччині і Польщі. Від 1940 до 1944 року працював в цукровій промисловості в Польщі і на Великій Укра-

їні. В часі другої еміграції перебував у Чехословаччині та в Баварії до 1951 року. У той час великим ударом для родини була втрата дочки Христі.

У 1951 році емігрував з родиною до Канади і поселився у місті Торонто, Онтаріо, де влаштувався до праці на фабриці рільничих машин. Одинокий син Юрій закінчив там університетські студії докторатом.

До Пласту Ярко вступив у 1913 році. У 1914 році вже брав участь у Великому Здвижі у Львові в рядах Стрийської Пластової Сотні.

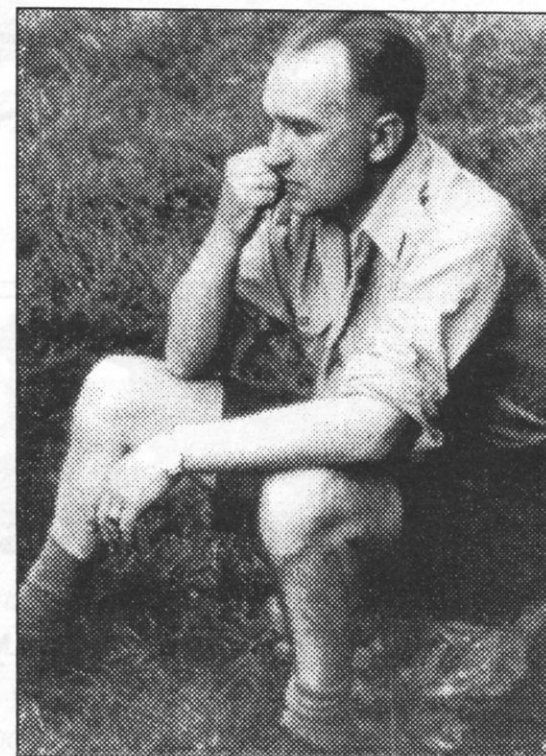
У 1921 році став членом Команди пластового полку ім. Петра Конашевича Сагайдачного, а у 1922 — членом першої Верховної Пластової Команди у Львові. Він є співзасновник пластової оселі Сокіл біля Підлютого в Карпатах і перший обозний в таборі юнаків під командою проф. Івана Чмоли.

Ярко був великим любителем природи і завзятим мандрівником. Він постійний учасник мандрівок Лісових Чортів в Карпатах, які стали місцем народження куреня. У цих мандрівках він не один раз проміряв шлях від Маківки аж до Говерлі.

Велике Плем'я Лісових Чортів втратило не тільки енергійного Провідника, але великого подвижника, ініціатора задумів, що ними вславилось Велике Плем'я Лісових Чортів. Це була рушійна сила з великим авторитетом. Чергувалися і мінялися проводи обох куренів Старої і Молодої Фамілії (УСП та УПС), а Ярко втішався "цісарськими привілеями". Він був втіленням і натхненням цілого Племени Лісових Чортів і без нього нічого не діялося, що діялося. А діялося багато доброго і корисного для Пласту і громади.

З Ярком закінчилася і увійшла в історію 75-літня епоха Великого Племени Лісових Чортів.

Вшануймо його світлу пам'ять нашою постановою оновити себе, відкрити наші серця, найти своє місце у Пласті, громаді, а набутими чеснотами допомагати за нашими спроможностями у державотворчому процесі відродженої Української Держави на благо України та українського народу.

Роман Барановський, ЛЧ

ЗІСЛА НА ВІЧНУ ВАТРУ

28 грудня 1996 року у м.Брно помер
БОГДАН АЛИСЬКЕВИЧ,
активний діяч та член проводу
Закарпатського Пласту

19 серпня 1997 року помер
ІВАН ЯКУБОВСЬКИЙ (ДІД ЯКІВ),
пластун сеніор довіри Станиці Львів,
заступник Булавного УПС

Відійшла від нас 13 січня 1997 року
ІРИНА ШЕВЧУК-ДУМКА,
народжена 1915 р.,
пластунка сеніорка Станиці Львів,
колишня членка 33 куреня
при гімназії УПТ у Львові

19 липня 1997 року
після довгої і важкої недуги помер
АНТІН ШУТКА,
член куреня УПС "Дубова Кора",
д-р проф. хемії університету
в Дітройті, член НТШ.

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ

У безмежному горі повідомляємо українську громаду, що 26 червня 1997 р. відійшов у вічність

БЛ.П. ІГОР ВЕЛИГОРСЬКИЙ,

видатний пластовий і громадський діяч: активний член Екзекутиви Конгресу Українців Канади, Провінційної Ради Конгресу Українців Канади та Конгресу Українців Канади, відділ Торонто. В Пласті був активним все своє життя на різних виховних постах: головою Крайової Пластової Ради, станичним, зв'язковим, виховником та довголітнім головою Таборової Комісії. Останньо займав пост першого заступника голови Головної Пластової Булави. Був активним членом Управи Братства Українців Католиків. Бл.п. Ігор Велигорський був General Manager фірми UBA Trading Company Ltd, де працював від 1965 до 1980р., а опісля у Variety Clubs International на пості Senior General Manager of Variety Club of Ontario від 1981 до 1990р.

Похоронні обряди були відслужені в церкві св.Дмитрія. Похований на цвинтарі Проспект в Торонті.

Дякуємо Всеч. Отцям Тарасові Лозинському та Іванові Барщикові за служення похоронів і за зворушливі прощальні проповіді. Дякуємо присутнім за участь у похоронних обрядах, дякуємо за квіти, за пожертви на Пластовий виховний фонд ім. Дрота, на Український Канадський Осередок Опіки в Торонті та на Фонд Розвитку Морського Пластування в Україні. Дякуємо представникам Провінційної Ради КУК, Конгресу Українців Канади, відділ Торонто, Головної Пластової Булави, Крайової Пластової Старшини, Уладові Пластових Сеніорів Торонто та Куреня Сеніорів "Чорноморці" за прощальні промови на тризні.

Просимо згадувати покійного Ігоря в молитвах, хай пам'ять про Нього буде довготривалою поміж нами.

У глибокій жалобі: дружина Богдана, дочка Христина Сеньків з чоловіком Юрієм, дочка Марта, брат Мирослав з дружиною Вельтою та родиною, сестра Любомира Палій з чоловіком Михайлом з родиною, кузинка Олександра Ковальська з чоловіком Миколою та родиною. Ближча та дальша родина в Канаді, Америці, Аргентині, Німеччині та Україні.

ТАБІР СТАРШИХ ПЛАСТУНІВ У ПІДЛЮТОМУ 1930 РОКУ

У серпні 1930 року у Підлютому над Лімницею у Горґанах (Рожнятівський район) був зорганізований за ініціативою проф. Северина Левицького табір для старших пластунів, опікунів та симпатиків Пласту. На зміну прибуло понад 40 осіб: проф. Северин Левицький, «Сірий Лев», перший Начальний Пластун, Іван Чмола, один з перших основників Пласту в Галичині, вчителі фізкультури проф. Гайдучок і Дарія Навроцька, сімдесятилітній лікар з Рогатина п. Вербенець (пенсіонер — корабельний лікар) та інші, а також колишні учні Учительського семінаря у Львові.

У Підлютому в долині Лімниці була кедрова церковця, кедрова митрополича палата, гуртожиток для лісорубів, т.зв. «Пака», і господарський блок: кухня, комора, якими завідував у нашій зміні Білостоцький, кухаря найняли, а його помічниками були чергові з-поміж нас.

Режим у таборі строгий, за всіма правилами. Підйом о 6 годині ранку і всі бігом на спортплощадку на півгодинну фіззарядку, яку проводили позмінно проф. Гайдучок за шведською системою і проф. Чмола за німецькою системою Бука. Фіззарядку вели у дещо швидкому темпі, бо серпневі ранки над Лімницею були відносно холодними. Сімдесятилітній колишній корабельний лікар виконував з нами усі вправи, лиш у бігу було йому важко і він відставав. Фіззарядку з дівчатами вела Дарія Навроцька. Після зарядки — купіль у Лімниці. У перших двох-трьох днях тільки деякі вмивалися, а згодом усі з розбігу стрибали наче в окріп у воду, яка сягала вище рамен, плавали декілька хвилин, і бігом на площадку, три круги — і рушником обтирали майже сухе тіло. Ніхто не захворів, у нікого не було нежитю. Після фіззарядки застеляли ліжка (нари на шість осіб), прибирали кімнату і коридор та йшли гуртом на сніданок. Після сніданку — щоденно у мандри, здобувати одну вершину за другою, а стежки вели через праліси ялиць, яких годі було обняти, бо їм було 200-250 років.

Тут я вперше побачив, як хитро лісоруби до долини ріки та до вузькоколійки спускали стовбури довжиною понад 6 метрів. Знімали кору і з трьох

клеців зв'язували корито. Оголена деревина виділяла живицю, і поверхня корита ставала слизькою. Корито мало довжину від вершини до стіп гори. Конем підтягали клеца до корита і по підйомі вкачували клець у корито. Коли його легко штовхали, він з величезною швидкістю з'їжджав на долину до стіп гори чи до берега ріки. Звідси транспортували його до вузькоколійки, а паровик з Осмолоди через Підлюте забирав 5-6 платформ і віз до тартаку (пилорами) у Рожнятові.

Повертаючи з турпоходу, милися — і в їдальню. Безперечно, що після кількакілометрових прогулянок у всіх був прекрасний апетит, а кухня робилася дуже щедрою і спраглим пропонувала репетку малинового супу, який варили через два-три дні і який нікому не проїдався. В Горґанах куди не обернешся — то малинник. То не дивниця, що ми ласували малинами, і ведмеді теж сходили у нижні зони, щоб поласувати малинами.

Найбільше запам'ятався мені похід до пластового табору на Сокіл, де ввечері запалала пластова ватра, складена з сухого бурелому. Темно, а полум'я від ялин піднімається високо, тремтить у повітрі, а біля ватри дзвенить хор пластових і народних пісень. Хлопці і дівчата деклямують вірші, розказують сміховинки, показують одну за другою пантоміми, — спів, радість, жарти, бадьорий настрої з'явився у всіх. З великим задоволенням вертали до Підлютого, а вечір при пластовій ватрі запам'ятався усім на довгі роки.

Біля Підлютого було три санаторні будинки, один з них д-ра Панчишина, визначного фтизіятра, який не одну людину вилікував від туберкульозу.

Завжди радісною була неділя. До кедрової церковці приходили місцеві жителі, відпочиваючи, і обов'язково строем заходили пластуни з табору на Соколі, і ми, старші пластуни, також у строї йшли у церкву. Лунав юнацький хор церковного співу.

Несмак залишився через неодноразову перевірку паспортів (Dowod osobisty) поліцією, хоч ми усі зареєструвалися у сільраді і оплатили курортну таксу.

Ласка Василь Степанович

З'ЄДНАННЯ КУРЕНІВ ПЛАСТУНІВ “ХМЕЛЬНИЧЕНКИ”

Курінь “Хмельниченки” був заснований при кінці 1945 року в місті Ляндеку у французькій окупаційній полосі в Західній Австрії. Знаменність назви куренів: імені гетьмана-переможця Б.Хмельницького. Правда про військові договори гетьмана Б.Хмельницького: *всі попередні повстання українського козацтва проти Польщі перед гетьмануванням Б.Хмельницького “вражі ляхи” /поляки/ здушували. Гетьм. Б.Хмельницький добре про те знав і на здушування сам повстання проти Польщі не починав. Проти Польщі нагальною війною ішов зі союзниками, зі сусідніми державами, які лишень були: із татарами, молдаванами, волохами семигородцями, москалями та зі шведами. Непевним сусідом на півночі була приязна з Польщею тоді Московія, і виникла загроза, що московський цар вишле своє військо на підмогу “вражим ляхам” /полякам/ проти гетьм. Б.Хмельницького. А щоб ту загрозу відвернути, гетьм. Б.Хмельницький перетягнув ту Московію на свій бік, і московське військо в союзі з гетьм. Б.Хмельницьким пішло переможним походом проти Польщі, зайняло місто Смоленськ, північну Білорусь і союзу з Польщею Литву. А Польща була тоді найсильнішою імперією на північному сході Європи... Усі державні договори гетьм. Б.Хмельницького були військові проти Польщі й для визволення України з-під польського імперського панування були для України добрі й корисні!*

Засягом діяльності куренів “Хмельниченки” є північний схід США і схід Канади. Кількість членства 23 куреня УПС “Хмельниченки” із командою у Бостоні, США, на 27.V.1997р. — 46. А 27 курінь УСП “Хмельниченки” із подвійною кількістю членства має тепер свою команду в Монреалі у східній Канаді.

Довші дописи про те, “коли, де і як”, засновано курінь пластунів “Хмельниченки” і хто був першим курінним командантом, були в місті Нью-Йорку друковані й передруковували в таких курінних журналах: “Пугу!” ч.1 за лютий 1964 р., стор. 8-9; “Пугу”, ч.2 за травень 1964 р., стор. 9-10, “Міжкурінне багаття”, ч.1 за травень 1970 р., стор. 24, 27-28, “Листи Хмеля”. ч.1 за травень 1971 р., стор.12-13, 18-19 і в місті Бостоні в журналі “Хмель” ч.8 за серпень 1972 р. стор. 11-33. Там і настанови, завдання, і відомості про діяльність з'єднання пластових куренів “Хмельниченки”.

Крім тих журналів із дописами про те, “коли, де, як і хто”, були ще й окремі додаткові обіжні листи і друки. Візирець зголошення у члени 27 куреня УСП “Хмельниченки” був надрукований, розданий і розісланий у 1964 році. Про те, як писати назву куренів “Хмельниченки” у скороченні (“Хмельн.”, “Хм.”), було надруковано у 1970 році. Вибір кращих пісень з вирізненням “У мандри, у мандри!” та “Сірили у сумерку півночі шатра” друковано для членства “Хм.” у 1976 році.

А з настанов куренів “Хм.”: перший клич — “За українську силу і перемогу!”, як протест проти культу плачу і поразки, був надрукований у 1969 році. Другий клич

— “Пласт — наша гордість і мрія! Закріпити Український Пласт на чужині і відновити в Україні”, — проголошений був і надрукований у 1970 році.

Із завдань куренів “Хм.”: перша акція із 3.XI.1962 р. була зтяжна, бо йшла кільканадцять років, — “За непорушність усіх без винятку вимог, усіх параграфів Пластового закону!” Друга зтяжна акція, почата 6.V.1964 р. — “За обсаду посту Верховного (Начального) Пластуна”. І третя акція, започаткована 20.II.1985 р. проти тоді новопридуманого “позначки політичності” для Українського Пласту, підсилена кличем “Хм.”, надрукованим II.VII.1985.p. про те, що “Український Пласт ніколи не був і тепер не є політичною організацією!” А ту третю акцію попереджували підписувані членами 23 куреня УПС “Хмельниченки” внесення до резолюцій, подавані на пластових з'їздах в Канаді та в США, про те, що — “Партійні (провідні члени політичних організацій — партій) не повинні кандидувати до Крайового та Головного пластових проводів (КПС і КПР, ГПБ і ГПР)”, однак те внесення проти партійних на пластових з'їздах пропадали.

Попри ті зтяжні акції на внесення “Хм.” два пластові з'їзди — 7 Крайовий у ЗСА, 1965 р. і 4 КУПО, 1967 р., — прийняли резолюції: а/ “За вищий відсоток пластунів православного віровизнання в Українському Пласті”; б/ “За чистоту і правильність української мови у пластових виданнях.”

Про діяльність з'єднання пластових куренів “Хм.” були дописи, друковані в загально-українських часописах у Канаді, ЗСА, Англії, Франції, в Західній Німеччині та в Австралії. Довший допис п.н. “Світові й міжнародні джемборі й українська в них участь”, висланий до журналу “Пластовий шлях” у Торонто в червні 1985 року, не був надрукований.

Згідно з курінними приписами засідання Курінних рад із перевиборами відбуваються щорічно. Обидва курені мають курінну обрядовість, основу на українських козацьких традиціях. Члени куренів “Хм.” беруть участь у веденні новацьких і юнацьких літніх таборів і часто влаштовують свої водно-мандрівні літні табори.

При доборі нових членів сприяють “Хм.” всеукраїнському (соборницькому) характерові Українського Пласту, і тому у своїх куренях мають пластунів обидвох віровизнань, так греко-католиків, як і греко-православних з походження з різних областей усіх частин України.

Від кількох років Команда “Хмельниченків” у Бостоні вдержує листування з гуртком “Хмельниченків” в м. Долині Івано-Франківської області та з гуртком “Хмельниченків” у м. Києві. Заходами гуртка, що в Києві, відбуваються літні табори для дітей в околиці м. Чигирини, а під опікою гуртка з м. Долини літні табори для доросту в околиці м. Болехова, що на захід від м. Долини.

СКОБИ АГУ!

М.Змиз, Хм.

"ПЛАСТОВА ІДЕЯ"

«Пластова ідея» — це додаток до Інформаційного Вісника КПС України ч.3. Він виглядом нагадує той Інформаційний Вісник, є багато ілюстрований, на 8 сторінок. Випущений Групою з історії та музейництва Пласту «На сліді». Редактори: Ольга Свідзинська та Богдан Яцун. Технічний редактор Л.Кос.

В числі є переважно передруки зі старих пластових видань і журналів, зокрема багато матеріалів пера покійного Основоположника Пласту Дрота. Статті є переважно на ідеологічні теми, які є ще дуже актуальні сьогодні, хоч деякі з них написані ще у двадцятих роках.

Це дуже цікава ідея — видавати журналик, присвячений тим старим, але не перестарілим ідеям, які були однаково актуальними десятки років тому, як актуальними вони є тепер. Це, так би мовити, актуалізація кличу «Пластова ідея є завжди жива», — заперечення тих всіх думок, які курсують сьогодні, що твердять, що пластова ідея є вже пережитком, що її треба змінити, бо вона вже не має примінення до сьогоднішнього... А цей журналик доводить, що так воно не є.

В цій числі «Пластової ідеї» є також одна нова стаття «До джерел» — вступ до числа, пера редактора ст.пл.скоба Богдана Яцуна. В цьому вступі він в прекрасний спосіб вивчає цілі журналу і його призначення.

З приємністю можна ствердити, що якщо б більшість пластунів сьогодні думала так, як наш молодий друг Богдан, то нам нема що боятися за майбутнє Пласту ні в Україні, ні в діаспорі. Він ясно й недвозначно твердить, що ідеологія Пласту є ще й далі актуальна й жива і на ній можна будувати майбутнє не лиш нашої пластової організації, але й усього українського народу і його молоді держави.

Усім тим нашим «старшим громадянам», які вважають, що Пласт треба ґрунтовно переробити й переіначити, раджу прочитати цю коротеньку статтю і застановитися: чи варта «зміна задля зміни»? Чи Пласт, який видержав успішно понад 85 років, потребує якихось основних змін сьогодні? Чи, може, його фундаменти й основа є такі міцні, що на них можна й сьогодні ще будувати могутню структуру нового майбутнього?

Це все є думки на часі — в навечір'я Четвертого Пластового Ідеологічного Конгресу.

Старий Вовк

СТЕРЕЖІТЬСЯ: ФАЛЬШИВКИ!

Дорогі збирачі пластової філателії!

Що це таке «справжні» філателістичні випуски? А що це таке «фантазії», «приватні випуски», «сіндерели», «фальшивки», «підробки» і т.д.?

«Справжні» поштові випуски — це ті, які випускає поштовий уряд якоїсь країни, наприклад, Міністерство Зв'язку України. Існують також справжні «локальні» випуски — марки, печатки чи конверти, які випустив поштовий уряд якоїсь області, району чи місцевості. Такі випуски звичайно не мають міжнародного значення, але є «справжніми», бо їх хтось колись продавав загальній публіці на поштамті й вживав для пересилання пошти.

Часами приватні люди виробляють підробки, які виглядають подібно, як справжні марки, але є видані на те, щоб збагатити якусь приватну особу, а ошукати поштовий уряд. Це є «поштові фальшивки». Часами такі підробки є видані на те, щоб їх продавати філателістам і їх в цей спосіб ошукувати; це є «філателістичні фальшивки».

Існують також інші «несправжні» марки чи конверти, які не імітують справжніх випусків, а є зовсім інакші — це є так звані «фантазії», чи, з англійської мови, «сіндерели» («Cinderella» = «Попелюшка» з казки). Переважно такі видання не «вдають», що вони є поштові марки, а є видані на те, щоб пропагувати якусь ідею. Різні товариства української діаспори десятками років випускали такі «марки» (наліпки) чи конверти, щоб підтримати якусь благодатну ціль. А й в Україні є знані такі випуски, наприклад, прекрасні видання Товариства охорони історичних пам'яток. Ті випуски не претендують, що вони є поштові випуски, а ясно проголошують, чому і ким вони випущені. Отже, вони не є фальшивками.

Видавав такі «марки» (а також конверти, карточки, печатки та інші сувеніри) вже понад 70 років і наш Пласт, щоб пропагувати пластову ідею і щоб збирати фонди на пластові табори й інші заняття. Майже всі «пластові» випуски належать до цієї категорії, за винятком однієї поштової карточки з оригінальною маркою, яка була видана за згодою Міністерства Зв'язку України, а також деяких спецштемпелів, які було приготовано чи то самим Міністерством, чи локальними поштовими урядами. Наприклад, в 1996 році такі спецштемпелі появились на Джемборі і на річницю Основника Пласту Дрота. Поштові уряди ЗСА, Канади й деяких інших країн також час до часу дозволяли випуск українських пластових печаток різних родів.

Всі інші пластові філателістичні випуски підходять під категорію "сіндерел" і були випущені (чи хоч уповноважені) Українською Пластовою Організацією. Люди купують їх, щоб підтримати наш Пласт.

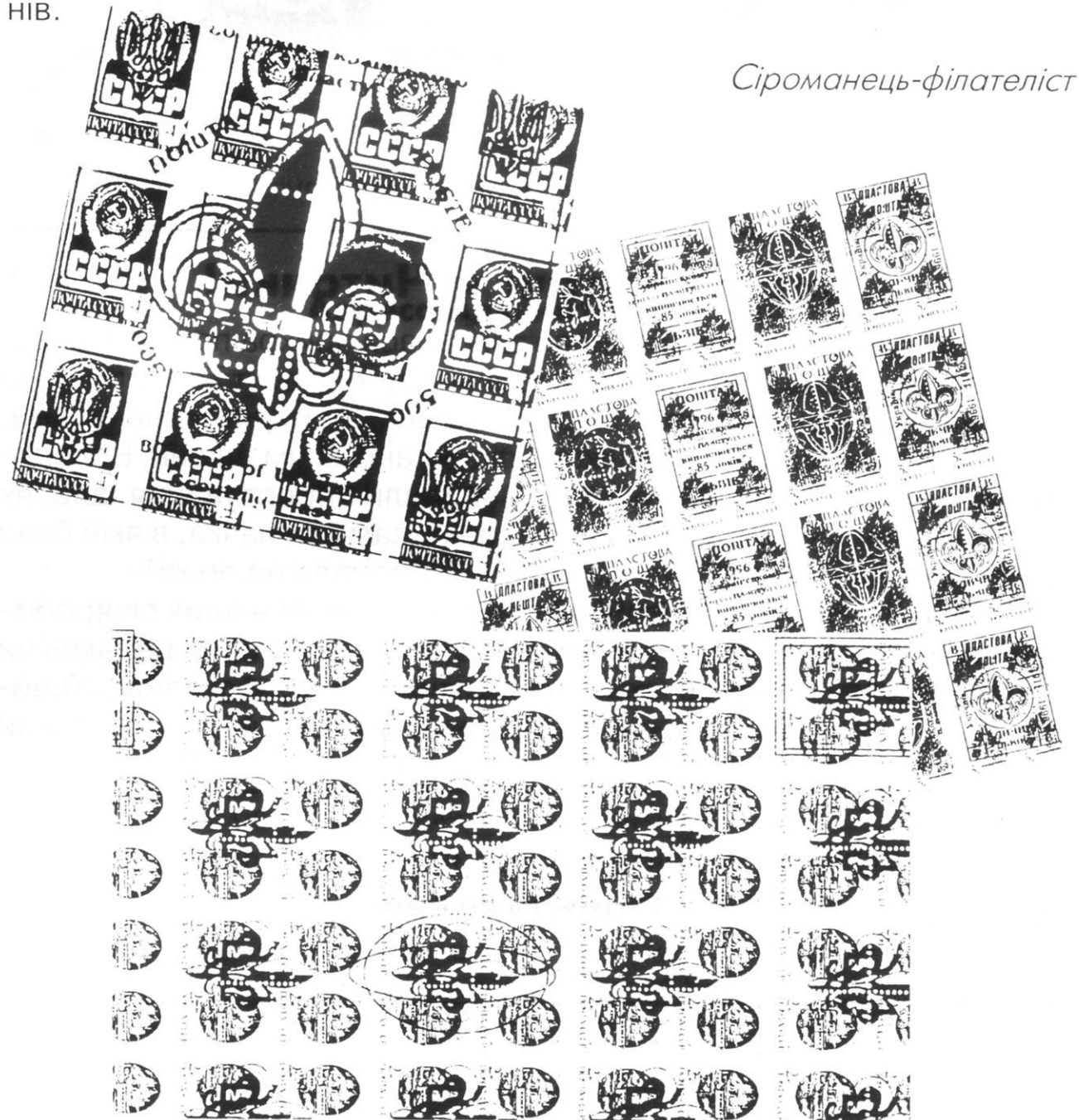
Однак в останніх роках деякі нечесні приватні люди почали випускати фальшивки пластових сіндерел, себто "марки", які не були уповноважені ніким з Пласту. Видані вони анонімно й одинокою їх ціллю є збагатити кишені спекулянтів. Хто є ці секретні спекулянти? Вони працюють таємно і не подають свого імені чи адреси. Підозрюємо, що це не є пластуни, а навіть не є українці! Також високий технічний рівень друку цих фальшивок примушує нас застановитись, чи вони друковані були в Україні, чи може на Брукліні в ЗСА, на так званому Брайтон Біч, де існує велика колонія втікачів з Росії, головно членів т.зв. "мафії"?

Ці марки майже завжди є передруками на старих радянських обігових або й пропам'ятних марках. Сюжети — рисунки з попередніх пластових випусків, такі, як портрети Основників, пластові лілейки, копії пластових марок тощо. Існує їх досить багато — ми бачили вже щонайменше 50 різних родів таких випусків. Продаються вони (звичайно повними аркушами) за дуже високу ціну, ми зустрічали "ділків", які цінили їх по \$40.- амер. за один аркуш!

Закликаємо наших збирачів вистерігатися таких випусків. Вони не є пластовими марками. Пласт нічого на них не користує, продаж цих "марок" лиш нищить репутацію справжніх пластових випусків, прибуток з яких іде на цілі нашої молоді.

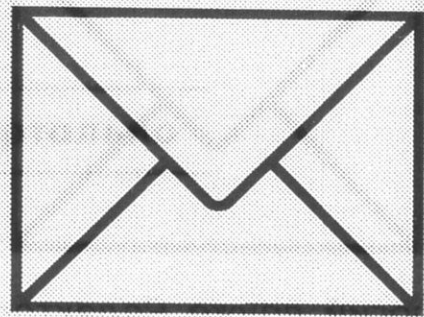
Ті марки можна пізнати відносно легко: Пласт НІКОЛИ не передруковував старих радянських марок. Отже, якщо це є передрук, то стережіться, це певна фальшивка!

Взагалі, якщо Ви збираєте пластову філателію, купуйте пластові випуски лиш в осіб, яких Ви добре знаєте, зокрема в пластунів.

Сіроманець-філателіст

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

Дорогий Любку,
пересилаю на фонд «Пластового Шляху» пожертву в пам'ять моєї улюбленої приятельки бл.п. Тоні Горохович, що була для мене і залишається ідеалом пластуни і української патріотки.

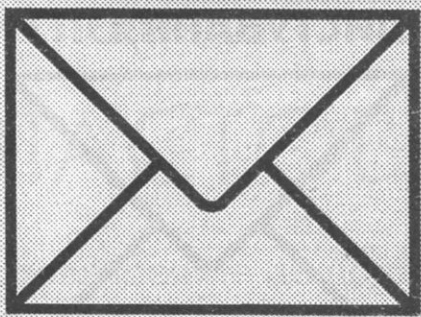
Після її смерті мені прийшло на думку, що вже час для наших визначних пластунів, що відійшли на Вічну Ватру, створити «Холм славитих, що на Вічній Ватрі», як засновники Пласту Дрот, Чмола, Петро Франко, Леонід Бачинський, Сірий Лев, Цьопа Паліїв, Ганка Коренець, Тоня Горохович, Юрко Старосольський, Яро Гладкий і багато інших, що своїми характерами давали приклад, як жити за пластовим законом і бути добрими громадянами і українськими патріотами, а то і поклали своє життя за волю (Роман Шухевич, Юрко Шухевич і їх сестра Наталка та багато інших).

Можна такі пропам'ятні таблиці надрукувати і на прохання розіслати по КПС-ах, а також помістити в «Пластовому Шляху» або видати окремою книжкою. Золоті «Юрії» часто неспівмірні з пластовим характером, хоч, можливо, ті ордени заслужені пластовою діяльністю.

Справжні пластуни, безкорисні і скромні, не чекають відзначень, і такими були вище перераховані особистості. Не можу зрозуміти, як пластун може хотіти які-небудь відзначення, а багато на них чекає! А з другого боку, є багато таких, завдяки яким вдержувалися пластові станиці на периферіях метрополії (Тисовський, Славко Пришляк та інші).

Як з приємністю читаю «Пластовий Шлях» від дошки до дошки! Ти багато праці, мабуть, і при помочі Лариси, вкладаєш в його редакцію. Статті дуже цікаві і різноманітні. Вибач, що турбую тебе таким довгим листом, але, як прочитала про смерть Тоні, мені це все прийшло на думку. Хочу ще додати, що між «Стежками» є виімково багато добрих, справжніх пластунок, і я горда, що належу до цього куреня разом з ними.

Наталка Коронецька, ПС

Дорогий друже Редакторе!

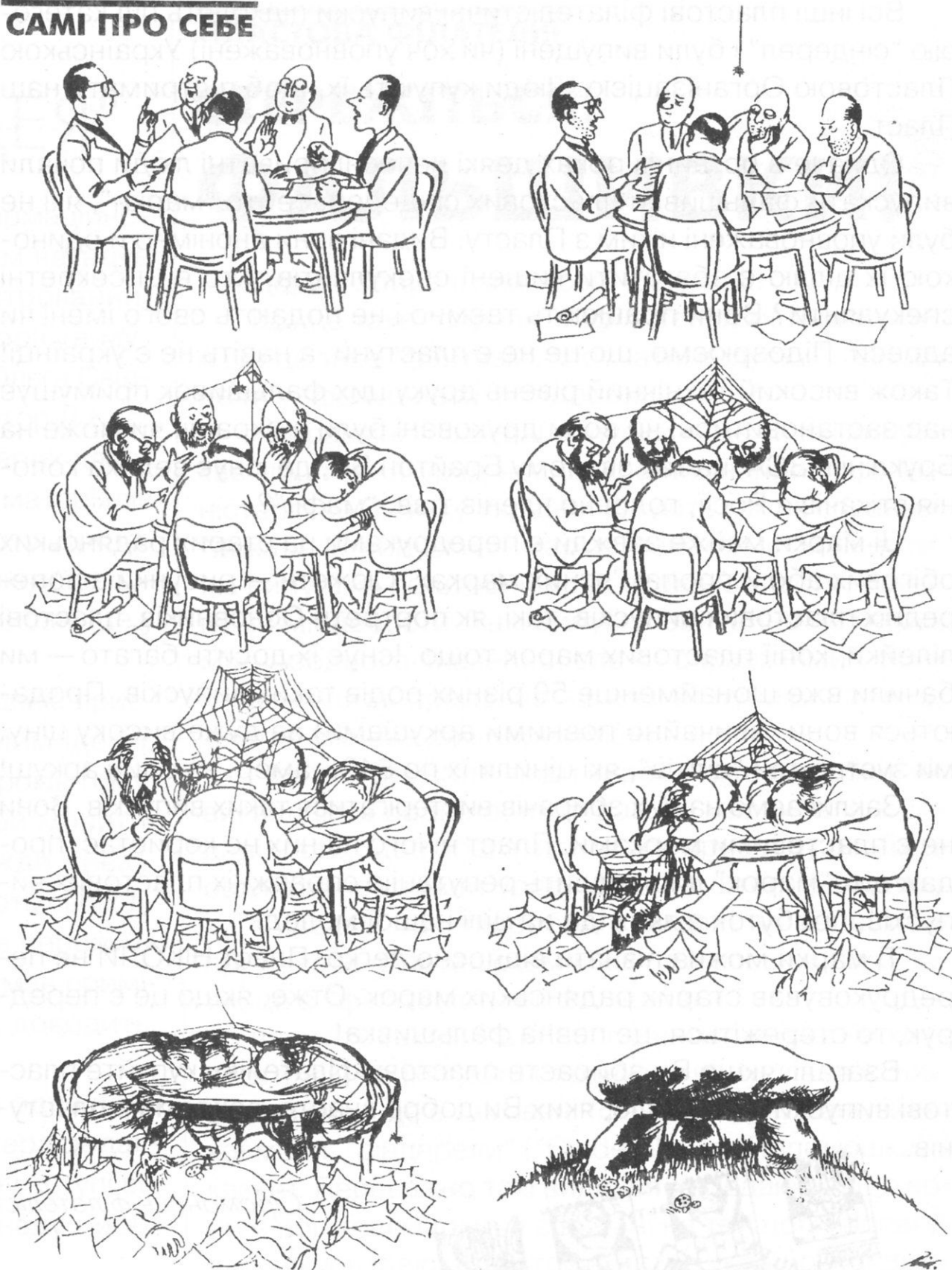
Оце пишу до Вас другого листа. Ви зробили мені велику болючу моральну кривду, подаючи моє ім'я під статтю пл.сен. Р.Барановського про "Пласт у Бучачі", копію якої я Вам післав з ПШ ч.4 з 1974 р. Про достовірність тут мого твердження прошу ще раз прочитати мого листа до ПШ, поміщеного у попередньому числі ПШ ч.4 /112/ 1996, де на сторінці 36 при кінці середньої колонни є виразно написано: "...а статтю пл.сен. Р.Барановського, ЛЧ, про Пласт у Бучачі, поміщену у ПШ ч.4, 1974 р., пересилаю редакції".

Якщо б пл.сен. Р.Барановський бодай перечитав уважно навіть той лист, то він зрозумів би, що я не міг поставити мого імені під його статтю, але помилково це міг зробити редактор, технічний редактор або коректор. На жаль, я невинний і відчуваю у цьому певну злобність і нелюдянний нахил, брак дружності, довір'я і навіть певне зарозуміння, що хтось бажає "підшиватися" під чужою працею, не беручи під увагу, що це така очевидна помилка, бо в часи, про які пише автор, мене ще на світі не було. Пл. сен. Р.Барановський забувся, що я також ще посідаю почуття власної і чесної гідності.

Ви, Друже редакторе, вже маєте від мене одного листа в цій справі і я сподівався, що Ви полагодили цю справу з пл.сен. Р.Барановським вчасно і ефективно. Якщо Ви ще маєте ту статтю — то пішліть копію йому, щоб побачив, що мого підпису там не було і він робить мені велику і кривдячу зневагу. Такий злобний закид забирає у мене охоту і приємність співпрацювати з ПШ, тим більше, що я ніколи не потребував "підшиватися" навіть до таких одиниць, як мій добрий земляк пл.сен. Р.Барановський.

Здоровлю щиро нашим СКОБ!
пл.сен. Володимир Соханівський

САМІ ПРО СЕБЕ

Карикатура під назвою "Комісія" роботи Г.Бідструпа

Дорогі Читачі й Читачки!

В одному з попередніх чисел закралася прикра помилка внаслідок того, що ми переносили тоді видавництво з Тернополя до Львова, а саме: лист про "Пласт у Бучачі", який написав пл.сен. Роман Барановський, помилково підписано ім'ям пл.сен. Володимира Соханівського. Ми відразу написали спростування, але, як казали колись у Львові: "як пех, то пех": саме та пачка, в якій було це спростування (як і інші матеріяли), пропала на пошті...

Отже ще раз перепошуємо обох шановних наших співробітників за це ціле непорозуміння, яке сталося не з вини редакції чи видавництва, а просто через нещасливий збіг обставин... (себто, "пех", наскільки я знаю — це такий маленький чортик, який залюбки живе у видавництвах).

Любомир Онишкевич, Відповідальний Редактор

Спростування

В ч.1/113 за 1997 рік на ст. 39 сталася помилка. Слід читати:
Наталья Ольга Масюк з дому Бобинська.

В ч.2/114 на ст.53 з технічних причин неправильно подано зображення герба 7 куреня УПС ім.А.Войнаровського.
Редакція просить вибачення за допущені помики.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ PLASTOVY SHLIAKH

Видає Головна Пластова Булава

ч.3 (115) 1997

Виходить кварталньо

Редакція

Головний редактор	пл.сен. Любомир Онишкевич
Співредактори	ст.пл. Андрій Гарматій пл.сен. Володимир Соханівський пл.сен. Лариса Онишкевич
Представник Булави УСП	ст.пл. Андрій Ганкевич
Представники Булави УПС	пл.сен. Роман Барановський
Представники країв	
УКРАЇНА	ст.пл. Сергій Юзик, ст.пл.скоб Андрій Чемеринський
ПОЛЬЩА	ст.пл. Петро Тима
БРАЗИЛію	пл.сен. Корнелій Шмулик
АВСТРАЛію	пл.сен. Ольга Дудинська
Діловод видань при ГПБ	пл.сен. Юрій Сеньків
Мовний редактор-коректор	ст.пл. Ольга Свідзинська
Оформлення	ст.пл. Андрій Гарматій
Фотокореспондент	ст.пл. Богдан Яцишин
Макет і верстка	Дмитро Дашков

Адреса Редакції: Любомир С. Онишкевич
9 Dogwood Dr., Lawrenceville
NJ 08648, USA
(609) 883-2488
fax (609) 883-2470

Адреса Адміністрації: Plastovy Shliakh
P.O.Box 303
Southfields, New York,
10975-0303, USA

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора, висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конечно є офіційним становищем Організації ПЛАСТ. Редакція застерігає собі право виправляти мову, стиль, а теж часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які на думку редакції могли б бути для когось образливі.

Просимо вчасно повідомляти про зміни адреси адміністрацію в США. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову оплату.
